

ƏDALƏT

Qurucusu:
Adil Minbaşiyev

İctimai-siyasi, hüquq qəzeti

Qəzet 1990-cı ilin
iyulundan çıxır

№ 31 (6124) 22 avqust 2025-ci il

Qiyməti 40 qəpik

"KƏLBƏCƏR DÜNYANIN ƏN GÖZƏL ŞƏHƏRLƏRİNDƏN BİRİ OLUR"

Kəlbəcər şəhəri indi dünyanın ən gözəl mənzərəli şəhərlərindən birinə çevrilir.

Adalet.az xəbər verir ki, bu sözləri Prezident İlham Əliyev Kəlbəcər şəhər sakinləri ilə görüşdə deyib.

Dövlətimizin başçısı bildirib ki, "Böyük Qayıdış" Proqramı çərçivəsində birinci mərhələdə Kəlbəcər şəhərində dörd yaşayış kompleksinin inşası nəzərdə tutulur və bu binalarda 10 mindən çox insan yaşayacaq.

Sahibə Qafarova ilə Ruslan Stefançuk arasında telefon danışığı olub

Milli Məclisin sədri Sahibə Qafarova ilə Ukrayna Ali Radasının sədri Ruslan Stefançuk arasında telefon danışığı baş tutub.

Bu barədə Adalet.az-a Milli Məclisin Mətbuat və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinə xəbər verilib. Telefon danışığı zamanı iki ölkə parlamenti arasında əməkdaşlıq məsələləri müzakirə edilib, əlaqələrin hazırkı vəziyyətindən məmnunluq ifadə olunub. Söhbətdə Azərbaycan-Ukrayna münasibətlərinin hərtərəfli inkişafı fonunda parlamentlər arasında əməkdaşlığın daha da genişləndirilməsi yolları nəzərdən keçirilib, qarşılıqlı səfərlərin əhəmiyyəti vurğulanıb.

Bu kontekstdə, spiker Sahibə Qafarova Ruslan Stefançukla Azərbaycan Respublikasına səfərə dəvət edib.

Telefon danışığı zamanı parlamentlərə əlaqələrin birgə səylərlə həm ikitərəfli əsasda, həm də beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində bundan sonra da inkişaf edəcəyinə inam ifadə olunub.

TRAMP GÖRÜŞÜ YARIMÇIQ KƏSDİ

Deyəsən, Alyaskada Putin Trampın necə gözünün odunu alıbsa Avropa liderləri ilə görüşü yarımçıq kəsib çıxıb öz otağından Putinə zəng çalıb, nələrsə yenidən müzakirə edib, Avropa liderləri də 40 dəqiqə gözləməli olublar. Tramp Putinlə nəyi müzakirə edib, indi ekspertlər, eləcə də bizim ekspertlər xəbərləri olmayan söhbəti saatlarla müzakirə edəcəklər.

Aqil ABBAS
aqilabbas@rambler.ru

DAĞLAR MƏNİ TANIMADI

Dağlar oy, oy, oy,
Yollar oy, oy, oy
Dağlar oy, oy, oy...

Mahsun Kırmızıgülün fəryadla oxuduğu bu şarkısını hər dəfə dinlədikcə mənim yadıma Kəlbəcər dağları düşür. Kövrəliyəm, mən də Mahsunla birlikdə bu şarkının sözlərini təkrarlayıram:

Dağlar oy, oy, oy,
Yollar oy, oy, oy
Dağlar oy, oy, oy...

Bir dəfə televiziya dedim ki, bütün Avropanı gəzmisəm, amma Kəlbəcər kimi qeyri-adi və gözəl bir məkan görməmişəm.

Mənə sual verdilər ki, bəs, İsveçrə?

- Kəlbəcər İsveçrədən gözəldir. Sadəcə olaraq, İsveçrə Avropadır və abaddır. İndi Cənab Prezident Kəlbəcəri öz zövqü ilə elə möhtəşəm tikdirir ki, o İsveçrədən də gözəl və abad olacaq.

Bax: səh.8-9

İradə TUNCAY
iradetuncay@rambler.ru

MEHRİBAN ƏLİYEVƏ (İNTERYERDƏ PORTRET)

Əslində portret mürəkkəb janrlardan biridir. Həm populyar, həm də peşəkarlıq tələb edən. Əvvəllər yalnız saraylarda çox istifadə olunan, sonralar daha demokratikləşən, hamıya yaxın ola biləcək bir janr. Amma nəzərə alsaq ki, hər kəsin tanımadığı bir sima nə qədər maraq doğura bilər ki? Deməli, obraz elə seçilir ki, onu hamı həyatının bir hissəsi kimi qəbul edir. Bu da əksər hallarda saraylarda yaşayan, rəğbət və ya nifrət qazanan kimsə ola bilər. Sənətin müxtəlif növləri - ədəbiyyat da, təsviri sənət də məhz belə məşhur obrazlara müraciət edib. Xatırlasaq üzü Renessansdan bu tərəfə nə qədər usta müəlliflərin əsərləri var bu janrdə.

Bax: səh.3

VAY-VAY, GÜNƏŞ DEŞİLİB

Səhər-səhər televiziya-da çox dəhşətli bir xəbər yayınladılar: Günəşdə "tac dəliyi" yaranıb.

Dəlik o qədər böyükdür ki, bu üzündən baxanda o biri tərəfi görünür.

Ona görə də "skvoznyak" yaranıb. Və bu "skvoznyak"dan əsən küləyin sürəti saniyədə 800 min kilometrdir.

Yadıma köhnə bir anekdot düşdü. İclas gedir, alim

deyir ki, 500 milyon ildən sonra Günəş sönəcək.

Bir nəfər hövlnak yerindən qalxıb soruşur:

- Neçə ildən sonra?
- Beş yüz milyon ildən sonra. Nə oldu, qorxdun?
- Hə, elə bildim beş milyon il dedin.

GÜNÜN LƏTİFƏSİ

Tibb bacısı əlində iynə palataya daxil olur:

- Əliş dayı, oyan... xahiş edirəm oyan...

Xəstə güclə şirin yuxudan ayılıb gözünü

ovxalayır:

- Nolub a bala, nə deyirdin?!

- Heç, yuxu iynəsi gətirmişəm, onu vurum, gedirəm.

Prezident İlham Əliyev və Birinci xanım Mehriban Əliyeva Gəncədə

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva avqustun 20-də Gəncə şəhərində olublar.

Dövlətimizin başçısı və birinci xanım Ulu Öndər Heydər Əliyevin şəhərin mərkəzində ucaldılan abidəsini ziyarət edərək, önünə gül dəstələri qoyublar. Prezident İlham Əliyevə və birinci xanım Mehriban Əliyevaya şəhərdə aparılan tikinti-quruculuq işləri barədə məlumat verilib. Bildirilib ki, III MDB Oyunlarına hazırlıq çərçivəsində Gəncə şəhərində bütün aidiyyəti qurumlar səfərbər olunub, genişmiqyaslı abadlıq-quruculuq, təmir-bərpa və tikinti işləri həyata keçirilib.

Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyəti və "Azərbaycan Avtomobil Yolları" Dövlət Agentliyi tərəfindən indiyədək 120-dən çox küçənin asfalt örtüyü yenilənib, əsaslı təmir işləri görüldü. Yəni, dənqurma işləri şəhərdəki bir neçə parkı da əhatə edib. Bütün bunlarla yanaşı, küçələrin işıqlandırılması, şəhərin müxtəlif yerlərində yeni yaşıllıqların salınması istiqamətində bir sıra işlər görüldü. "Bakı Abadlıq Xidməti" MMC tərəfindən şəhərin 637 yaşayış və qeyri-yasayış binasının fasadı təmir edilib, 1159 binanın dam örtüyü və 49 küçədə, prospektə işıqlandırma sistemləri, 62 ünvanda fasad işıqlandırılması yenilənib, 24 fevvarədə təmir və bərpa işləri görüldü, 27 min kvadratmetr sahədə piyada yolları bərpa edilib.

Avqustun 20-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Birinci xanım Mehriban Əliyeva Gəncə şəhərində "Azerbazalt" MMC-nin bazalt məhsullarının istehsalı müəssisəsinin təmələqoyma mərasimində iştirak ediblər.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Birinci xanım Mehriban Əliyeva avqustun 20-də Gəncə şəhər stadionunda aparılan tikinti işlərinin gedişi ilə tanış olublar.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Birinci xanım Mehriban Əliyeva avqustun 20-də Gəncə Memorial Kompleksində görülən işlərlə tanış olublar.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva avqustun 20-də "Hacıkənd" İstirahət Kompleksinin tikintisi ilə tanış olublar.

Avqustun 21-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Toğanalı-Kəlbəcər-İstisu avtomobil yolunda görülən işlərlə tanış olublar.

Avqustun 21-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Kəlbəcər şəhərində 4-cü yaşayış kompleksinin təmələqoyma mərasimində iştirak ediblər.

Avqustun 21-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Kəlbəcər şəhər parkının təməlini qoyub.

Avqustun 21-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev "Balland - Kəlbəcər balı, arı və arıçılıq məhsulları mağazası"nın açılışında iştirak edib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev avqustun 21-də Kəlbəcər şəhərində 3-cü yaşayış kompleksinin təməlini qoyub.

Avqustun 21-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Kəlbəcər şəhərində 1-ci yaşayış kompleksinin ərazisində fərdi və çoxmərtəbəli evlərdə yaradılan şəraitlə tanış olub, buraya köçən sakinlərlə görüşüblər.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva avqustun 21-də Kəlbəcər rayonunun Vəng kəndində "AzərEnerji" ASC-nin "Aşağı Vəng", "Nədirxanlı" və "Çaykənd" kiçik su elektrik stansiyalarının açılışında iştirak ediblər.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Birinci xanım Mehriban Əliyeva avqustun 21-də Ağdərə rayonunun Kolatağ kəndində fərdi evlərin və infrastrukturun bərpası sahəsində görülən işlərlə tanış olublar.

Avqustun 21-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Birinci xanım Mehriban Əliyeva Ağdərə rayonunun Vəngli kəndində Vəngli və Kolatağ kəndlərinin sakinləri ilə görüşüblər.

Şavkat Mirziyoyev: Azərbaycan

Mərkəzi Asiya ilə Avropanı birləşdirən strateji körpü rolunu oynayır

Son illərdə Özbəkistan-Azərbaycan münasibətləri qarşılıqlı etimad və dəstək ruhunda fəal şəkildə inkişaf edir, Müttəfiqlik münasibətləri haqqında Mükavilə imzalanıb, Ali Dövlətlərarası Şura fəaliyyət göstərir.

Adalet.az xəbər verir ki, bu fikirlər Özbəkistan Prezidenti Şavkat Mirziyoyevin "Özbəkistan, Azərbaycan və Avropa - ümumi inkişaf naminə əməkdaşlıq" adlı yüksək səviyyəli görüşün iştirakçılarına müraciətində əksini tapıb. "Xüsusi qeyd etmək istəyirəm ki, Azərbaycan Mərkəzi Asiya ilə Avropanı birləşdirən strateji körpü rolunu oynayır", - deyərək bildirib.

Qeyd olunub ki, Avropa İttifaqı və digər tərəfdaşlarla birlikdə Özbəkistan səmərəli nəqliyyat-logistika və enerji dəhlizlərinin inkişafı istiqamətində məqsədyönlü işləri davam etdirəcək.

"Mən əminəm ki, bu tədbirlər bölgəmizin Qərbi ilə Şərqi arasında əlaqəni bərpa etməsinə imkan verəcək", - deyərək Prezident əlavə edib.

Ş.Mirziyoyev Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin yeni ümumregion proselərin inkişafında iştirak etmək və Cənubi Qafqaz ilə Mərkəzi Asiya arasında əməkdaşlığın möhkəmləndirilməsi sahəsindəki səylərini yüksək qiymətləndirib. O, Vaşinqtonda Ermənistanla imzalanmış üçtərəfli Birgə Bəyannamə münasibətilə dost Azərbaycan xalqını səmimi-qəlbədən təbrik edib.

Bu gün Özbəkistanın dinamik islahatları davam etdirdiyini və bu istiqamətdə artıq böyük nailiyyətlər qazandığını bildirən Prezident qeyd edib: "İndiki son dərəcə mürəkkəb dövrdə Özbəkistan və Mərkəzi Asiya regionu beynəlxalq ictimaiyyətə əvəzsiz resurs - sabitlik, etimad və inkişaf təklif edir".

Şavkat Mirziyoyev Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin böyük azərbaycanlı mütəfəkkir Nizami Gəncəvinin bən-zərsiz yaradıcılıq irsinin qorunmasında və geniş təbliğində mühüm rolunu da xüsusi vurğulayıb.

"Mərkəzin beynəlxalq gündəliyə dair məsələlərin öyrənilməsində fəal iştirakı xüsusi diqqətə layiqdir. Onun himayəsi ilə keçirilən illik Qlobal Bakı Forumu beynəlxalq və regional miqyasda ən aktual problemlərinin həlli üçün yeni ideyaların irəli sürüldüyü nüfuzlu global dialoq platformalarından birinə çevrilib", - deyən Prezident diqqətə çatdırıb. Deyib ki, bu görüş Mərkəzi Asiyayı dünyaya geniş şəkildə təqdim etmək, konsolidasiya və əməkdaşlıq proseslərinin sürətləndiyi bir vaxtda regionlararası qarşılıqlı əlaqələri möhkəmləndirilmək, eləcə də Özbəkistan və Azərbaycanın potensialından, imkanlarından tam istifadə məsələlərini müzakirə etmək üçün unikal imkandır.

Fransanın Bakıya göndərdiyi yeni səfir kimdir?

Fransa Azərbaycana yeni səfir təyin edib. Diplomatiya Sofi Laqut Fransanın Azərbaycandakı yeni səfiri vəzifəsinə gətirilib.

"Fransaya, maraqlarımıza və həmvətənlərimizə Azərbaycanda səfir kimi xidmət edəcək olmağım mənim üçün böyük şərəfdir", - o, sosial media hesabında bildirib.

Diplomat Avropa İttifaqı üçün strateji əhəmiyyət daşıyan regionda Fransa-Azərbaycan əlaqələrini daha da inkişaf etdirməyi səbirsizliklə gözlədiyini qeyd edib.

Adalet.az xəbər verir ki, Modern.az-ın məlumatına görə, yeni diplomatın son iş yeri Fransanın Xarici İşlər Nazirliyi (XİN) olub.

Laqut Paris Siyasi Araşdırmalar Elmləri İnstitutunda İctimaiyyətə Əlaqələr üzrə Magistr dərəcəsinə yiyələnib və 2008-ci ildə Fransa Xarici İşlər Nazirliyinə daxil olub. Parisdə Avropa İttifaqı Direktorluğunda məsul işçi kimi fəaliyyətə başlayıb.

2011-ci ildə o, Fransanın Avropa İttifaqı yanında Brüssel-dəki Daimi Nümayəndəliyinə qoşulub, burada iqlim və ətraf mühit, daha sonra daxili bazar üzrə danışıqlar aparən şəxs və məsul komandanın koordinasiya təyini edilib. 2015-2017-ci illərdə Fransanın İsraildəki səfirliyində mətbuat departamentinin rəhbəri vəzifəsində çalışıb.

O, 2017-2019-cu illərdə Avropa İşləri Nazirliyi kabinetinin rəhbərinin müavini və Xarici İşlər Nazirinin Avropa məsələləri üzrə siyasi müşaviri vəzifələrində çalışıb.

Diplomat 4 il Fransanın Monrealda Baş Konsulu olub. Daha sonra isə Xarici İşlər Baş Müfəttişliyində vəzifə icra edib.

AQİL ABBAS

AVROPA, AVROPA, DUY SƏSİMİZİ, İŞTƏ, BU, TÜRK LƏRİN AYAQ SƏSLƏRİ

Ağdamlılar demiş, "Qarabağ" macarlara ot yoldurdu, həm də öz stadionlarının otunu. "Qarabağ"ın at ağzlı oğulları ağır atlar kimi "Ferentsvaros"u tapdalayıb keçdi. Artıq Avropa Çempionlar Liqasının təsnifat turunda beşinci oyundur ki, "Qarabağ" dalbadal qələbə qazanır. İnşallah, Bakıdakı oyunda da qələbə qazanırıq və yenidən Avropanın ən möhtəşəm turnirində qrupa düşərik. Və yenə də Bakıda Çempionlar Liqasının himnini dinləyərək.

Mətbuata açıqlama vermişdim ki, biz Macarıstandan qələbə ilə dönəcəyik və mən də bu qələbə münasibətilə kəndimizdə qurban kəsdirib imkansız ailələrə paylatdıracam.

Bu gün hazırda kənddə olan qardaşıma telefon açdım, dedim ki, bir qurban kəs paylat - "Qarabağ"ın qələbəsinə görə.

Xanımım da "Qarabağ"ın fanatına çevrilib. Başır Səfəroğlunun dediyi kimi, naxışduyub.

Bir dəyim vardı, televizorda futbola

baxanda, top ötürüləndə gedirdi televizorun qabağında, gah sağ tərəfə çəkilib baxırdı, gah sol tərəfə. Elə bilirdi ki, onda topun hara getdiyini görəcək. İndi xanımım da oyun zamanı tez-tez yerindən qalxıb, televizora yaxınlaşıb, gah sağdan, gah da soldan baxır.

Bakıda "Şkendiyə" bizim qapıya qol vuranda mən çox dılxor oldum. Xanımım dedi ki, narahat olma, fasilədə Qurban Qurbanov uşaqlara elə bir ruh, motivasiya verəcək ki, qayıdub üç-dörd qol vuracaqlar.

Elə də oldu.

Macarlarla oynayanda da birinci topu macarlar vurdu, yenə mən pərt oldum. Xanımım yenə dedi:

- Darıxma, fasilədə Qurban Qurbanov yenə uşaqlara elə bir motivasiya verəcək ki, qayıdub üç-dörd qol vuracaqlar.

Elə də oldu.

Həmişə "Qarabağ" oyuna başlayanda xanımım deyirəm ki, "Qarabağ" a dua elə, Allah sənin duanı eşidir. O da başlayır dua etməyə.

Qurban xocanı və onun at ağzlı futbolçularını ürəkdən təbrik edirəm.

Və sonda. "Qarabağ" oynayır. Mən də Vaqif Cavadovun rəhmətlik atası Füzuli Cavadovla Şərfətribunasında yan-yan oturmşam. Yanımızda futbola baxanlar tez-tez Vaqif Cavadova irad tuturlar: topu düz ötürmədi, topa çata bilmədi, ötürmədə gecikdi və sair.

Oyunun birinci hissəsinin sonunda Füzuli Cavadov bu iradlara dözmədi, qalxdı ayağa və dedi:

- Burda hamı futbol professoruymuş ki?!

Və çıxıb getdi.

İndi Azərbaycanda da "futbol professorları" çoxalıb. Sosial şəbəkələrdə, hətta mətbuatda hamı Qurban Qurbanova məsləhət vermək istəyir.

Məsləhətinizi özünüə saxlayın. Qurban Qurbanov Möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyev kimi nə etməyi və nə vaxt etməyi çox gözəl bilir.

100 mindən çox Ukrayna vətəndaşı Azərbaycana gəlib

2022-ci ilin mart ayından cari ilin iyul ayınadək ümumilikdə 2 milyon 176 min 436 nəfər Rusiya və Ukrayna vətəndaşı Azərbaycana gəlib.

Adalet.az xəbər verir ki, bu barədə "Report"un sorğusuna cavab olaraq Dövlət Statistika Komitəsindən məlumat verilib. Bildirilib ki, gələnlərdən 2 milyon 67 min 278 nəfəri Rusiya, 109 min 158 nəfəri Ukrayna vətəndaşıdır.

Eyni zamanda 2025-ci ilin yanvar-iyun aylarında Azərbaycana gələn Rusiya vətəndaşlarının sayı 314 min 549 nəfər, Ukrayna vətəndaşlarının sayı isə 17 min 138 nəfər olub.

Bundan başqa, 2022-ci ilin mart ayından 2024-cü ilin iyul ayınadək isə ümumilikdə 1 milyon 535 min 889 nəfər Rusiya və Ukrayna vətəndaşı Azərbaycana gəlib. 2024-cü ilin yanvar-iyul aylarında isə 438 min 66 nəfər Rusiya, 20 min 189 nəfər Ukrayna vətəndaşı da Azərbaycana giriş edib.

Qeyd edək ki, Rusiya ilə Ukrayna arasında müharibə 2022-ci il fevralın 24-də başlayıb.

MEHRİBAN ƏLİYEVƏ

(İNTERYERDƏ PORTRET)

Əslində portret mürəkkəb janrlardan biridir. Həm populyar, həm də peşəkarlıq tələb edən. Əvvəllər yalnız saraylarda çox istifadə olunan, sonralar daha demokratikləşən, hamıya yaxın ola biləcək bir janr. Amma nəzərə alsaq ki, hər kəsin tanımadığı bir sima nə qədər maraq doğura bilər ki? Deməli, obraz elə seçilir ki, onu hamı həyatının bir hissəsi kimi qəbul edir. Bu da əksər hallarda saraylarda yaşayan, rəğbət və ya nifrət qazanan kimsə ola bilər. Sənətin müxtəlif növləri - ədəbiyyat da, təsviri sənət də məhz belə məşhur obrazlara müraciət edib. Xatırlasaq üzünə Renessansdan bu tərəfə nə qədər usta müəlliflərin əsərləri var bu janrda. ...İndi isə foto da qarışıb bu çalışmalara. Mahiyyət eynidir - təsvir olunan obyektin daxili və xarici xarakteristikasının dəqiq çatdırmaq. Görünən reallığı dəqiq çatdırmaq. Perspektivi çatdırmaq. Sosial mühiti, mənsub olduğu zümərə göstərmək və bu zaman müəllifin təsvir etdiyi obraza münasibəti də aydın görünəcək, ustalığı aydın bilinəcək. Xarakterin interpretasiyası, xarici görkəmdən çıxış edərək mənəvi aləmə xitabı səslənəcək. Ən məşhur yazıçılar portret janrında yazdıqları ilə ədəbiyyatda yer tuta biliblər. Sveyqin, Moruanın əsərlərin xatırlayaq. Sveyq qadın obrazlarına daha çox diqqət edib - Mariya Styuart, Mariya -Antuanetta... Lider qadınlar...

Qadın olmaq... Qadın olmaq çətinidir, bəs lider olmaq? O da çətinidir. Qadın lider olmaq? Ay aman, müsbətdir.

... Bəs, Şərq ölkəsində qadın olmaq, lider olmaq necə? Cavab vermə bilmirəm...

Mehriban Əliyeva - ölkənin First Ladysi... Həmin maraq dairəsində

olan bir xanım... Yeni boğazdan yuxarı sözlər deyil - həqiqətən belədir... Hər zümərədən olan insanların diqqət mərkəzində - hər kəsin öz istəyi var ondan. Yaxın tariximizdə tamam yeni bir obrazdır - həm siyasi anlamda, həm də mənəvi... Əslində bir x-

rakteri açmaq üçün həmin adamın kənardakı insanlara necə münasibətə olduğunu bilmək yetərli. Necə bilmək olar? Siyasi tərəfləri qoyaq bir tərəfə - mənəvi anlamda danışsaq??? İlk gözü dəyən mərhəmət hissi olacaq. Onun hakimiyyətdə göstərdiyi performans məhz bu tərəfdən açıldı. Mərhəmət!!! Şəfqət!!!

Zövq... Bu da daxili keyfiyyətdir, heç nə ilə alınan bir nəsnə deyil. Məncə, genetik keyfiyyətdir. Sonradan formalaşması çətin prosesdir...

Daha bir genetik xüsusiyyət isə dünyada gedən mədəni dəyişimləri dərinləndirir. Yazıçı ailəsinə, söz aləminə mənsub olması da çox

problemlərə münasibəti göstərməlidir. Hər halda mən belə düşünürəm. Və sonra məmləkətin ən önəmli adamının ailəsinə düşüb də burda formalaşmaq. Maraqlı taledir... Üstəlik də xarici görkəmin də belə maraqlı ola... Və belə qarışıq dövrə rast gələrsən, belə dövrü yönəltmək iqtidarın ola... Ailə bütünlükdə ölkənin azadlıq əsgəri oldu. Qarabağın xilas səadəti nəşib oldu. Göz önündə o tarixin necə baş verdiyini yaşadı... Əlbəttə, ona həsəd aparənlər də çoxdur. Ayın görünməyən tərəfi də var axı -görünməyən tərəfdə isə ağrı-acı da çoxdur... Nə çətindi amma zərif xanım vücudunda səni əhatə edən güclülərə öz iradəni göstərə biləsən...

Əslində biz hər hansı tarixi sima haqqında tam həqiqəti bilmirik - yeni müasiri olduğumuz simalar haqqında... Deyək ki, insan haqqında yazdığı məktublarda da çox həqiqətləri danışır... Təəssüf bunu bilmirik...

Amma bildiklərimiz də çoxdur - ölkədə gedən bütün möhtəşəm tikintilər onun imzasıyla gedir. Bilişik ki, bunları Mehriban xanım edir... Monteneqroda görmüşəm, dağın ətəyindən çəkilən yol hündürdən M hərifiylə görünür... Kraliçanın adı M hərifiylə başlanır. Bəlkə getdiyimiz dağ yollarında bizim Mehribanın da öz işarəsi olsun? O, bunu haqq edib... Poetik, həyatsevər, isti qamallarda təqdim edib öz portretini...

ZELENSKİ TRAMPIN GÖRÜŞÜNƏ "QOHUM-ƏQRƏBALARI" İLƏ GETMİŞDİ

Birinci görüşdə Tramp Zelenskini bərk danlamışdı. Geyiminə görə, özünü normal aparmadığına görə və sair və ilaxır. Hətta ekspertlər deyir ki, Tramp Zelenskini Ağ Evdən qovub.

Məşhur bir anekdot var. Dovşan gəlir çayın bir tərəfində dayanıb o biri üzə yaşayan Ayını çağırır:

- Mişa! Mişa!

Ayı çıxır:

- Nədi, a bala?

Dovşan ayıya xoşagəlməz sözlər deyir, Ayı da heç nə edə bilmir, çünki gərək çayı keçsə.

Bu hərəkət bir neçə dəfə təkrar olunur. Axırda boğaza yığılan Ayı çayı keçib bir kollaşda gizlənir və Dovşanı gözləyir. Dovşan da bütün qohum-əqrəbalarını yığib deyir ki, Ayının üzünə söyürəm mənə cavab qaytara bilmir. Və hamısını yığib gətirir çayın kənarına.

Yenə çağırır:

- Mişa! Mişa!

Bu vaxt Ayı kollaşdan çıxır, yapışır Dovşanın boğazından və deyir:

- Nədi, ay bala?

Dovşan baxır ki, vəziyyət ağırdı, özü ilə gətirdiyi dovşanları göstərib deyir:

- Mişa dayı, bütün qohum-əqrəbanı yığib gətirmişəm ki, səndən üzr istəyim!

İndi Zelenski də bu dəfə Trampın görüşünə Avropaadakı "qohum-əqrəbalarını" da yığib getmişdi. Üzünün güldüyündən belə məlum olurdu ki, deyəsən Tramp onu bağışlayıb.

Hərbi xidmətlə bağlı "mygov" platformasına yeni funksiyalar əlavə olunub

Vətəndaşların hərbi xidmətlə bağlı bir sıra məlumatları "mygov" platformasına əlavə olunub.

Adalet.az xəbər verir ki, bu barədə Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidməti (SHXÇDX) məlumat yayıb.

Qeyd edilib ki, artıq vətəndaşların ilkin hərbi qeydiyyatı alınması, mütləq müayinədən sonra hərbi həkim komissiyasında tibbi şəhadətləndirilmə nəticəsində çağırışının hərbi xidmətə yararlı hesab olunması, əlavə tibbi müayinədən sonra şəhadətləndirilmənin nəticələri "mygov" platformasındakı şəxsi kabinetinə yerləşdirilir.

Həmçinin Dövlət Tibbi-Sosial Ekspertiza və Reabilitasiya Agentliyində aparılmış yekun tibbi müayinənin nəticələri, yekun tibbi müayinədən sonra xəstəliklər cədvəlinin müvafiq bəndlərinə uyğun olaraq çağırış komissiyasının qərarı, həmçinin ailə vəziyyəti və təhsili davam etdirməyə görə çağırışdan möhlət hüququnun verilməsi barədə bildirişlər də burada qeyd ediləcək.

Bundan başqa, hərbi qeydiyyat, müddətli həqiqi hərbi xidmət, müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırışdan azad edilmə, müddətli həqiqi hərbi xidmətə müvəqqəti çağırılmamağa dair və həqiqi hərbi xidmət keçmək haqqında məlumatları "mygov" vasitəsilə tam rəqəmsal formada əldə etmək mümkündür.

Vətəndaşlar xidmət mərkəzlərinə getmədən həm "mygov" veb portalı, həm də mobil tətbiqi vasitəsilə öz hərbi məlumatları ilə tanış ola, sənədləri PDF formatında yükləyə və ya rəqəmsal şəkildə paylaşa bilərlər.

Bunun üçün portal istifadəçiləri "mygov" platformasında "Məlumatlarım" bölməsinə daxil olmalı, "Hərbi məlumatlarım" alt bölməsinə keçib etməli, hərbi məlumat növünü seçərək məlumatlarla tanış olub sənədi istəyə uyğun olaraq PDF formatında yükləyə və ya rəqəmsal şəkildə paylaşa bilərlər.

Ötmə və manevretmə qaydaları ilə bağlı sürücülərə müraciət

DİN-in Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsi ötmə və manevretmə qaydalarının pozulması ilə bağlı sürücülərə müraciət edib.

Adalet.az xəbər verir ki, müraciətdə deyilir: "Yollarda təhlükəsizliyin təmin olunması hər bir sürücünün məsuliyyətli davranışından asılıdır. Bu baxımdan ötmə və manevretmə qaydaları xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Təəssüf ki, son zamanlar bəzi sürücülərin bu qaydaları pozması nəticəsində ağır yol-nəqliyyat hadisələrinin baş verdiyi müşahidə olunur.

- Qarşı zolağa çıxaraq ötmə zamanı sürücülərin qarşıdan gələn nəqliyyat vasitəsinə nəzərə alması cəmi bir neçə saniyə ərzində toqquşmaya səbəb ola bilər. Bu isə həm sürücünün, həm də digər hərəkət iştirakçılarının həyatını birləşən təhlükə altına qoyur.

- Düzgün siqnal vermədən və ya sürət həddini aşaraq edilən qəfil manevrlər digər sürücüləri çaşdırır, qəza ehtimalını dəfələrlə artırır.

- Xüsusilə avtobus, yük maşını kimi iri nəqliyyat vasitələ-

rinin qarşısında və ya onların arxasında edilən riskli ötmələr yol-nəqliyyat hadisələrinin ən faciəvi səbəbləri sırasında yer alır.

Müşahidələr göstərir ki, ötmə və manevretmə qaydalarının pozulması nəticəsində baş verən qəzalar daha çox ağır xəsarətlərlə və insan ölümü ilə yadda qalır. Bir anlıq diqqət-sizlik və ya məsuliyyətsizlik təkcə qaydanı pozan sürücünün deyil, onunla bərabər günaahsız insanların da həyatına son qoya bilər".

Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsi bir daha sürücülərə müraciət edərək bunları tövsiyə edib:

- Yalnız yol şəraitinin imkan verdiyi hallarda, işıq və yol nişanlarının tələblərinə tam riayət etməklə ötmə əməliyyatı aparın.

- Qəfil və gözlənilməz manevrlərdən çəkinin, sükan arxasında məsuliyyətli olun.

"Unutmayın ki, yol hərəkəti qaydaları həyatınızı qorumaq üçün nəzərdə tutulub, DYP-dən bildirilib.

Əraqçi: ABŞ lap əvvəldən İranın nüvə məsələsi ilə bağlı kompromisli ideyalarını rədd edirdi

təkliflərini rədd edib və İran tərəfi üçün qəbul edilməz olan şərtlərdə ısrar edib.

Adalet.az xəbər verir ki, bu barədə İranın xarici işlər naziri Abbas Əraqçi IRNA agentliyinə müsahibəsində bildirib.

"ABŞ bizim fikrimizcə,

qeyri-mümkün olan bir məqsədə nail olmaqda, yeni "sıfır zənginləşdirmə"de ısrar edirdi", - o qeyd edib.

A.Əraqçinin sözlərinə görə, ABŞ tərəfi üçüncü tərəflər vasitəsilə ziddiyyətli mesajlar ötürür, həmçinin ziddiyyətli bəyanatlarla çıxış edir.

"Problemlərimizdən biri də bundan ibarətdir ki, biz amerikalılardan konkret bəyanat eşitməmişik. Danışqlar daim dəyişirdi və verilən mesajlar ziddiyyətli idi. Ola bilsin ki, ABŞ tərəfi hələ yekun qərar qəbul etməyib", - o qeyd edib.

ABŞ tərəfi İranla danışıqlar prosesinin əvvəlindən Tehranın nüvə problemi ilə bağlı kompromisli

Rüstəm Hacıyev

Tramp sülh istəyir, bəs Putin?

Birləşmiş Ştatların prezidenti Donald Trampın xüsusi elçisi CNN telekanalına müsahibəsində bəyan edib ki, Rusiya və ABŞ guya Ukraynanın təhlükəsizliyinə təminat verəcəkləri barədə razılığa gəliblər.

Niyə guya deyirik? Ona görə ki, Putinin Rusiya prezidenti vəzifəsinə gəldiyi gündən bu günədək verdiyi bəyənətlərin, imzaladığı müqavilələrin heç birinə əməl etmədiyinə şahidi olmuşuq.

21-əsrin ilk onilliyində: "Millətçilik ən böyük axmaqlıqdır", "Rusiyanın Krim Ukraynadan almaq istəməsi abсурdu", "Rusiya heç vaxt Ukraynaya hücum etməyəcək", "Rusiya SSRİ-ni bərpa etmək fikrində deyil" və sair bu kimi bəyənətləri, 21-ci əsrin ikinci onilliyində və daha sonra ötən illər ərzində: "mən dünyanın bir nömrəli millətçisiyəm", "Krim Rusiyanın tarixi torpaqlarıdır", "Keçmiş postsovet respublikaları, Rusiya imperiyasının əraziləridir" bəyənətləri ilə əvəz olunaraq, 2014-cü ildə Krim, daha sonra, Dinbass və Luqansk vilayətlərini ələ keçirdi. 2022-ci ildən isə, Ukraynaya hücum edərək, daha iki-Xerson və Zapariyyə vilayətlərini də işğal etdi. Yəni...

Yəni, Pusiya prezidentinin nə verdiyi sözün, nə də imzaladığı hər hansı bir sənəd etibarlı sayıla bilməz.

Rusiya xarici işlər nazirinin Alyaska görüşünə sinəsində "CCCP" (SSSR) yazılmış köynəkdə gəlməsi, diplomatik mənada, "biz imperiyanı bərpa etməyə gəlmişik" mesajı deyidi mi?

Gözlənilirdiyi kimi, sülh danışıqlarına başlamaq üçün, Putin daha əvvəllər irəli sürdüyü şərtlərdən nəinki geri çəkilmədi, əksinə, işğal etdiyi vilayətlərin hazırda Ukraynanın nəzarətində qalan hissələrinin də, Rusiyaya verilməsini tələb etdi.(???)...

Görüşdən məmun qalmadığı üz cizgilərindən məlum olsa da, Tramp yenə də, əmid edir ki, Ukrayna prezidenti Volodimir Zelenskiylə görüşərək, onu ərazi güzəştlərinə getməyə razı sala biləcək. "Danışıqlar yaxşı keçdi. İndi hər şey Ukraynadan asılıdır"- deyər görüşdən dərhal sonra bəyan etdi.

Daha sonra isə, Ağ Evin rəhbəri Truht Social şəbəkəsində, yazdı ki, "Ukrayna ərazilərinin bir hissəsini itirməyə hazır olmalıdır. Əks halda, müharibə davam etdikcə daha çox torpaq itirəcək".

Bu arada Britaniyada səfərdə olan Zelenski, Alyaska görüşü başa çatdıqdan dərhal sonra, "Ukrayna konstitusiyasına" istinad edərək, ərazi güzəştlətinin qəbul edilməyəcəyini bəyan etdi.

Beləliklə, bu gün keçirilməsi nəzərdə tutulan Tramp-Zelenski görüşünün gərgin keçəcəyi şübhə doğurmur. ABŞ prezidenti Zelenskiyə Putinin şərtlərini qəbul etməyə çalışacaq, Zelenski isə, faktiki olaraq Kremlin kapitulyasiya şərtlərini qəbul etməyəcək.

Yəni, görünən odur ki, atəşin dayandırılması ilə bağlı yaranmış cüzi ümidlərdə sönməyə başlayır. Müharibə isə daha da qızışır. ABŞ prezidentinin xüsusi elçisinin "Rusiya və ABŞ Ukraynanın təhlükəsizliyinə təminat verəcək" bəyənətinin mürəkkəbi qurumamış, Rusiya adəti üzrə vədinə xilaf çıxdı və Ukraynanın paytaxtı Kiyevə raket zərbələri endirdi...

Donald Tramp Ukrayna üçün ağır şərtlərlərdə olsa, müharibəni dayandırmaq istəyir. Putin isə... Lavrovun köynəyinə "CCCP" yazmaqla əsil niyyətini "nümayiş" etdirir...

Qardaş ölkədə su fəlakəti: 3,5 milyon əhali susuz qala bilər

Türkiyə mətbuatı 3,5 milyon əhali olan şəhərin tezliklə içməli suyun tükənəcəyini yazır.

Adalet.az xəbər verir ki, Türkiyənin şimal-şərqində yerləşən Bursa şəhərində ciddi içməli su böhranı yaranıb.

Qeyd olunur ki, Nilüfer su anbarı tamamilə quruyub, Doğanc su anbarı isə cəmi 19 faiz doludur. Şəhər üçün su ehtiyatının təxminən 35 gün olduğu təxmin edilir.

Bursa Bələdiyyə Başçısı Mustafa Bozbey sentyabrın 1-də şəhərin su təchizatı sistemində gündə 110 min kubmetr su verəcək yeni su anbarının istifadəyə veriləcəyini açıqlayıb.

O, həmçinin sakinləri mümkün fasilələrin qarşısını almaq üçün sudan qənaətlə istifadə etməyə çağırıb.

Merin sözlərinə görə, su böhranını aradan qaldırmaq üçün artıq "Dolama yolu" adlı alternativ su xəttinin tikintisi nə başlanılıb.

Ə. Aslan

Sülhün mənzərəsi: «Sülh müqaviləsi» erməni ədavətini səngidəcəkmi?

"Sülh müqaviləsi" dövlətlər arasındakı rəsmi bir anlaşmadır. Məlumdur ki, bu anlaşmadan dərhal sonra müharibə edən iki xalq uzun müddət nə sülhlə, nə də mehribançılıqla barışırmı.

Hazırda artıq beynəlxalq müstəviyə çıxarılmış Ermənistan-Azərbaycan arasındakı sülh müqaviləsi nə bizi, nə də əbədi düşmənimiz olan erməniləri sevindirir. Çünki 100 illərdir ki, davam edən düşməncilik 2-3 ay müddətinə sovrulub itə bilməz. Xeyir, hələki, yaralar sağalmayıb, dərdlər köhnəlməyib, göz yaşları qurumayıb. Əlbəttə ki, mehriban qonşuluq üçün ən azı 50-70 il lazımdır. Amma istəyərdəndən, yaxud da istəməyərdəndən "Sülh müqaviləsi"sinin şərtlərini hər iki ölkənin vətəndaşları uymaq məcburiyyətindədir. Ən azından hər iki xalq nifrət nitqlərini, söyüş və hədələri, leksikonundan tam çıxartmasa da, az işlətməlidir. Artıq bizim cəmiyyət buna hazırdır. Hətta ermənilərlə bağlı xoş niyyətlər, xoş sözlər də mediaya ayaq açmağa başlayıb. Hətta sülh müqaviləsi imzalanmamışdan əvvəl də "mehribançılıq" toxumları səpələnirdi. Xatırlayırsınızsa, 2023-cü ildə hüquq müdafiəçisi Novella Cəfəroğlu belə bir açıqlama vermişdi: "Əgər biz sülh və düzgün yaşamaq istəyiriksə, barışmalıyıq. Hətta ermənilər Qarabağda qalsalar, bu, bölgədə sülh deməkdir. Çünki ən gözəl variant elə budur. Sosial şəbəkələrdə çox nahaq fikirləşirlər. Qarabağda sülhü ermənilərlə orada yaşamadığından keçir. Hər kim ki Azərbaycanı sevirsə, bu addımı artıq atmalıdır. Uşaqlarımız üçün atmalıyıq".

Yəni, biz, rəhmətlik Mirzə Ələkbər Sabir demiş, çırmarıq, keçməyə çay gəlməmiş, başlayırıq qızmağa yay gəlməmiş!

Bəs, ermənilər sülh istəyirmi?

Bu gün yenə də erməni mediasını iz-

ləyirdim və düşündüm ki, görsən, ermənilər az da olsa, sülhə hazırdırlarmı?

O dəqiqə də diqqətimi "Hraparak" nəşrindəki məqalə cəlb elədi: "Bakıya növbəti şillə: İcma rəhbəri Rusiya vətəndaşlığından məhrum edilib".

Yəqin ki, başlığın "yüksək əhval-ruhiyyəsinə hiss etdiniz! Söhbət Rusiya-

nın Çelyabinsk vilayətindəki Azərbaycan diasporunun rəhbəri Ərşad Xankişiyev Rusiya Federasiyasının vətəndaşlığından məhrum edilməsindən gedir. Bildiyiniz kimi, FSB-nin qərarı ilə onun pasportu ləğv olunub və Rusiyaya girişinə qadağa qoyulub.

Rusiya mediası iddia edir ki, iri biznesmen, restoran sahibi və bir sıra şirkətlərin təsisçisi və sahibi Xankişiyev "etnoseparatizm təbliği və Aleksey Navalnının tərəfdarlarına dəstək vermək"ə iştirak edib.

Xatırladaq ki, bundan əvvəl Moskva vilayətindəki Azərbaycan diasporunun rəhbəri Elşan İbrahimov da Rusiya vətəndaşlığından məhrum edilmişdi.

Ümumiyyətlə, Azərbaycanlıların Rusiyada sıxışdırılmasını lap başdan se-

vinclə qarşılayan ermənilər, hətta bu proseslərdə 5 azərbaycanlının da öldürülməsinə də sevinçlərini biruzə verən haylar "daha çox azərbaycanlının öldürülməsi"ne çağırış da etdilər.

Təsəvvür edin ki, 200 ildir imperiyanın mahiyyətini anamayan ermənilər elə düşünür ki, Rusiya bizə nifrət sərgilədikcə, onlara sevgisi artacaq.

Amma Rusiya ermənilər üçün də eyni anlam daşıyır.

Məsələn, Ermənistanın Uraldakı konsulluğu bağlanıb. Konsulluğun bağlanmasından əvvəl Ermənistan Respublikasının Yekaterinburqdakı fəxri konsulu Narek Spartakyan vəzifəsindən azad edilib.

Amma bu haqda sosial şəbəkənin Azərbaycan segmentinin "sevinc çılgınları" ümumiyyətlə yoxdu. Biz erməniləri dənizdən sonra Ermənistanı baş verməmiş dəhşətli zəlzələdə zərər görmüş ermənilərin köməyinə, harayına çatmaq üçün ilk səfərbər olan, yola çıxan biz saf insanlar olmuşuq. Erməni rəzilliyi və əbədi düşmənciliyi bax o zaman da özünü belə göstərirdi.

İndi də heç nə dəyişməyib. Müşahidə etsəniz görərsiniz ki, 1905-07-ci illərdə erməni təfəkkürü, erməni mahiyyəti nə idisə, aradan 120 il keçsə də, elə indi də eynidir.

Təəssüf ki, alnımıza Rusiya kimi əxlaqsız bir düşmən qonşu olmaq düşüb!

Əntiqə Rəşid

Çaqqal var gödəndə dağıdır, canavarın adı bədnamdır, Zaxarova!

Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin sözcüsü Mariya Zaxarova Ukrayna Prezidenti Vladimir Zelenskini tez-tez təhqir edir.

Adalet.az xəbər verir ki, bu dəfə o Vladimir Zelenskini "öz ambisiyalarının qurbangahında" Ukrayna vətəndaşlarını qurban verdiyi üçün tarixə canavar kimi düşəcəyini bəyan edib.

Rusiya rəsmisinin sözlərini Sputnik radiosu yayıb. Zaxarova fikirlərinə bu sözləri də əlavə edib: "Çünki o, öz ölkəsinə nələr etdiyini, onun tarixində, bir çox başqa ölkələrin də tarixində, ümumiyyətlə, dünya tarixində əbədi olaraq qalacağını başa düşmür. Zelenski tarixə öz vətəndaşlarını öz ambisiyalarının, axmaqlığının, nadanlığının, dar düşüncəsinin, ləyaqətsizliyinin, bütün ehtiraslarının qurbangahında qurban verən canavar kimi düşəcək".

Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin nümayəndəsi onu əsəbləşdirən səbəbi də bəyan edib. Deyib ki, Ukrayna Ukrayna hərbiçilərinin, eləcə də dəfələrlə vətənə qayıtmaq arzusunda olan hərbi əsirlə-

rin cəsədlərini geri almaq istəmir.

Qeyd edək ki, Rusiya - Ukrayna müharibəsi başlayandan Zaxarovanın müharibə ilə bağlı bütün açıqlamaların Zelenskini təhqir cümlələri var: O Ukrayna liderini "qərbin tulası", "kloun" və "butaforik lider", "Zelenskinin təkə vaxtı keçməyib, o, həm də iyənib", "narkoman" adlandırıb. Maraqlıdır ki, Zaxarovanın sonuncu açıqlamasından dərhal sonra Ukrayna Hərbi Hava Qüvvələri Kursk vilayətinin Tetkino kəndinə zərbələr endirib. Məlumatə görə, iki F-16 təyyarəsi yaşayış məntəqəsinə idarə olunan bombalar atıb.

P.S. Zaxarova Zelenskiyə elə hiddətlənir ki, onu "öz vətəndaşlarını öz ambisiyalarının, axmaqlığının, nadanlığının, dar düşüncəsinin, ləyaqətsizliyinin, bütün ehtiraslarının qurbangahında qurban verən canavar" kimi elə təhqir edir ki, adamın yadına bir atalar sözü düşür: Çaqqal var gödəndə dağıdır, canavarın adı bədnamdır...

Vallah elə bil, Zelenski Rusiyaya işğalçı hücumu başladıb, günahsız insanları raketlərlə vurmaq, onların gözünü qorxutmaq da Zelenskinin ideyasıdır. Putin sadəcə" aydan arı, sudan duru" dur Zaxarovanın gözündə...

Əntiqə Rəşid

Azərbaycanda sosial sahəyə ayrılan vəsait artırılacaq?

"Bu ilin ilk 7 ayında məcburi dövlət sosial sığorta haqları üzrə daxilolmalarda proqnoza nisbətə 280,8 milyon manat və ya 8,2% artım qeydə alınıb. Belə ki, **büdcə təşkilatları üzrə daxilolma 126,9 milyon manat və ya 11,2%, qeyri-büdcə təşkilatları üzrə isə 300,5 milyon manat və ya 14,0% artıb**".

Adalet.az xəbər verir ki, bunu iqtisadçı deputat Vüqar Bayramov deyib. O bildirib ki, 2025-ci ildə Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun gəlirlərinin 7 milyard 617 milyon manat, xərclərinin isə 7 milyard 676 milyon manat olacağı gözlənilir.

"Eyni zamanda, il ərzində məcburi dövlət sosial sığorta haqları üzrə 5 milyard 997 milyon manat yığım gözlənilir. Məcburi dövlət sosial sığorta haqları üzrə yığımın proqnoza nisbətən daha çox olması həmin müddətdə ölkə üzrə orta aylıq əməkhaqqının artması, əmək və eləcə də xidməti müqavilələrdə müşahidə edilən artım ilə bağlıdır. Belə ki, 2025-ci ilin ilk yarısında Azərbaycanda orta aylıq nominal əməkhaqqı əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən 9,4 faiz artaraq 1097 manata çatıb. Həmin arada, müddə ilə çalışan işçilərin sayı 1 milyon 770 min nəfər olub. Bu baxımdan, əməkhaqqı fondunun artması məcburi dövlət sosial sığorta haqları üzrə daha çox ödənişin həyata keçirilməsinə gətirib çıxarıb. Məcburi dövlət sosial sığorta haqları üzrə yığımın vəsaitin əhaliyə ödənişlər üzrə xərclərə yönəldiyini nəzərə alsaq, bu sosial istiqamətə daha çox vəsaitin ayrılmasına səbəb ola bilər. Belə ki, əmək pensiyaları, aylıq və birdəfəlik müavinətlər məhz daha çox Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun gəlirləri hesabına ödənilir. Daha çox yığım isə daha dayanıqlı sosial təminat deməkdir".

ƏDALƏT •

22 avqust 2025-ci il

"Şəhidlər dövlət atributu kimi xüsusi qanunla qorunmalıdır"

Hazırda bütün Azərbaycan mətbuatı və sosial şəbəkələr ərəb turistlərin Şəhidlər xiyabanında qeyri-etik hərəkətlər edib, onu video çəkərək sosial şəbəkələrdə paylaşmasından qəzəblə yazır. Bu əlbəttə ki, hər bir azərbaycanlının, xüsusən şəhid ailəsini həyəcandır, kədərləndirir.

Şəhidimiz mayor Vüsal Vəliyevin qardaşı, AMEA-nın Folklor İnstitutunun aparıcı elmi işçisi Elyar İslamoğlu da məsələyə etinasız qalmayıb. O bununla bağlı fikirlərini Adilet.az -a danışılıb.

O, bildirib ki, bir qrup ərəb Bakıda Şəhidlər xiyabanında şəhid məzarları önündə qeyri-etik hərəkətlər edərək onların ruhuna sayğısızlıq edib: "Həmin şəxslər polis tərəfindən müəyyən edilərək saxlanılıb. Şəhidlər Azərbaycan xalqının müqəddəs dəyəridir. Onların ruhuna, xatirəsinə sayğısızlıq, hörmətsizlik yolverilməzdir.

- Ərəblər "şəhid" sözünün anlamını bilirlər, belə olduğu halda onların Şəhidlər xiyabanında etdikləri hərəkətlər Azərbaycan ictimaiyyəti üçün ikiqat zərbə oldu. Bunu bir alman, fransız etsəydi, camaat bu qədər qəzəblənməzdi.

- Hər kim olur olsun, istər alman, istər fransız, istər ərəb, ölkəyə gələn turistlərin beledçiləri əvvəlcədən Azərbaycan xalqının müqəddəs dəyərləri, toxunulmazları barədə məlumatlandırılmalıdırlar. Bəli, turistlərə anlatmaq lazımdır ki, hər bir xalqa məxsus müqəddəs atributlar var ki, onlara toxunmaq qəti qadağandır. Bayraq kimi, Gerb kimi və s.

- Amma cəzaların aldılar...

-Şəhidlər Xiyabanında nələyi qəzəbləndirən ərəblərə Cinayət Məcəlləsinin 245-ci (qəbir üzərində təhqiredici hərəkət) maddəsi ilə cinayət işi başlanaraq hər biri barəsində 3 ay müddətinə həbs qətimkan tədbiri seçildi. Hadisəyə gecəylə operativ reaksiya verən Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi və Səbail Rayon

Məhkəməsinə və eyni zamanda şəhidlərə edilən sayğısızlığa görə həmrəy olaraq hadisəni törədənlərə cəza tələb edən, hadisəni ictimailəşdirən hər kəsə minnətdaram. Amma bu ilk hadisə deyil. Xatırlayırınsınızsa, 2014-cü ildə 20 Yanvar şəhidi İlham Allahverdiyev və Fərizə Allahverdiyevlərin qəbirləri üzərində təhqiredici hərəkətlərə yol verildi. Araşdırmalarla müəy-

yən edildi ki, bu, 1963-cü ildə Bakı şəhərində anadan olan, heç bir yerdə işləməyən, əvvəllər məhkum edilən Xəzər rayonunun Albalı bağlar massivində yaşayan Nüsrət Qasimovdur. Bu bir xalqın müqəddəsliyini təhqir olunması, onu dərinlən yaralamaq deməkdir. Daha sonra 2019-cu ildə psixoloq Nəriman Şahmarzadə sosial şəbəkədə Azərbaycanın milli qəhrəmanı Mübariz İbrahimovu təhqir etdi. Psixoloqun İbrahimovun ünvanına səsləndirdiyi təhqirəmiz ifadələr etirazlara səbəb oldu. Qərara əsasən, N.Şahmarzadə 400 saat işləməyə məhkum edildi. 2020-ci ildə Biləsuvar rayonunun Bəydili kəndində Qarabağ uğrunda döyüşlərdə şəhid olmuş Mahir Məmmədovun məzarı təhqir olundu. Yaxınları şəhid məzarını ziyarətə gə-

lən zaman qəbir daşının dağıldığını, məzarın üzərindəki bayrağın götürüldüyünün şahidi olublar. Bu yolverilməzdir!

- Amma heç kim zamanət və bil-məz ki, analoji hal bir də təkrar olmaya-caq...

- Elə bu səbəbdən, sizin saytınız vasitəsi ilə əlaqədar orqanlara və qurumlara bir xahişimin, bir təklifimin çatmasını istəyirəm: Ali Baş Komandanın və birinci Vitse-prezidentin şəhid ailələrinə daim qayğısı var. Amma şəhid olmuş şəxslərin şərəf və ləyaqətinin qorunması ilə bağlı qanunvericilikdə xüsusi maddə yoxdur. Şəhidlərə qarşı təhqirəmiz ifadələrə yol verənlərin qanunla cəzalandırılması məsələsi Milli Məclisin növbəti sessiyasında müzakirə edilib həllini tapmalı, bununla bağlı qanun qəbul edilməlidir. Şəhidə qarşı hörmətsizlik yolverilməzdir. Alınımızdan 30 illik ləkəni silən, ölkəmizin ərazi bütövlüyü, torpaqlarımızın azadlığı uğrunda şəhid olan insanı təhqir etməyin ciddi cəzası olmalıdır. Bununla bağlı qanunvericilikdə ayrıca maddə olmalı, xüsusi cəza müəyyən edilməlidir. Bütün şəhid ailələrinin adından təklif edirəm ki, Cinayət Məcəlləsinə şəhid olmuş şəxslərin şərəf və ləyaqətinin qorunması ilə bağlı xüsusi maddə əlavə edilsin.

- Bütün şəhidlərimizin ruhu qarşısında baş əyirik, sizin də bütün arzu və istəklərinizin baş tutmasını arzulayıyıq! Çox sağ olun!

Xatırladaq ki, Şəhidlər Xiyabanında nələyi qəzəbləndirən ərəblərə Cinayət Məcəlləsinin 245-ci (qəbir üzərində təhqiredici hərəkət) maddəsi ilə cinayət işi başlanaraq hər biri barəsində 3 ay müddətinə həbs qətimkan tədbiri seçildi. Hadisəyə gecəylə operativ reaksiya verən Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi və Səbail Rayon

Əntiqə Rəşid

Rza Rzayev

Ayıbınıza kor olun

Yaxşı ki, Daxili İşlər Naziri Vilayət Eyvazovdur, ərəblərin etdiklərini ərəblərə bağışlamayan Odur!

Sizə qalsaydı

Nəçə illərdir ölkəmizdə ərəblərin etdiyi hərəkətlərdən, əməllərdən, yaratdıqları problemlərdən danışırıq, amma səbəblərə gələndə çoxluq susur.

Ərəblərin bu gücünün, bu özgüvənin səbəbi nədir?

Niyə demirsiniz, yazmırınsınız?

Bir-ikisini yazım, oxuyun!

Ərəblər Azərbaycanı "gəzməyə" gəlirlər (əlim belə gəlmir ki, gerçəyi yazam)

Onlara bu şəraiti pul qarşılığında ərəblər yaradır, ya azərbaycanlılar?!

Hər gün hamının gözüünün qarşısında küçədə qızlara, qadınlara söz atan, dayancaqda marşrut gözləyən qızlara, qadınlara maşın saxlayan ərəblərdir, ya azərbaycanlılar?!

Cavan müəllimləri kabinetinə çağırır adının mənasını soruşan, "sənin adının mənası gözündən atəş, od yağan" deməkdir - deyən ərəblərdir, ya azərbaycanlı sapıq məktəb direktoru?!

"Qız uşaqları (söhbət şargirdlərdən gedir, FETÖ məktəblərində tətbiq olunan qayda) topuqdan geyinməlidir, hamımız kişiyik axı, hissimiz var"- deyən ərəblərdir, ya azərbaycanlı sapıq məktəb direktoru?!

Bu əxlaqsızlığa üsyan edənlərə işini itirməməsi üçün şər-böhtan atan bir qrup müəllimlər, oxumayan uşaqlarına yaxşı qiymət yazılması üçün şər-böhtan atan bir qrup valideynlər ərəblərdir, ya azərbaycanlılar?!

Bu əməlləri edən, sözləri danışan sapıq məktəb direktoru arvadı və qayını ilə üzərimə hücum edəndə, eynəyi ilə alnını qanadıb hay-küy salanda, "Rza müəllimi vurub" - sosial şəbəkələrdə hay küy salan ərəblər idi, ya azərbaycanlılar?!

Ərəblərin etdiyi hərəkətlər - susduğunuz anların, kor olduğunuz əməllərin və yediklərinizin qarşılığıdır!

Ayıbınıza kor olun, bari çox səs- küy salmayın!!!

Əntiqə Rəşid

Şizofreniya bu iki gəndə daha çox müşahidə edilir

Beynəlxalq alimlər qrupu, Kardiff Universitetinin Neyropsixiatriya Genetika və Genomika Mərkəzinin rəhbərliyi ilə şizofreniya üzrə indiyədək aparılmış ən genişmiqyaslı tədqiqatı həyata keçirib.

Adilet.az xəbər verir ki, araşdırmanın nəticələri "Nature Communications" jurnalında dərc olunub.

Tədqiqat çərçivəsində 29 minə yaxın şizofreniya diaqnozu qoyulmuş pasiyentin, 103 mindən çox sağlam şəxsin və xəstəliyin müşahidə olunduğu 3,4 min ailənin genetik materialı analiz edilib. Alimlər nadir, lakin mühüm rola sahib olan protein kodlaşdırıcı genlərdəki mutasiyalara diqqət yetiriblər.

Araşdırmada xüsusilə iki gen - STAG1 və ZNF136 - şizofreniya ilə daha güclü əlaqədə olduğu təsdiqlənib. Digər altı gen - SLC6A1, KLC1, PCLO, ZMYND11, BSL2 və CGREF1 də xəstəliklə əlaqəli çıxıb.

Maraqlıdır ki, SLC6A1 və KLC1 genlərində risk yalnız "missens-mutasiyalarla" bağlıdır.

Bu mutasiyalar zülalların aminoturşu ardıcılığını dəyişdirir və beyin əsas neyromediatoru olan GAMK sisteminə pozuntulara yol açır.

Alimlər bildiriblər ki, müəyyən edilən genlərin bir qismi daha əvvəl autizm, epilepsiya və inkişaf ləngiməsi ilə də əlaqələndirilmişdi.

Bu isə müxtəlif nevroloji pozuntuların ortaq genetik köklərə sahib olduğunu göstərir.

Mütəxəssislərin sözlərinə görə, kəşf praktik tətbiqləri hələ qarşıdadır, lakin əldə olunan nəticələr şizofreniyanın daha dəqiq müalicəsi və yeni dərmanların hazırlanması üçün böyük perspektivlər açır.

İranın təlaş ABŞ deyil, Ankara və Bakının bölgədəki nüfuzudur - ANALİZ

Xəbər verdiyimiz kimi, ötən gün Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyan və İran Prezidenti Məsud Pezeşkian arasında görüş və əsas məqsəd "Trump dəhlizi" ilə bağlı təkbətək formatda danışıqlar başa çatdı.

Səfərin məqsədini, görüşün vacibliyini, mətbuat konfransındakı açıqlamaları izlədikdə nələr görünür? Pezeşkian nə istəyir, İran niyə narahatdır?

1,5 saat davam edən görüşdən sonra mətbuata birgə bəyanatlarla çıxış etdilər. İran lideri xüsusilə vurğuladı ki, Qafqazda sülh strateji əhəmiyyət kəsb edir, İran Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh prosesini dəstəkləyir. O həm də vurğulayıb ki, İranın mövqeyi Qafqazda sərhədlərin toxunulmazlığı ilə bağlı olub və həsab edirik ki, bu dəyişikliklər geosiyasi rəqabətə səbəb ola bilər.

Maraqlıdır, Asiyani, Avropa ilə birləşdirəcək beynəlxalq tranzit yol işə düşürsə, buna Ermənistan dövləti öz xeyri, qazancı üçün razılıq versə, Qafqazda sərhədlərin toxunulmazlığı mövzusunun məsələyə nə dəxli? Kim Ermənistanın sərhədlərini ilhaq etdi ki? Bu nə canfəşanlıq?

Yeni, İran əvvəlki illərdə olduğu kimi Ermənistan üçün "təlaş" keçirdiyini xatırladı. Paşinyanın cavabı isə bir növü Pezeşkianın "ağzından vurmaq" kimi dəyərləndirilib: "Biz razılaşdıq ki, ölkələrimiz arasında münasibətləri

strateji tərəfdaşlıq səviyyəsinə çatdırmaq üçün işlərin görülməsi vaxtı çatıb".

Bu cümlənin də sətiraltı mənası da odur ki, "təlaş"ınız yersizdir. Bütün razılaşmalara könüllü imza atmışam, ABŞ-ın da Qafqaza

fər zamanı əldə olunmuş razılaşmaları müsbət qiymətləndiriblər".

Amma bunun belə olmadığını elə görüş başa çatmamış erməni politoloq və siyasi ekspertlər təsdiqlədi. İranşünas alim Vardan Voskanyan İran prezidenti Məsud

ayaq açması indi başlamayıb, 2023-cü ildən başlayıb.

Məlum oldu ki, İran və Ermənistan arasında bir birgə bəyanat və müxtəlif sahələrdə 10 əməkdaşlıq sənədi imzalanıb.

Təbii ki, Ermənistan hökuməti də, mediası da İran liderinin səfərini Ermənistan-İran münasibətlərinin daha da möhkəmlənməsi üçün stimullaşdırmaq istəyir. Tərəflər siyasi, iqtisadi, mədəni və digər sahələrdə əməkdaşlığın genişləndirilməsi perspektivlərini nəzərdən keçirib, sə-

Pezeşkianın görüşdən sonra X-sosial şəbəkədə dərc olunan sözlərini gündəmə gətirib:

"İran prezidentinin "X" sosial şəbəkə sahifəsindəki paylaşımına əsasən, İran tərəfinin üçüncü qüvvələrin Ermənistan-İran sərhədində mümkün olması ilə bağlı narahatlığı hələ də qalmaqdadır.

Məsud Pezeşkian:"Ermənistanın baş naziri ilə görüşüm zamanı vurğuladım ki, İran İslam Respublikası hökumətinin əqidəsi Ermənistanın suverenliyini və ərazi bütövlüyünü qorumaq və iki ölkə

arasında sıx münasibətləri davam etdirməkdir. Bizim ümumi sərhədlərimiz yaxınlığında üçüncü qüvvələrin olması ilə bağlı narahatlığımız tamamilə aradan qaldırılmalıdır".

P.S. Yəqin ki, bu görüşdən sonra İran anlamağa başlayar ki, sərhədlərə müdaxilə İran Ermənistanının üzərinə yeridikcə baş verir. Ermənistan müstəqil dövlət olaraq, ölkəsinin ərazisinə hansı ölkəni gətirmək, kiminlə strateji əməkdaşlıq etmək, müqavilə imzalamaq onun halal haqqı, dövlət siyasətidir.

Bunu İran anlamaqda hələ də çətinlik çəkir. Çünki İran hər zaman lap elə 1979-cu ildən yeniliyə düşmənlər olub. Dünya ilə yeni bağ olacaq Zəngəzur dəhlizinin (Trump yolu) açılması oradan ən çox faydalanacaq Azərbaycan və Türkiyənin inkişafına, yeniliklərə qapı açmasına mane olmağa çalışır. Bəli ABŞ ordusu 2023-cü ildə Qafqazdadır və tez-tez təlimlər keçirir. Əgər bu ABŞ-a qarşı düşmənçilikdirsə, niyə onda İran narahatlıq keçirmirdi, Ermənistanə nota vermirdi, etiraz etmirdi?

İranın mövqeyi qonşu dövlətlərə(Ermənistan istisnadır) qarşı heç vaxt yumşalmır, aqressiya sakitləşmir.

Əntiqə Rəşid

Yeni kitab çap olunacaq

Azərbaycan Respublikasının Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə Azərbaycan Aşıqlar

Birliyində həyata keçirilən "Qərbi Azərbaycan aşıqlarının dastan repertuarı" adlı layihə üzərində iş uğurla davam etdirilir. Rəhbəri Azərbaycan Aşıqlar Birliyinin sədri, Əməkdar elm xadimi, professor Məhərrəm Qasımlı olan layihə çərçivəsində hazırlanan kitab çap olunması üçün artıq nəşriyyata təhvil verilib.

Çap prosesinin sentyabrın əvvəllərində yekunlaşması nəzərdə tutulur. "Qərbi Azərbaycan aşıqlarının dastan repertuarı" adlı bu kitabı nəşrə hazırlayan Əməkdar mədəniyyət işçisi Musa Nəbioğlu bildirib ki, bu layihəni həyata keçirməkdə qarşıya qoyduğumuz əsas məqsəd Azərbaycan aşıq sənətinin inkişafında Qərbi Azərbaycan aşıq mühitlərinin mühüm rol oynamasına diqqət yönəltmək, öz dədə-baba torpaqlarından didərgin salınaraq bu gün Azərbaycanın müxtəlif guşələrində məskunlaşmış aşıqların yaradıcılıq fəaliyyətinə əlavə stimül verməkdir.

Əsas diqqəti Qərbi Azərbaycan aşıqlarının dastan repertuarına, Göyçə, Dərələyəz, Ağbaba-Amasiya, İrevan kimi Qərbi Azərbaycan aşıq mühitlərində yaradılmış dastanlara yönəltmişik. Bu kitabla tanışlıq imkan verəcək ki, həm aşıq sənətinin inkişafında Qərbi Azərbaycan aşıq mühitlərinin nə qədər böyük rol oynadığı barədə daha geniş təsəvvür yaransın, həm də aşıqlar, xüsusilə də gənc aşıqlar dastanlarımızla yaxından tanış olmaq imkanı qazansınlar. Ustad aşıqların dastan repertuarına üstünlük verilib və kitaba əsasən Qərbi Azərbaycanla bağlı olan və günümüzdə də dastançılıq ənənəsinin yaşadılmasında böyük əhəmiyyət kəsb edən dastanlar daxil edilib.

Bu dastanları söyləyən, yaşadan ustad aşıqların müəyyən hissəsi dünyasını dəyişsə də, Aşıq Fətulə Göyçəli, Ələddin Göyçəli, Faxfur Ağbabalı, Oktay Hüseynov, İmran Xəlilov kimi tanınmış sənətkarlar bu gün də dastançılıq ənənəsini uğurla yaşadırlar.

Heç kimə oxşamalı deyilik...

Biz özümüzdən çox həmişə kimlərsə oxşamaq istəyirik. Amma nəhaq yerə! Çünki biz özümüz olanda daha böyük və daha gözəl oluruq!

Ancaq özümüz ola bilirikmi? Əlbəttə bu suala birmənəli cavab vermək mümkün deyil.

Bilirsiniz ,niyə? Ona görə ki, uzun əsrlər ya ərəbə, ya farsa, ya rusa bəzəmək istəmişik! Və bu gün də avropalıya oxşamaq istəyirik! Xüsusilə də, Avropanın pis şeylərin götürmək istəyirik! Məsələn, axmaq- axmaq adətlərin və həyat tərzlərin! Bu kimə lazımdı? Təbii ki , dar düşüncəli gənclərə. Bizə Avropanın nə əlaqə lazımdı, nə də adət- ənənəsi!

Bizə Avropanın elmi və texnologiyası lazımdı. Başqa onların heç bir şeyi bizə lazım deyil! Və bir də dünyada Azərbaycan öz zəngin keçmişli olan ölkədir. Bizim xalqdan bəşəri,insanpərvər, böyük ürək sahibi olan millət yoxdu.

Heç bir millət başqa xalqlara azərbaycanlılar qədər sevgi göstərmir və dəyər vermir.Ona görə də, heç kimə yox, elə özümüdə oxşamalıyıq! Və biz özümüdə oxşayanda daha böyük xalq oluruq!!!

Bizdən deməkdə...

Bu gün insanlar öz hüquq və vəzifələrini bilməsinə, öyrənməsinə çox böyük ehtiyac var.

Ən azından ona görə kimi, çətin vəziyyətə düşəndə bilməlidir ki, hara və necə müraciət etsin?! Bəli, bu, bir həqiqətdir. Və o

həqiqəti isə heç vaxt inkar etmək mümkün deyil. Buna görə də insanların hüquqi maarifləndirilməsinə xüsusi diqqət yetirilməlidir. Məsələn , bir dələduz yaxın dostunun etibarından istifadə edərək pulunu,mənzilini ələ keçirir.

Hələ üstəlik zərərçəkmiş adama arsız- arsız deyir ki, get əlin hara qəlbidir ora qoy! Bax , bu cür hərəkət birmənəli olaraq qanun pozuntusudur. Zərərçəkmiş vaxt itirmədən hüquq-mühafizə orqanlarına ,konkret olaraq məhkəməyə üz tutmalıdır. Heç kimə sirr deyil ki, bu gün ölkəmizdə dələduzlar çoxdur və onların şirin dilinə aldanıb torlarına hər bir insan düşə bilər.

Xüsusilə də, kiber dələduzlar mobil telefonla ayrı-ayrı vətəndaşlara zəng edərək məlumatlar, bank kartlarının nömrələrini öyrənir və sonradan həmin vətəndaşların hesabından küllü miqdarda pul çıxarırlar. Belə anlarda onlar vaxt itirmədən polisə məlumat verməli və qabaqlayıcı tədbirlər görməlidir. Bütün hallarda insanlar ayıq - sayıq olmalı, öz hüquqlarını bilməli, çətin vəziyyətdən çıxış yolu tapmalıdır!!!

"Jek"lər ləğv olunur?

Sovet dönməndə Mənzil İstismar Sahələrinin çox böyük səlahiyyətləri var idi. Belə ki, həmin qurum mənzillərin təmir

edilməsindən tutmuş , bəzi avadanlıqların dəyişdirilməsinə kimi imkanlara malik idi.

Hətta mənzillərə qeydiyyat məsələlərini də "JEK"lər Polisin pasport- masa reisi ilə birgə icra edirdi. Və sakinlər bütün arayışları da həmin qurumdan alırdı və bu qurumun rəislərinin də böyük hörmət vardı. Amma son 15 ildə Mənzil İstismar İdarələrinin bütün hüquqları əlindən alınıb və sadəcə olaraq eləcə onun adı qalıb. Mənzil ekspert Arif Həsənov deyir ki, indiki dövrdə Mənzil İstismar Sahələrinə heç bir ehtiyac yoxdu.

Çünki onların heç bir səlahiyyətləri qalmayıb. Birmənəli olaraq artıq bu qurum tarixin arxivinə verilib. Ona görə də, başqa bir formada yeni qurum yaradılmalı və onlar sakinlərə xidmət etməlidir. Təbii ki, bu dövlət qurumu da ola bilər, özəl qurum da ! Heç şübhəsiz ki, bu barədə yaxın gələcəkdə zəruri addımlar atılacaq. Bircə qalır ki, həmin anı səbr edib, gözləmək!!!

İki təkərli nəqliyyat vasitələrinə qarşı mübarizə gücləndirilib...

Son vaxtlar Bakıda motosikletlərin , mopedlərin, velosipedlərin və sukuderlətin sayı daha da çoxalıb. Bu məqsədlə onların üçün paytaxtımızda yollar da müəyyənləşdirilib.

Amma buna baxmayaraq, iki təkərli nəqliyyat vasitələrinin iştirakı ilə ağır yol-nəqliyyat hadisələri baş verir və bu zaman ölənlər və xəsarət alanlar olur. Bu günlərdə səkidə getdiyim yerdə az qaldı, arxadan gələn sukuder məni bura! Xoşbəxtlikdən cəld tərpendim və özümü qoruya bildim.Bu gün avtomobillərdən daha böyük təhlükə adını çəkdiyimiz iki təkərli nəqliyyat vasitələridir.

Bunnunla da bağlı Bakı Şəhər Dövlət Yol Polisi İdarəsi davamlı olaraq nəzarət - profilaktik tədbirlər keçirir. Yol polisinin əsas məqsədi odur ki, həmin nəqliyyat vasitələrinin iştirakı ilə baş verən qəzalar minimuma endirilsin. Artıq Bakı sakinləri belə iki təkərli nəqliyyat vasitələrinin əlindən lap boğaza yığıblar! Bakı Şəhər Dövlət Yol Polisi İdarəsinin ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin reisi Toğrul Nəsirli deyir ki, biz mütəmadi olaraq qabaqlayıcı tədbirlər həyata keçiririk.Bu cür profilaktik tədbirlərin keçirilməsi bu qəbildən baş verə biləcək.qəzaların qarşısını alır.Belə ki, motosiklet, moped, velosiped, sukuder sürücüləri ilə yol polisi əməkdaşlarının tez - tez maarifləndirici söhbətləri olur. Onların nəzərində çatdırılır ki, yol hərəkəti qaydalarına əməl etsinlər. İşıqforun qırmızı işığında dayansınlar və soldan, sağdan keçib qəza şəraiti yaratmasınlar, qəfil manevr etməsinlər. Söhbətdən nəticə çıxarmayanlar inzibati məsuliyyətə cəlb olunurlar. Amma bizim məqsədimiz onları cərimə etmək yox , maariflə-

dirməkdir. Bir daha onlardan xahiş edirik ki, yol hərəkəti qaydalarına əməl etsinlər və digər hərəkət iştirakçıları üçün qəza şəraiti yaratmasınlar!

On gündür tullantılar daşınmır, üfunət...

Yay vaxtı məişət tullantılarının vaxtında daşınmaması həm anti - sanitariya, həm də müxtəlif xəstəliklərin

yayılmasına əlverişli şəraitdir.Təbii ki, belə hallar sakinlərin haqlı narazılıqlarına səbəb olur.

Suraxanı rayonunun Yeni Günəşli yaşayış sahəsinin " D" massivindəki 13 nömrəli binanda məişət tullantıları 10 gündən çoxdur ki, aidiyyəti qurum tərəfindən daşınmır. Artıq məişət tullantıları yeşikləri ağzına qədər doldurub. Sakinlər bu tullantıları yeşiklərdə yer olmadığına görə, yerə atırlar. Binan yanında və həyətdə məişəti tullantılarının qoxusundan dayanmaq olmur. Bütün günü sahibsiz itlər burada yem axtarırlar və yem tapmayan da zibil atan sakinlərə hücum edirlər! Artıq həmin yerlərdə iri sıçanlar da peyda olub. Bir azdan sonra ilanlar da gələcək. Heç kimə zəmanət verə bilməz ki, bu cür anti - sanitariya şəraitində müxtəlif infeksiya xəstəlikləri yayılacaq! Bu buna kooperativ bina olduğu üçün icra orqanları ögey münasibət bəsləyir. Deyirlər ki, bina bizim balansımızda deyil. Balansınızda deyil , balansınıza salın, nə böyük problemdir. İndi sakinlər nə etsinlər və problemlərdən necə çıxış yolu tapsınlar? Hansı ki, bu problemləri Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti Mənzil - Kommunal Təsərrüfatı Departamenti " Kommunal Xidmətlər Müəssisəsi" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyət həll etməlidir. Çox təəssüf ki, məlum qurumun direktoru , hörmətli Ramsin Abdullayev bu məsələnin həllinə kömək etmək istəmir.Bu gün əhalinin maddi imkanları o qədər də yaxşı deyil, bütün bular nəzərə alınmalıdır. Və imkan olduqca, sakinlər də məişət tullantılarının daşınması ilə bağlı olan borclarını ödəyəcəklər.!

Təhsil ekspertləri qiymət "oxuyur"...

Ali məktəblərə qəbulla əlaqədar olaraq abituriyentlərin avqustun 11- dən ixtisas seçimi başlayıb. Təbii ki, hər bir abituriyent də bu ixtisas seçimindən düzgün bəhrələnmək istəyir.

Bular hamisi təbiidir. Və ixtisas seçimində elə düzgün addım atmalısan ki, arzuladığın ali məktəbə qəbul ola biləsən. Ona görə də bu, seçimdə tələsmək və səbrsizlik etmək olmaz.Bəs onda abituriyentlər nə etməlidir! Aydındır ki, ixtisas seçimini ya onların özləri etməli, ya da təcürbəli təhsil işçilərindən kömək istəməlidirlər. Amma əksər abituriyentlər özləri yox, təhsil işçilərinin və ekspertlərin yardımından istifadə edirlər. Burada da qiymətlər müxtəlif məbləğdədir. On il bundan əvvəl ixtisas seçimində mütəxəssislər 50- 100 manat civarında pul tələb edirlər. Amma indi isə bu məbləğ 150-250 manata çatır. Tanınmış təhsil ekspertləri onlara müraciət edənlərə bu qiymətləri " oxuyur"... Valideynlər isə onlarla razılaşır və dedikləri məbləği ödəyirlər. Bir ekspert 300- ə yaxın abituriyentin ixtisas seçimini edir. Hətta bəzi ekspertlərin ofislərinin yanında uzun növbələr yaranır. İnsanlar elə bilirlər ki, o təhsil ekspertləri nə yazdısı, elə həmin ali məktəbə qəbul olacaqlar! Burada qazanan abituriyentlər deyil, insanlara qiymət oxuyan ekspertlərdir.Və bir də daha ucuz qiymətə ixtisas seçimində abituriyentlərə kömək göstərən təhsil işçiləri var! Sadəcə olaraq onları axtarib tapmaq lazımdır!

EMİL FAİQOĞLU

Məleykə Abbaszadə "Yüksəliş" müsabiqəsinin finalçıları ilə görüşüb

Dövlət İmtahan Mərkəzinin (DİM) İdarə Heyətinin sədri Məleykə Abbaszadə bu il keçirilən "Yüksəliş" müsabiqəsinin bir qrup finalçısı ilə görüş keçirib.

DİM-dən Adalat.az-a bildirilib ki, görüş "Yüksəliş" müsabiqəsinin iştirakçıları və Mərkəz arasında təcrübə mübadiləsi aparmaq, fədalı mövzularda təlimlər təşkil etmək və sosial layihələr həyata keçirmək məqsədilə təşkil olunub.

Görüşdə DİM-in müsabiqə zamanı iştirakçıların bilik və kompetensiyalarının ölçülməsində rolu, dünya təcrübəsində mövcud tendensiyalar və onların Azərbaycanda tətbiqi zamanı yaranan biləcək çətinliklər və real imkanlar barədə müzakirələr aparılıb. Qonaqlar, həmçinin DİM-də yaradılmış və ölkəmizin milli qiymətləndirmə sisteminin tarixinə aid muzey ilə tanış olublar.

Xatırladaq ki, Dövlət İmtahan Mərkəzinin İdarə Heyətinin sədri Məleykə Abbaszadə "Yüksəliş" müsabiqəsinin Təşkilat Komitəsinin üzvüdür. Bundan əlavə, müsabiqə zamanı istifadə olunan müəyyən qiymətləndirmə alətləri DİM tərəfindən hazırlanır.

Mövzu xalq və dövlət olunca: 11 dəfə təşəkkür

Ukrayna Prezidenti Vladimir Zelenskinin Vaşinqtona son səfəri əvvəlkiərdən tamamilə fərqli olduğunu artıq dünya mediası da ısrarla iddia edir.

Adalat.az xəbər verir ki, Zelenski ümumilikdə 4,5 dəqiqə ərzində Trampa təxminən 11 dəfə "sağ ol" deyib. Məlumatı BBS yazıb.

Bu acı mənzərə Ukrayna xalqına və onun Ali Baş Komandanına böyük hörməti, simpatiyası olan hər kəsi üzüb. Siyasətdən başqa hər bir şeyi, o cümlədən biznesi mükəmməl bilən ABŞ prezidentinin dağdıcı gücünün qarşısında xalqının, dövlətinin məsuliyyətini dərinlən anlayan Zelenskinin bu hərəkəti onu gözümüzdə daha da yüksəltdi.

Çünki tarixdə də buna bənzər olayların olduğu deyilir. Ölkəsinin işğal etməyə gələn daha güclü hökmüdəri dayandırmaq, xalqını dövlətini qorumaq üçün özünü işğalçıya onun "ql"u kimi təqdim edən sultanlar olub.

Əntiqə Rəşid

Xatırlatmağa ehtiyac yoxdu, hamınızın yadındadır ki, 13 iyun 2025-ci il, səhər saatlarında İsrailin İranın bir neçə bölgəsindəki hədəflərə qarşı genişmiqyaslı hücumu başladı. "12 günlük savaş" kimi tarixə düşən bu münaqişə cəmi 12 gün çəksə də amma İran üçün ağır itkilərə mail oldu.

İsrail Müdafiə Qüvvələri və Mossad tərəfindən həyata keçirilən hücumlar nüvə obyektlərini, hərbi obyektləri və rəsmilərin iqamətgahını hədəf aldı və darmadağın etdi.

İran üçün ən qorxunc olanı isə 14 iranlı nüvə alimi, eləcə də SEPAH-dan 20-dən çox məmur və digər yüksək rütbəli komandirlər, (10 -u general olmaqla) öldürülməsidir.

ritələrdə "Xəzər"ın yerinə "Kaspiyən" adından istifadə olunacağını qeyd edib. Təşkilatın 2018-ci ildəki rəisi Məsud Şəfi bildirib: "Hazırda bu dənizi daxili xəritələrdə "Xəzər", beynəlxalq səviyyədə isə "Kaspiyan" adı ilə tanıyıırıq. Biz yerli xəritələrdə də kökü İran dilindən olan "Kaspiyən" sözündən istifadə edə bilərik"- deyə açıqlama da vermişdi.

Məsələ məlumdur, tarixçilərin məsələyə münasibətində olduğu kimi: tarix boyu Xəzər dənizi ətrafında türk tayfaları yaşayıb və çox sayda güclü dövlətlər qurulub. Bu səbəbdən Xəzər dənizi də daxil olmaqla ətraf ərazilərdə coğrafi adların böyük əksəriyyəti türk dilindədir. Bu dəniz İranda da hər zaman Xəzər dənizi adlanıb, lakin paniranistlər son

Uzun sözün qısası, 12 günlük müharibədə "şil-şülküt" olan İran yenidən "Xəzər" adına hücumla keçiblər. İyul ayının sonuna yaxın İranın bəzi siyasi dairələri Xəzər dənizinin adının dəyişdirilməsi təşəbbüsü ilə çıxış etməyə başlayıblar.

İranın siyasi eksperti kimi tanınan Məcid Sayad-Navrod dedi ki, dənizin adının Xəzər olması doğur deyil. "İranın Şimal dənizinin adına müraciət etmək və onun iranlı kimliyindən qaynaqlanan vahid bir ada çatmaq dünyanın ən böyük gölünün iqtisadi və ticarət fəaliyyəti və istismarı üçün ilkin şərtlərdən və aşkar addımlardan biridir. Əslində, yerin adı bir göstərici kimi, iqtisadi göstəricilərin yaxşılaşdırılması və inkişaf edən

Qazla əlaqədar yeni sabit aylıq tarif olacaq

Qaz təchizatı sektorunda tənzimlənən qiymətlər (tariflər) müəyyənləşir, bu sərəya sabit tarif daxil edilir.

Adalet.az xəbər verir ki, bu, Prezident İlham Əliyevin təbii qaz barədə Fərman imzaladığı "Qaz təchizatı haqqında" qanunda əksini tapıb.

Qanuna əsasən, qaz təchizatı sektorunda tənzimlənən qiymətlər (tariflər) 2028-ci il iyulun 1-dən tənzimləyici tərəfindən müəyyən ediləcək və onun rəsmi internet saytında dərc olunacaq.

Qaz təchizatı sektorunda tənzimlənən qiymətlər (tariflər) aşağıdakılardır:

- qazın topdansaş satış tarifləri;
- qazın nəqli tarifləri;
- qazın saxlanması xidmətlərinin tarifləri;
- qazın paylanması tarifləri;
- istehlakçılara qazın pərakəndə satış tarifləri;
- qazın nəqli şəbəkəsinə qoşulma xidmətlərinin qiymətləri;
- qazpaylayıcı şəbəkəyə qoşulma xidmətlərinin qiymətləri;
- sabit tarif.

Sabit tarif qazın istehlak səviyyəsindən asılı olmayan sabit xarakterli xərclərin müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən müəyyənləşdirilən hissəsinin qarşılama məqsədilə hər bir istehlakçı üzrə təbii qazın aylıq tarif element olacaq.

Qaz təchizatı sektorunda qiymətlərin (tariflərin) müəyyən olunması zamanı nəzərə alınmalı olan itkilər sistem operatorlarının qaz itkilərinin hesabat dövrü üçün normativ göstəricilərinin müəyyənləşdirilməsi qaydalarına uyğun olaraq hesablanacaq. Qaz təchizatı subyektləri və onlarla istehlakçılar arasında qarşılıqlı hesablaşmaların aparılması məqsədilə qazın ölçülməsi ilə bağlı məsələlər kommersiya uçotu qaydaları ilə tənzimlənəcək.

Keçid maddələrinə əsasən, qazın topdansaş, nəqli, saxlanması xidmətləri, istehlakçılara pərakəndə satış, qazın nəqli şəbəkəsinə qoşulma xidmətləri, və qazpaylayıcı şəbəkəyə qoşulma xidmətlərinin qiymətləri, o cümlədən sabit tarif bu qanunun qüvvəyə mindiyi gündən müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən tənzimlənəcək. Qazın paylanması tarifləri isə 2027-ci il yanvarın 1-dən 2028-ci il iyulun 1-dək müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən tənzimlənəcək. Qeyd edilənlər nəzərə alınmaqla, tənzimləyicinin səlahiyyətləri 2028-ci il iyulun 1-dək müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən həyata keçiriləcək.

Bununla bərabər, qaz nəqli sistem operatoru, qazpaylayıcı sistem operatoru və qazın saxlanması sistem operatoru, habelə topdan və pərakəndə qaz satıcıları tərəfindən tənzimləyiciyə tənzimləmə haqqı ödəniləcək. Tənzimləmə haqqının məbləği və ödənilmə qaydası müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) ilə razılaşdırmaqla müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən müəyyən ediləcək və həmin məbləğ 2028-ci il iyulun 1-dək müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanının (qurumun) hesabına köçürüləcək.

Bakı məhkəməsi məşhur cinayətkarın ekstradisiyasına icazə verdi

Hindistanın Carkhand Polisinin ən çox axtardığı cinayətkar Mayank Singh 22-23 avqust tarixlərində Azərbaycan ekstradisiya ediləcək.

Adalet.az xəbər verir ki, bu barədə Hindistan mətbuatı yazıb.

Məşhur cinayətkarı Hindistana aparmaq üçün Carkhand Polisinin Terrorla Mübarizə Qrupundan 3 nəfərlik zabit heyəti artıq Azərbaycana gəlib.

Carkhand Polisindən verilən məlumata görə, təqsirləndirilən Sunil Kumar ləqəbli Mayank Singh avqustun 23-də Azərbaycan Respublikasından Hindistana ekstradisiya ediləcək.

Qeyd olunub ki, Singh ümumilikdə 48 cinayət hadisəsi törədib. Onun cəzalandırılması üçün hazırlıqlara başlanılıb.

Məlum olub ki, cinayətkar 29 oktyabr 2024-cü ildə Azərbaycanda saxlanılıb. Saxlanıldıqdan sonra Azərbaycan Respublikası Hindistandan ekstradisiya dosyesini tələb edib. Buna uyğun olaraq, polis Xarici İşlər Nazirliyi vasitəsilə Azərbaycan Respublikasına lazımı sənədləri təqdim edib.

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində təqsirləndirilən şəxsin ekstradisiya materialları əsasında məhkəmə prosesi keçirilib. Məhkəmə 2025-ci il yanvarın 27-də Mayank Singhin Hindistana ekstradisiyasını təsdiqləyib. Bu qərardan sonra Mərkəzi Təhqiqat Bürosu (CBI) və Yeni Dehli Polisi ekstradisiya ilə bağlı lazımı tədbirlər görməyi tapşırıb. /Unikal

İsrailin "şil-şülküt" etdiyi İran Bakıdan qisas alır: "Xəzər" adı dəyişdirilsin

Bəli, partlayışlar ölkənin ən mühüm nüvə obyektlərindən birinin yerləşdiyi İranın İsfahan vilayətinin Natanz şəhərində qeydə alındı. Xondab və Xürrəma-baddakı nüvə obyektləri yerlə yeksan edildi və təsdiqləndi.

Üstəlik bir sıra iri şəhərlərdə bombardman zamanı xeyli dağıntılar olduğu da təsdiqləndi.

Üstəlik bu 12 gündə 610 İranlının bombardman zamanı öldüyü, 4700 nəfərdən isə çoxunun yaralandığı rəsmən təsdiqləndi. Amma HRANA (2009-cu ildə iranlı insan haqları müdafiəçiləri tərəfindən insan hüquqlarının pozulması ilə bağlı gündəlik xəbərləri çatdırmaq və yaymaq üçün yaradılmış media agentliyi) iddia etdi ki, ölənlərin sayı 974, yaralıların sayı isə 3458 nəfərdən çoxdu.

Yeri gəlmişkən, İsrail 2020-ci ilin iyulunda İranda Natanz nüvə mərkəzini, 2021-ci ilin aprelində Natanza bağlı olan müxtəlif nüvə mərkəzlərini də vurmuşdu. Daha sonra 2021-ci ilin iyununda Kərcdəki nüvə mərkəzi də hücumla məruz qalmışdı.

Onu da xatırladaq ki, hələ 2024-cü il yanvarın 3-də Kirman şəhərində Qasim Süleymaninin öldürülməsinin ildönümü mərasimi iki bomba partlayışı ilə pozuldu. Hücumlarda uşaqlar da daxil olmaqla ən azı 100-dən çox adam öldü.

İran rəsmilərinin vurğuladığı kimi İsrail hər fürsətdə İranı hədəf alır və hər dəfəsində də onu "nokaut"a salır. İran son 4 ildə İsrailin ona vurduğu zərərin yarısı qədər zərər vura bilməyib və heç buna cəsarəti də çatmır. Əgər İranın zərre qədər cəsarəti olsaydı. Elə ötən il partlayışlar baş verəndə İsraili gərəkdir ki, yerlə yeksan edəydi. Üeyd etdiyimiz kimi etməyə cəsarəti çatmadı. Çünki ərazi və əhali sayına görə İsrail İranda dəfələrlə az olsa da bilgi, texnoloji, inkişaf sarıdan müqayisə olunmayacaq dərəcədə yüksəkdir.

Odur ki, "hikkə gülləsi"ni soyutmaq üçün başqa ölkələri hədəf almaq İranın artıq məqsəd və məramına çevrilib. Xüsusəndə, Azərbaycan İranın "güllə" soyudacaq ən mühüm hədəfinə çevrilib. Məsələn ABŞ İranla bağlı sanksiya imzalayan da da Bakıya öz nifrətini bildirir.

Məsələ uzun illər əvvəl, İran Xəritəçəkmə Təşkilatı Xəzər dənizinin tarixi adının dəyişdirilməsi ilə bağlı plan üzərində çalışdıqlarını bildirib. O, daxili xə-

vaxtlar bu ada qarşı xüsusi mübarizə aparır. Məqsəd türk kimliyi və dilini İran və Azərbaycan tarixindən silməkdir.

Anlayanda ki, Kaspi də Xəzər kimi türk mənşəli sözdü, bu dəfə Xəzərin adını Mazandaran gölü kimi xəritəyə salmağı qarşılarına məqsəd qoydular.

Mediamızda gedən bir dialoqu diqqətinizə çatdırıram:

Mərhum prezident Heydər Əliyevlə İranın ovaxtkı hökumət başçısı arasında Xəzərin adı ilə bağlı maraqlı bir dialoqu diqqətə çatdırıb: "Xatəmi deyir ki, - "Mazandaran gölü ətrafında yerləşən ölkələrin dövlət başçıları Aşqabadda samiti keçirildi. Bu, çox əhəmiyyətli bir zirvə görüşü idi.

Heydər Əliyev: - Mən başa düşmədim. Mazandaran gölü nə deməkdir?

Məhəmməd Xatəmi: - Siz tərəfdə Xəzərə "Qəzvin gölü", İranda isə "Mazandaran gölü" deyirlər. Amma heç bir tərəf narahat olmasın deyə, onun adını Xəzər dənizi qoyaq.

Heydər Əliyev: - Onun adı çoxdan Xəzər dənizidir. Xəzər dənizinin adını dəyişmək olmaz.

Məhəmməd Xatəmi: - Bəli, onun adı ingiliscə "Kaspiyan" si"dir.

Heydər Əliyev: - Bəli, Kaspiyan si - Xəzər dənizi.

Məhəmməd Xatəmi: - "Dəryayi-Kaspi".

Heydər Əliyev: - "Dəryayi-Kaspi" sözünü mən birinci dəfədir eşidirəm".

biznes mühitinin əsasını təşkil edən, həmin nöqtənin və coğrafi xüsusiyyətin istismarı üçün milli kimliyin və brendinqin bir hissəsinin tərkib amili hesab olunur. Qlobal miqyasda bu ad Xəzər dənizi, İran ədəbiyyatında (rəsmi və danışıq dilində) və türkdilli ölkələrdə isə adı Şimal dənizi adlanır".

Artıq iddialar artmaqdadır və İran mediası bu mövzu ilə bağlı hər gün səhifəsində "palaz-palaz" yazılar verir. İki gün əvvəl isə

Tehran Universitetinin professoru, arxeoloq doktor Həsən Fazili müsahibəsində Xəzər dənizinin adını bəyənmediyini söyləyib və insanlardan "Xəzər" adını işlətməməyi istəyib. Bəli, İran 12 günlük müharibədə İsrail Müdafiə Qüvvələri və Mossadın öldürdüyü nüvə alimlərinin, generalların, yüksək çinli hərbiçilərin, dağıdılmış nüvə bazalarının, partladılmış yaşayış evlərinin, öldürülmüş 1000-ə yaxın ölüsünün, 4 minə qədər yaralısının qisasını almağa çalışır. Qisasın hədəfi də bellidir: Azərbaycan! İranın bu və ya digər aqressiv hərəkətləri, əlbəttə ki, cavabsız qalmayacaq. Amma ona ən çox sevdiyi, əzizlədiyi Ermənistan baş naziri Nikol vasiyyət ilə çatdırmaq lazımdır ki, belə axmaqlıq, dəlilik etməsin! Bir az soyuq başla düşünsün! Dəli demişkən, bir gün dəli xanada pasiyent həkimə danışır ki, qrup şəklində intihara hazırlaşır. O, ailəsinin də özü ilə o dünyaya aparacaq. Çünki yaxın vaxtlarda hamı işgəncə ilə öləcək və dirilər ölümlərə qibtə edəcək. Həkim səbrlə xəstəyə izah edir ki, həyat o qədər də pis deyil, Günəş işıq saçır, quşlar oxuyur. Ölmək lazım deyil. Xəstə onu dinləyib sonra deyir:

- Həkim, sən yaxşı adamsan. Səni də özümə aparacağam.

Məntiqsizlik çox ağır bir mərzədir. Allah şəfa versin....

Əntiqə Rəşid

Böyük Britaniyada inflyasiya rekord səviyyəyə çatıb

İyulda Böyük Britaniyada inflyasiya son 18 ayda ən yüksək səviyyəyə çataraq 3,6 %-dən 3,8 %-ə yüksəlib.

Adalet.az xəbər verir ki, bu barədə "Reuters" agentliyi yazır.

Böyük Britaniyanın xidmət sektorunda inflyasiya bir ay əvvəlki 4,7 %-dən 5 %-ə çatıb. "İqtisadiyyat yüksək inflyasiya və zəif artım dövrü yaşayır. Bu vəziy-

yət gələn yazı qədər davam edə bilər", - "Deloitte"-nin baş iqtisadçısı İen Stüart bildirib.

İngiltərə Bankı sentyabrda Böyük Britaniyada inflyasiyanın 4 %-ə çatacağını gözləyir ki, bu da hədəf göstəricisindən iki dəfə çox olacaq və 2027-ci ilin ortalarına qədər 2 %-dən yuxarı səviyyədə qalacaq.

DAĞLAR MƏNİ

**Dağlar oy, oy, oy,
Yollar oy, oy, oy
Dağlar oy, oy, oy...**

Mahsun Kirmizigülün fəryadla oxuduğu bu şarkısını hər dəfə dinlədikcə mənim yadıma Kəlbəcər dağları düşür. Kövrəlirəm, mən də Mahsunla birlikdə bu şarkının sözlərini təkrarlayıram:

**Dağlar oy, oy, oy,
Yollar oy, oy, oy
Dağlar oy, oy, oy...**

Bir dəfə televiziyonda dedim ki, bütün Avropanı gəzmışəm, amma Kəlbəcər kimi qeyri-adi və gözəl bir məkan görməmişəm. Mənə sual verdilər ki, bəs, İsveçrə?

- Kəlbəcər İsveçrədən gözəldi. Sadəcə olaraq, İsveçrə Avropadır və abaddır.

İndi Cənab Prezident Kəlbəcəri öz zövqü ilə elə möhtəşəm tikdirir ki, o İsveçrədən də gözəl və abad olacaq.

2020-ci ilin noyabr ayında azad olunmuş Ağdamda təməlatma mərasimində Möhtərəm Prezident bizi Ağdamın genplanı ilə tanış edirdi. Adam gözələrinə inana bilmirdi, yüz minlik bir şəhərin çox mükəmməl genplanı hazırlanmışdı. Bu layihəni 5-6 ayın içində hazırlamaq mümkün deyildi.

Dedim:

- Möhtərəm Prezident, belə bir möhtəşəm layihəni beş-altı ayın içində hazırlamaq mümkün deyil. Deməli, siz əvvəldən bu layihəni hazırlatmışız. Özü də təkcə bu layihəni yox, digər şəhərlərimizin də. Və inanırdınız ki, tezliklə Qarabağı azad edəcəksiniz.

Gülümsədi.

Uşaqlığım və gəncliyim Kəlbəcər dağlarında keçib. Biz Kolanı tayfasındanıq. Atamın ulu babaları kəlbəcərlilə olduğundan ağılim kəsəndən hər il bizi iki ay Kəlbəcər yaylaqlarına aparırdı. İstisu ilə üzübüz Taxta deyilən bir yer var, orda yurd salırdıq və özümüzün yurd yerimiz vardı. Bu yaylağa Ağdam, Bərdə, Ağcabədi, Yevlax, İmişli camaatı da gəlib alaçıq qururdular. Hər rayonun öz məhləsi vardı. Səhər-səhər yüzlərlə alaçağın önündə qaynayan samovarlardan tüstüsünün qəribə qoxusu gəlirdi. Cənə qoxusuydu.

Rayonlararası futbol yarışı keçirirdik. Çox zaman oyundan sonra dava yarışı başlayırdı. Qəribə idi ki, ağdamlılar hamını döyürdü. Sonra görürdülər ki, day döymədikləri rayon uşağı qalmayıb, başlayırdılar öz aralarında məhlə davası etməyə: Ac məhlə, Tox məhlə, Hamam məhləsi, İmarət məhləsi. Ağdamlı qohumlar məndən incimışdı. Bir dəfə Ağdam-Ağcabədi davasında özüməndən asılı olmayaraq, Ağcabədini - ata tərəfimi tutmuşdum. Sonra ağdamlı ana qohumlarım bunu həmişə başıma qaxınc edirdilər.

Kəlbəcərə Ağdərə yolu ilə gəldik. Xaçın çayının üstündə çayın yatağına uyğun olaraq çox uzun bir körpü vardı. İndi ermənilər həmin körpünü söküblər, sonradan çayın üzərindən darvaza dəmirindən iki lay atıblar, burdan işləyirmişlər, bədbəxt uşaqları bədbəxt! Hazırda Xaçının üstündə çox möhtəşəm bir körpü tikilir. Kəlbəcərə gədən yol Tərtər çayı boyunca idi. Gedəndə çay yolun solunda qalırdı. Çayın şırıltısı, yarpaqların xışıltısı, quşların səsi heç bir bəstəkarın yazsa bilməyəcəyi bir melodiya-yə çevrilirdi.

Çayın kənarında süfrə salıb piknik edirdik. Həmişə də üç-dörd maşın olurdur, qohum-əqrəbalarla gəldik. Mən çörək yeməzdim, çayın kənarında oturub suyun şırıltısına qulaq asardım. Sonra da ağaclara adımlı yazardım. Hər dəfə dağa gedəndə də maşını saxladım adımlı yazdığım ağacları sığallayırdım.

Yolun sağında heç bir heykəltəraşın yadına bilməyəcəyi qaya sütunları vardı. Bu sütunları Allahın mələkləri yonmuşdu. Elə gözəl görünürdülər ki.

Həmin qaya sütunlarını "Bir qalanın siri" filmində də çəkiblər.

Çox qərribər ki, indi Kəlbəcərə gedəndə həmin sütunlarda gözəllik qalmamışdı, mamırlamışdılar. Ha fikirləşdim səbəbini tapa bilmədim, yəqin bizim həsrətimizi çəkmişlər.

Uzun illər gedib-gəldiyim yolu xatırlamağa çalışırdım. Onu da deyim ki, nə Urus bulağı qalmışdı, nə də adımlı yazdığım ağaclar. Yəni tapmadım.

Sonra bu dəfə maşından yıxıldığım döngəni xatırlayıb tapmaq istədim. Bədbəxtlikdən onu da tapa bilmədim.

Qayıdaq dağlara. Vəngə çatanda Xanımım dedi ki, qalxmaq burdakı məbədə də baxmaq. Neçə illər bu yolu gedib-gəlmişik, o məbədi ziyarət etmək ağılımıza gəlməyib.

Çayın kənarında arı saxlayanlar yurd salmışdılar. Onların yanından dağa bir dar yol qalxırdı. Onlardan məbədin yolunu soruşdum. Kəlbəcər camaatı idi. Məni tanıdılar, əl çəkmedilər ki, düşün bir stəkan çayımızı için. İradəni görəndə heç əl çəkmedilər:

- Düşəcəksiz! Məmməd Arazın qızı bizim qonağımız olmalıdır!

Axırda bir şərtlə razılaşdıq ki, məbəddən qayıdanda düşüb qonaq olarıq.

Dedilər ki, bu sağ yolla qalxın, iki-üç kilometrəndən sonra məbədə çatacaqsınız.

Məbədə çatdıq, amma həyətinə giriş qadağan idi. İki cavan polis işçisi yaxınlaşdı, məni tanıdılar:

- Siz parlamentdə biz polislərin hüquqlarını müdafiə etmişiz.

- Onda qoyun keçək içəri də.

- İnciməyin, biz əmrə tabeyik. Məbədə giriş qadağandır.

44 günlük müharibədən antiterror əməliyyatına qədər Rusiyanın Sülənəmərəmlilərinin yengəliyi ilə ermənilər sürü-sürü gə-

lib bu məbədi ziyarət edirdilər. Hərçənd ki, bu məbədi ermənilər tikməmişdi. Qədim xristian türkləri, indi biz onlara alban deyirik, tikmişdilər. Sonra ermənilər Alban xaçını sökərək erməni xaçı ilə əvəzləmişdilər və məbədin üzərinə də erməni əlifbası ilə nələrsə yazmışdılar. Və guya bu əlifbanı İsa peyğəmbərdən 362 yaş cavan olan Mesrop kəşf edib.

Çox təəssüf ki, yuxarıda qeyd etdiyim kimi, Rusiya Sülənəmərəmlilərinin yengəliyi ilə bu məbədə gələn ermənilərdən fərqli olaraq Azərbaycanın tanınmış, daha doğrusu, məşhur iki yazıçısı, iki ziyalısi məbədə yaxınlaşa bilmədik.

Üzümü polis işçilərinə tutub dedim:

- İnciməyirəm, əzizlərim, qanun hamı üçün qanundur.

Kənardan məbədin şəklini çəkdik və döndük geri. Bu dəfə kəlbəcərlilərin yanında maşını saxladım və düşdük onlara qonaq olmağa.

Gözəl bir çay süfrəsi açdılar. Xanımlar da vardı, bal gətirdilər. Həm şən balı, həm də süzmə. Bal kimi balyıdı, şən adamın ağzında əriyirdi.

Yurd yiyəsi İlham bəylə tanış çıxdıq. Məlum oldu ki, o İradənin əmisi oğlu Qorxmazla universitetdə bir yerdə oxuyublar. Ailəvi dostdular, Qorxmaz da onun oğlanlarının kirvəsi. Coğrafiya müəllimidi və məktəb direktorudu, Kəlbəcərin kəndindəndi. Ailəsi və dostu ilə gəlib bu yerdə yurd salıb, arı saxlayırlar.

İlham bəy əl çəkirdi ki, təzəcə çəpiş kəsmişik, çörək də yeyəcəksiniz. Təşəkkür elədik ki, vaxtımız azdı, biz İstisuya dəyib geri qayıdacaşıq, yol uzaqdı.

İlham bəy köməkçim Fərhadı göstərib soruşdu:

- Oğlundu?

- Yox, bacıoğlumdu.

- Evlididi?

- Yox, hələ qız axtarır.

- Bir mahnı var ey, kürdün gözəli, kürdün gözəli... Bəlkə gəlmişkən ona bir kürdün gözəlini tapmaq?

- Pis olmaz.

İlham bəy ayaq üstə dayanmış iki cavan oğlanı göstərdi:

- Bunlar da mənim oğlanlarımdı. İkisi də universitet qurtarıb. Biri Xalq Təsərrüfatını, biri də Bakı Dövləti.

Mən soruşdum:

- Evlidilər?

- Yox hələ.

- Tapansan, onda dediyin kürdün gözəllərindən bunlara tap də.

Çayımızı içib qalxmağa hazırlaşırıq.

Xanımlardan biri:

- Bəlkə çəpiş yemək istəmirsiniz, bu dəqiqə sizə çolpa çıxartması hazırlayaram.

Həm əziyyət vermək istəmədik, həm də yol üstündəydik.

İlham bəy:

- Bilirsiniz sizi niyə çox istəyirik? Bir dəfə televizorda Kəlbəcəri İsveçrədən üstün tutdunuz.

Mən çayı, dağları, meşələri göstərib dedim:

- Bu gözəlliyi görürsünüz də, mən olanı demişəm.

- Onda bal qoyum aparın; -sonra da özünü xanımına tutdu: - Ay qız, ordan iki ramka bal gətir.

Xanımım başı ilə mənə işarə elədi ki, la-zım deyil. Mən də Xanımımın sözündən çıxıb bilmədim:

- Sağ olun, qayıdanda götürərik.

Və qayıdanda da götürmədik.

Yenidən qayıdaq dağlara. Təbii ki, birinci

Textaya çıxdım, yurd yerimizi axtardım. Amma tapa bilmədim. Yolçəkənlər burda qərar-gah qurmuşdular. Yolçəkənlərdən söhbət düşmüşkən, alqışlamaq lazımdı. Suqovuşandan və Ağdərədən Kəlbəcərə dünya standartlarına uyğun çox gözəl yol çəkiblər. Əslində yol çəkmirlər ey, yolu tikirlər - rahat və geniş.

Bu yerlərdə min bir çiçək olurdu. Elə çiçəklər vardı ki, sıxırdın, içindən bal

tökülürdü. İndi ha baxdım, çiçək görə bilmədim.

İlk dəfə Şuşaya gedəndə birinci qalxdığım yer Cıdır düzü olmuşdu. Cıdır düzü cadar-cadar idi. Ot-ələf də yox idi. Halbuki vaxtilə qışda Cıdır düzünə qalxanda qarı təmizləyirdin altından yamyaşıl ot çıxırdı. Elə bil ermənilər Pənah xanın, İbrahim xanın, Məmməd bəy Batmanqılıncın Cıdır düzündəki izlərini silmək üçün bu yerdən də intiqam almışdılar. Taxtada gül-çiçəyi görməyəndə çox məyus oldum.

TANIMADI

Textada dayanıb uzun müddət Kete-Mete dağına baxdım. Dağları duman bürüdü-yündən istədiyimi görə bilmədim. Və yəqin ki, bu 54 ildə görmək istədiyim itib-batmışdı.

Orta məktəbdə oxuyanda dağlara qalxmaqdan çox xoşum gəlirdi. Qarabağda o dağ qalmamışdı ki, onun zirvəsinə çıxma-yım. Amma indi neçə ildi hündürlük fobi-yam var. Hətta televizyonda yüksək dağla-rı, əlçatmaz qayaları göstərəndə ayaqlarım ağrıyır.

Səkkizinci sinifdə oxuyurdum. Dostları-mı götürdüm, bir on beş nəfər, küllüng, bel əllərimizdə qalxdıq Kete-Mete dağına, am-ma hamı qalxa bilmədi, yarısı qaldı yolda. Dağlara qalxanlar bilir, sən zirvəyə getdik-cə hiss edərsən və gözünlə də görürsən ki, dağlar da gedir. Düşəndə də elədi, elə bilir-sən dağlar arxanca gəlir. Nəhayət, zirvə-nin yamacına çatdıq. On metr uzunluğun-da, yarım metr də enində yeri qazıb dostla-rın köməyi ilə "Aqil" yazdım. Sonra da içi-ni daşla doldurdum ki, ot bitməsin. Gəlib Taxtadan baxanda adım gözlə görünürdü. Üç-dörd il ad elə dururdu orda. Axırncı də-fə 71-ci ildə getmişdik yaylağa. Ondən son-ra hər il bacı-qardaşlarımdan biri ali mək-təbə imtahan verdiyindən yaylağa gedə bil-mirdik. Atam yaylaq pulunu getirirdi Bakıya ki, uşaqlarını instituta düzəldirsən. Bunu zarafat edirəm, atamla-anam imtahan ve-rən uşaqlarının xətrinə Bakıya gedirdilər.

İndi 54 il əvvəl gəzdiyim yerlərə yenə gəlmişdim. Amma hiss elədim ki, nə dağ-lar, nə də yollar məni tanımadı.

Dağlar oy, oy, oy,

Yollar oy, oy, oy...

Xanımım lap kövrəlmişdi, xüsusilə İsti-suda. O da burda keçirdiyi günlərin xatirə-lərini axtarırdı.

- Burda Bağirovun evi deyilən bir sa-natoriya vardı. Yüksək vəzifəli dövlət məmurları gəlirdi. Bizə də Bağirovun evində yer vermişdilər. Çox rahat sana-toriyaydı.

Təbii ki, axtardığı yerləri tapa bilmirdi, çünki İstisu da Ağdam kimi darmadağın ol-muşdu. Sanatoriyanın birçə ön divarları alayarımcıq qalmışdı. Məşhur "Bağirovun evi" adlanan sanatoriyanı yerlə-yeksan eləmişdilər, heç özüllü də yoxuydu. Maşınla keçərkən birdən dedi:

- Maşını saxlayın. Bax, bu yer mənim yadıma düşdü. Atam Şəlalənin əlindən tutub bulağa tərəf düşürdü, anam da bunu filmə çəkmişdi.

Sonra da ermənilərə xitabən söylənmə-yə başladı:

- Ay it uşağı, nə qazandınız?!

Mən ilk dəfə Ağdama girəndə hiss elə-dim ki, Ağdam məni tanıdı. Əlimi dağıdıl-mış evimizin daşına, divarına sürəndə xoş bir təmas hiss etdim.

Amma indi mən də Xanımım kimi xəyal qırıqlığına uğradım. Nə Kəlbəcər, nə də bit-də-bitdə gəzdiyim yerlər, dağlar, yollar mə-ni tanımadı.

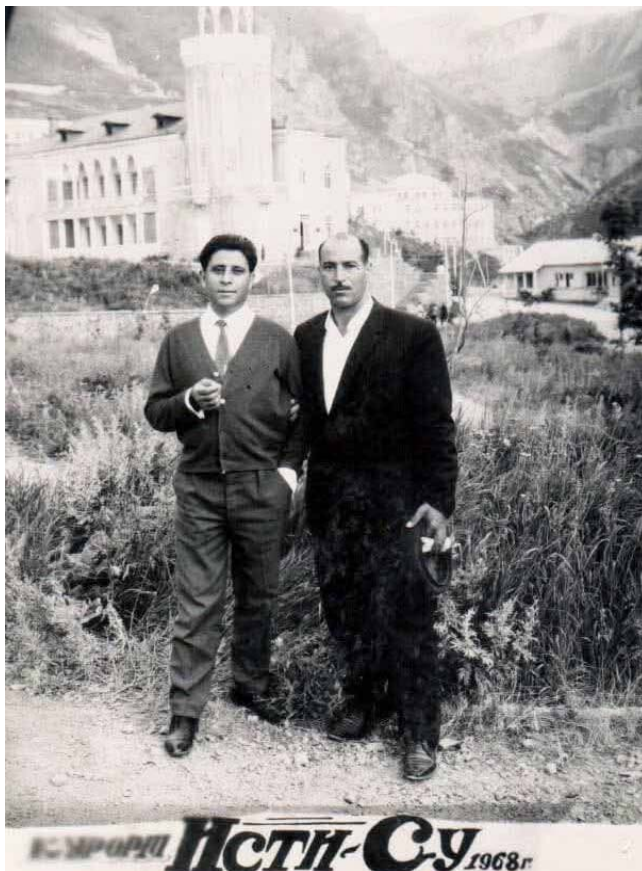
Dağlar oy, oy, oy,

Yollar oy, oy, oy...

O vaxt İstisudan Taxtaya bir dar dolama qalxırdı. Bir maşınlıq yolu ydu. İki maşın qarşı-qarşıya gələndə hansısa biri geri çə-kilib gizlənməyə, yəni yol verməyə yer ax-tarırdı. Çox qorxulu bir yolu ydu, tez-tez də qəza baş verirdi. Belə bir yolu Monteneqro-da görmüşəm. Qərribeydi ki, adı da "Çətin-cə" idi, yəni çətin yol. Amma indi bu yolu o qədər genişləndiriblər ki, hətta bir maşın başqa maşını rahat ötə də bilər.

Üç dost yolun kənarındakı bulağın ya-nında saxlayıb kapodun üstündə süfrə aç-mışdılar. Elə ləzzətlə yeyib-içirdilər ki, utanmasam onlara qoşulardım.

Textadan bir yol ayrılırdı Minkəndə tərəf,

bir yol da ayrılırdı Tatallar çayını keçirdi və qalxırdı Cermuxa. Çasıb Minkənd yoluna döndük, sonra dedim qayıdaq geri, bu yol Minkəndə gedir, düşək yurd yerimiz tərəfə, Cermuxa gedən yola.

Əvvəlcədən qeyd etdiyim kimi, yurd yer-imizi tapa bilmədim. Futbol oynadığımız meydançaya da yolçəkənlər şebel, çinqil, qum yığmışdılar - tikiləcək yollar üçün.

Qayıdaq xatirələrə. Həmişə yaylağa ge-dəndə bir qadın gəlib anama kömək edirdi, ev-eşiyi yığışdırır, yuxa bişirir, samovarı qaynadıb çay qoyur və sair və ilaxır. Atam həm yaxşı maaş verirdi o qadına, həm də axşam evinə gedəndə yemək-içməyini də aparırdı. Uşaqların hamısını əzizləyirdi, biz də onu çox sevirdik. Təəssüf ki, adı yadı-mda qalmayıb. Qərribə ləhcəylə danışırıd, yə-ni bu Kəlbəcər ləhcəsi deyildi, deyəsən, kürd idi. Mən də o ləhcəni öyrənmişdim, elə danışmaqdan xoşum gəlirdi. Xalayla danışanda o ləhcəylə danışırıdım, anam da danlayırdı ki, elə danışma, elə bilər onu yamsılayırsan.

Bir dəfə anama dedi ki, üç-dörd gün ol-mayacam. Geri qayıdanda anam hirsələndi:

- On gündü hardasan?

Qadın cavab verdi:

- Solməz, Solməz, nə on gün, baax, bir gejdə dədəmgildə qalmeyşəm, iki gejdə də əremlə yatmeyşəm, eliyir üş gün.

"İki gejdə əremlə yatmeyşəm" sözü-nə hamı gülüşdü. Sonra bu sözü tez-tez işlə-dib zarafat edirdik. Üstündən 54 il keçib, deyəsən, onun kimi danışa bilmədim. Biz yaylaqdan köçəndə də həmişə ardımızca su atardı və deyirdi ki, gələn il gözləyirəm. Həmişə də əsgərlikdəki oğlundan danışar-dı. Deyirdi ki, qoy oğlum əsgərlikdən gəl-sin, nəslinizdəki gözəllərdən birini alacam oğluma.

Oğlunun əsgər şəklini də üstündə gəzdir-di.

Danışırdı:

- Bir dəfə dayoğluma elçi getmişik, uşağı da özümüzə aparmışıq. Dedilər ki, boylu-buxunlu, yaraşıqlı oğlandı. Dedim ki, ağır-ağız, hələ onun evdə bir şikli var ey, onu görəsəniz, adam şikildə daha qə-şəng görünür axı.

Zarafatla atama üzünü tutub deyirdi:

- Bu tənbel arvadı neyliyirsən? Bir od parçası bacım var, gəl onu alım saa,

apar Ağdama, saa qulluğ eləsin.

Doqquzuncu sinifdə oxu-yurdum. Həmişə avqustun 24-25-i yaylaqdan dönərdik ki, sentyabrın 1-dək hazırla-şaq. Əşyalarımızı yığdılar QAZ-53-ə, yeri rahatladılar, çarpayıları da maşının yan-larına elə düzürdülər ki, uşaqlar yıxılmasın. Atam qadının maaşını, pay-pürü-şünü verdi, o da əlində su gözləyir ki, yola düşək. Atamla-anam mindi balaca maşına, biz isə qalxdıq yük-lərin üstünə. Heç kəs bala-ca maşına minmək istəmir-di, yükün üstündə getmək daha ləzzətliydı.

Baxdım ki, cibimdə iyir-mi beş manat var, maşın-dan yenib verdim qadına ki, bunu əsgərlikdəki oğluna göndərsən. O da qayıtdı:

- Ay bala, Allahın ama-nında, Həzrət Abbasın za-minında olasan.

Maşınlar tərpənəndə, o da suyu arxamızca atdı.

Həmişə yaylağa dörd-beş qohum birlikdə gedir-dik - dayımgil, xalamgil, mamamgil. Qonşu da alaçıq qurardıq. Ma-şınlar düşdü yola. Biz də bu maşından o maşına, onlar da bizə, alma, alça, armud atırdıq. Döngələrin birində qalxdım ayağa ki xalamgilin maşınına alma atım, birçə onu bildim ki, kü-rə-yim nəyəsə deydi və düşdüm yerə, asfaltın kənarındakı çın-qıllığa. Gördüm ki, arxadan gə-lən maşın dağ boydadı, sonra çinqila döndü, sonra yenə dağ boyda, sonra yenə çinqila dön-dü. Yıxılmağımdan uşaqların hələ xəbəri yoxdu. Arxadan gə-lən xalamgil maşını saxladı, kimsə yüyürüb məni qucağına aldı. Yavaş-yavaş özümə gəlir-dim. Gördüm məni qucağına alan xalamın eridi, özü də çox qorxub. Nəhayət, bizim maşın-dakılar mənim yıxıldığımı bildi-lər, sürücü işarə verib atamgili saxlatdı, atam özünü mənə çat-dırdı. Sakit təbiətli atam xala-mın ərinə bir şapalaq vurdu ki, niyə ötüşürsüz. Xalamın əri əslində üç-dörd kişiyə cavab verən gücdəydi, amma atama qarşılıq vermədi, gözləri dolmuş halda mə-ni verdi atama. Məni tez balaca maşına mindirdilər, maşını da dayım sürürdü. Sürət götürdü ki, məni tez həkimə çatdırsınlar.

Urus bulağına çatanda maşını saxladılar, məni soyundurdular, bədənimdəki qu-mu, çinqılı təmizləməyə başladılar. Bəlkə üstümdən iki kilo qum, çinqıl töküldü. Sonra bulaqda əl-üzümü, bədənimi yudu-lar, yenidən yola düşdük. Ağdərəyə çatan kimi (onda Mardakert idi) dayım maşını sürdü xəstəxanaya. Həkimlər töküldülər, tez məni rentgenə saldılar, dedilər:

- Bu uşaq saatda altmışla gedən, üç metr hündürlükdən yıxılan uşağa oxşa-mır. Bədəninə heç bir sınıq və çatlaq yoxdur.

Atam onlara inanmadı. Yenidən mindik maşına, atam dedi:

- Sabir, tez sür, çatdıraq Ağdama. Bunlara etibarım yoxdu, uşağın içi-zadı düşər, qəsdən deməzlər.

Gəldik Ağdam xəstəxanasına, yenə hə-kimlər töküldülər, yenə rentgenə saldılar. Məşhur cərrah İsrail həkim dedi:

- Məhəmməd, bu uşağın anası namaz üstə imiş, heç bir şeyi yoxdur, aparın evə.

Evə çatanda atam kövrəlmiş halda dedi:

- Ay oğul, sənki maşından düşüb o ar-vada iyirmi beş manat verdin ey, o da sə-nə qayıtdı ki, ay bala, Allahın amanında, Həzrət Abbasın zaminında olasan, Allah onun duasını eşitdi. Sən yıxılanda Həz-rət Abbas o kəsilmiş qollarıyla səni aldı qucağına qoydu yerə, ona görə sənə heç nə olmayıb!

Gerə dönürük. Bu dəfə Tərtər çayı yolun sağında qalır. Danlamağıma baxmayaraq, Fərhad telefonunda yenə nəse axtarır. Və deyəsən, istədiyini tapır.

- Sənə demirəm, maşın sürəndə tele-fonla oynama.

- Dayı, bayaq getdiyimiz yerlərə dolu yağır. İnanmırsan, ala bax.

Doğrudan da Taxtaya dolu yağdırdı.

- Bacıoğlu, Dəlidağ belədi də. Baxır-san, göy dupdurudu və qəfil buludlar gəldi, möhkəm bir leysan yağdı, təxmi-nən 20-25 dəqiqə. Sonra yağış kəsdi, göy yenə dupduru oldu. Bir yarım saat-dan sonra yenə buludlar göy üzünü tut-du, bu dəfə indi gördüyün kimi, dolu yağdı təxminən 15-20 dəqiqə, sonra do-lu kəsdi, göy yenə dupduru oldu. Bu bir gündə neçə dəfə belə olur. Ona görə də o dağa Dəli deyirlər.

Çayın yanında maşını saxladığ, düşüb oturdum sahilində. Buz kimi suda əl-üzümü yudum. Bu çayda o qədər çimmişəm ki. Suyun şırıltısına qulaq tutuldu. Amma 54 il əvvəl mənimlə saatlarla söhbət edən, çiməndə bədənime sarılan, özü də su o qə-dər soyuq olurdu ki, elə bilirdin bədənine yüzlərlə iynə sancırılar, amma bu iynələr səni incitmirdi, ləzzət edirdi. Sonra sudan tez çıxıb sal qayanın üstündə özümüzü günə verirdik.

Bəli, 54 il əvvəl mənimlə saatlarla söh-bət edən Tərtər çayı da dağlar, yollar kimi məni unutmuşdu.

Üzümü Xanımıma tutub dedim:

- İradə, niyə Ağdam məni tanıdı, am-ma bu dağlar tanımadı?

Xanımım Məmməd Arazın misrasını zümzümə elədi:

- Yəqin dağlar kəsib məndən!..

- Dağlar məni tanımadı, görünür, qo-calmışam, sifətim yadlarından çıxıb. Əlli dörd il az müddət deyil!

Xanımım:

- Dərd eləmə. İnşallah, növbəti dəfə gələndə tanıyar.

Yenidən mindik maşına.

- Bacıoğlu, yavaş-yavaş sür. Görüm axtardığım yeri tapa biləcəm?

Diqqətlə döngələri izliyirdim. Mən yıxıl-dığım döngə çox sərt döngə idi. Və çox qə-ribeydi ki, axtardığım yeri tapa bildim. Ma-şını saxladığ və düşdük aşağı.

- İradə, bax, burda yıxılmışdım, yaxşı yadımdadı. Çay da bir qədər aşağıda axırdı. Onda yol dar idi, indi genişləndi-riblər, bəlkə də ona görə tapa bilmirdim.

Elə sevinirdim ki, onda sağ qaldığıma sevindiyim kimi.

Xanımım ironiya ilə dedi:

- Həə, a tam jənşinə kurila.

- Net, tam jənşinə ne kurila. Ordan taytaya-taytaya, ağılaya-ağılaya gələn jənşinə mənim anam idi...

Əbülfət MƏDƏTOĞLU
madatoglua@mail.ru

Ümudlu və uğurlu sevgi yaşamaq İSRARI

Bir deyim var, o qədər dəqiq deyimdir ki, onu xatırlamaq da, dilə gətirmək də mənim üçün çox mənalı ifadədir. Dünyanın altını və üstünü yaxşı bilən kamil insanlar bəlkə də bir araya gəlib bu deyimi formalaşdırıblar. Həmin o kamil insanlar deyiblər ki, "Dünya bir pəncərədi..." və sonra yaqın elə onların özləri də əlavə ediblər ki, "hər gələn baxıb gedər!". Bax, bu mənada hər gün, elə bu yazını diktə etdiyim vaxtda da baxıram, özünü də lap uzaqlara baxıram. Gözüm o uzaqlığı görməsə də, o sərhədi aşmış keçməyə də mənə elə gəlir ki, o uzaqlıqdakı, o gözümün görmədiyi, amma ürəyimin gördüyü məsafədəki Sən elə mənim dünyamın özü-sən və mən də öz dünyama ürəyimin gözü ilə baxıram... Baxıram və düşünürəm. O dünya da görəsən pəncərədi? Və nədən insanlar dünyanı iki yerə bölüblər. İksi də bir səslə, bir sözlə, bir işarə əvəzliyi ilə ifadə olunub: O və Bu!

Sonra da deyirlər ki, o dünya və bu dünya. Doğrudur, müqəddəs dinimizə saygılı olanlar o dünyanı axirət də adlandırırlar, beyhişt də deyirlər. Olsun, mən bunların heç birindən narazı deyiləm. Heç etirazım da yoxdur. Amma mənim qəti əminliyim budur ki, var olduğum məkan həm O və həm də Bu dünyadı. Nə qədər ki, var olduğum məkandayam, deməli sənənin yanıdayam. Cismən olmasan da, ruhən, xəyalən! Və sənənin yanında olanda da dünyada gördüyüm də, görəcəyim də elə sən olursan. Gözümün görmə gücü, ürəyimin sevmə gücü daxilində olur bu dünya - sən olan dünya!..

Həyat indiki anda, indiki yaşam müstəvisində çox cansıxıcıdır. Baş verən proseslər, qarşıdurmalar, məişət məsələləri və digər olaylar insana yükdü. Onun həm düşüncəsini zəhərləyir, həm həyatını. Həmin gərginliklərin içərisində öz dünyana sığınmaq, öz dünyanın aurasını bütünlüklə yaşamaq mənə görə ən böyük xoşbəxtlikdir. Baxmayaraq ki, həmin o dünyanın yetərinə problemi var.

Amma o problemlər iki ürəyin, iki insanın, iki tərəfin anlaşmış çözümlə biləcəyi problemlərdir. Belə olduğu halda öz dünyamdan gileylənmək heç də yaxşı sayıla bilməz...

Bax, bütün bunları bilgisayara diktə edərkən gözümün görmədiyi, ürəyimin isə elə o anda görüb gözdüyü dünyada baş verənlərin hamısını incə kimi sapa düzürəm. Onun parıltısı bir özəllikdi, özü isə tamam fərqli bir gözəllik. Bunu duymaq, bunu vəsf etmək, duyğusal hisslərə malik insan üçün göyün yeddinci qatında olmaq kimi bir şeydi.

Məhz həmin göyün yeddinci qatında hiss edərsən ki, sən nə qədər xoşbəxtsən, sən nə qədər dəyərlisən, bunları isə sənə yaşadan, bağışlayan Allahla həmin o dünyanın sahibidi. Bu məqamda ağılından gələn keçir ki:

*Sözün bitdiyi yerdir,
Dilin lal olduğu an.
Sənsən, bir də ki Allah
"Can" dediyim, ancaq can!*

Kimsə bu müqayisəyə, bu eyni səviyyəyə dəyərləndirməyə görə mənə qınaya bilər. Və mən də heç kimə bu məntiqə görə etiraz etməmə.

Ona görə ki, içim rahatdır. Bilirəm ki, sənəni mənə tuş gətirən də, sənəni sevməyi də, bu şeirləri yazmağı da mənə diktə edən, pıçıldayan Allahdır. Mən onun bəndəsi kimi deyilənləri və eşitdiklərimi yaşadığının varlığına hopdururam, cilalayıram və özüm də o xoşbəxtliyin içərisində oluram. Məhz həmin məqamda:

*Əl qaş üstə, göz yolda,
Ayaqyalın, söz yolda...
Bu əyri, düz yolda -
Xatirə biçini...*

*Əyilibdi duman, sis,
Ümid üzgün, güman pis!..
Ömür his dadır, bax, his -
Süzülüb, içini indi...*

*Bükülüb, anın belə,
Sökülüb danın belə.
Quruyub canın belə -
Üstündən keçin indi...*

*Bir bəndədi hər bir iz,
Kəşşirik hərdən biz...
Bu Əbülfət, bu da siz -
Özünüz seçin indi...*

Deməli, bütün hallarda həmin o pəncərə olan o dünya insanı özünə çəksə də, sən demə, hamı o pəncərədən baxmaq qabiliyyətində deyil. O pəncərədən baxmaq üçün içində də bir dünya olmalı imiş. Əgər sənənin içində dünyanın varsa, o özəlliyə sahibsənsə, mütləq baxacaqsan böyük dünyanın pəncərəsindən. Nə görməyindən asılı olmayaraq içində bir ah keçəcək. Ah isə özündə bütün mənalara ifadə edir. Demək istədiyin hər şeyi hər kəs anladır. Sən hiss edərsən ki, bölüşürsən, ürəyini də, duyğularını da, həyatını da. Özünü də o qədər rahat bölüşürsən ki, sanki elə belə də olmalıdı. Mən əvvəllər buna fikir verməmişdim. Amma sonralar diqqət yetirdim və anladım ki, sənənlə bütünlüyümü bölüşəndə Allaha daha yaxın oluram. Bunun səbəbini də yaqın ki, Allah özü bilir. Amma mənim bildiyim budur ki, dərdi bölüşəndə azalır deyirlər, sevinci bölüşəndə isə çoxalır, artır. Bu nə qədər həqiqətdi, onu yaqın ki, hər kəs öz həyat təcrübəsində hiss edib.

Mənim həyatımda isə sənənlə bölüşdüyüm hər şey sevgimi artırır, inamımı, inancımı artırır və elə bilmişəm ki, əllərim saçındadı, gözlərim gözündədi, nəfəsim nəfəsinə qarışıb və:

*Biz bu ömrü yuxu kimi yaşayıb,
Dörd divarı, bir otağı bölüşdük...
Özümüzü xəyallara daşıyıb
Bir yastığı, bir yatağı bölüşdük.*

*Bir adına, gün adına yaşadıq,
Bir sevginin inadını yaşadıq.
Bir ümidin qanadına yaşadıq -
Yüz acını, bir matağı bölüşdük.*

*İnanc özü diqqət çəkən Firuzə,
Bu inancı biz verməyə bürüzə.
Baxa-baxa bir Qibləyə, bir üzə -
İçimizdə bir oddağı bölüşdük!*

*Qoruyaraq sevgi adlı qalanı,
Bizi hər gün oddan oda salanı.
Sənənlə, bil ki yoxdu yalanı -
Həm bu dağı, həm o dağı bölüşdük...*

Bəli, mən də neçə gündü ki, içimdə fırtına kimi fırlanıb kağıza köçməyə can atan hissləri öncə Allahla və onunla, sonra da sizinlə bölüşdüm. Yaqın ki, bu bölgədə kimlərsə özünü də gördü, öz payını da götürdü, öz xəyalını da qurdu, öz acısını da xatırladı. Bir sözlə, hər kəs öz bildiyi kimi odu öz qarşısına çəkdi. Mən heç kimin nə və necə etdiyini düşünmədən, sadəcə Allahın və onun qarşısında bu bölüşmədə əgər xəta etmişəmsə, onun üzrünü diləyirəm. Sizlərə isə Allahdan ürək dolusu sevgi yaşamağı umuram. Sevginiz uğurlu və ümudlu olsun!

Təranə Məmməd

"Yaşamaq əzabı" hekayəsi haqda düşüncələrim

Bir rəfiqəm intihar etmişdi. İntiharın səbəbi adi insanlar tərəfindən məhz çarəsizlik kimi qəbul edildi. Mən bu hadisəyə daha dərinədən yanaşmaq qərarına gəlib o dövrdə məşhur olan bir necə psixiaterla söhbət etdim.

Ağabəy Soltanovun, Miron Felin yazdıqlarına, dediklərinə əsaslanaraq belə nəticəyə gəldim ki, intihar edən insanların müəyyən bir məqamda beyinlərində psixi dəyişikliklər baş verir və onları bu həyatla vıdalaşmağa məcbur edir.

Məşhur psixiater Miron Fel qeyd edirdi ki, əgər intihar anında insanın yanında yaxınlarından kimsə olub onu bu yoldan çəkəndirsə, faciə baş verməyə bilər.

Başqa sözlə desək, hətta çarəsiz bir insan sevilərsə, sevidiyini hiss edərsə o, intihar etməz.

Məhz bu reallığı öz güclü hissiyatından, maraqlı yazıçı təxəyyülündən istifadə edərək hörmətli yazıçımız Meyxosə Abdullaha öz hekayəsində ustalıqla əks etdirə bilib. Onun hekayədə yaratdığı ürkələri titrədən səhnə insanlara vacib bir çağırış kimi səslənir. Sanki yazıçı deyir:

-Ey, insan oğlu! Sevidiyini tək qoyma! Çarəsizliyin sevgi adlı əlacı var! Sevdiklərinizə, yaxınlarınıza son dərəcə diqqətli olun! Onların necə yaşadıkları ilə yanaşı, nələr yaşadıkları ilə də maraqlanın!

Hekayəsini "Yaşamaq əzabı" adlandıran yazıçı yaşamaq hissəsinin əzabına qalib gəlməsini ustalıqla nü-

mayış edə bilib. Qəhrmanlardan birinin uşaq olması da təsadüfi deyil mənə.

Çünki insanı həyata bağlayan ən güclü varlıq məhz uşaqdır.

"İntihar edən insanlar heç də ağılsız ol murlar" deyən müəllif bu he-

kayəni yazarkən hər detallı çox dərinədən düşüncə, yüz ölçüb, bir biçib və sonda intihar etməyə cəhd edib ölümə qalib gələn insanın həqiqətən ağıllı olduğunu təsdiq edib.

"Hər şeyə rəğmə, yaşamaq gözəldir!"

Budur müəllifin hekayə vasitəsi ilə oxucuya çatdırmaq istədiyi.

Hekayəni oxuyub sarsılırsan sonra bir qədər düşüncə dərinədən nəfəs alır və deyirsən:

- Yaşamaq gözəldir!

Elə hekayənin özü kimi...

Sosial-İqtisadi Araşdırmalar İB-nin məqaləsi Serbiyada kitabda yayımlandı

Azərbaycan Respublikasının Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agetliyinin maliyyə dəstəyi ilə Sosial-İqtisadi Araşdırmalar İctimai Birliyi

liyinin həyata keçirdiyi "Kölgə iqtisadiyyatında korrupsiya halları və ona qarşı mübarizə" adlı üç aylıq layihə çərçivəsində İB-nin sədr müavini layihənin Elmi tədqiqatçısı, Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti (UNEC) Zaqatala Filialı dosenti i.ü.f.d. dos. Sərdarov Elnur Zaur oğlunun yazmış olduğu 7 məqalənin 5-i artıq Serbiyanın Niş şəhərində keçirilmiş konfrans nəzdində baş tutmuş "SHAPING THE FUTURE: EMBRACING DIGITAL TRANSFORMATION" adlı kitabda yayımlanmışdır.

Kitabla bağlı ətraflı məlumat yekun tədbirdə və KİV-də ictimaiyyətə təqdim olunacaq.

Bu unikal adaya qadınların girişi qadağandır

Uqandada, Viktoriya gölünün sakit sularında yerləşən Musambwa adası həm inancları, həm də təbiəti ilə dünyanın ən qeyri-adi məkanlarından biri hesab olunur. Minlərlə ilan və yüz minlərlə quşun yaşadığı ada, qadınların girişinə icazə verilməyən yeganə ada kimi tanınır.

Adalet.az xarici KİV-ə istinadən xəbər verir ki, yerli inanclara görə, qadınların adada yaşaması "ruhlara bürünmüş" hesab edilən ilanlarla olan harmoniyanı poza bilər. Buna görə də burada yalnız kişi baliqlar məskunlaşıb. Təxminən 100 nəfərlik icma baliqçılıqla dolandır. Adada xüsusilə kobra növləri geniş yayılıb - burada təxminən 1000 kobra yaşayır. Yerli sakinlər ilanları müqəddəs ruhların təcəssümü hesab edir. Adanın ən yaşlı baliqçısı, 97 yaşlı Mzee Emmanuel Kaberege 35 ildən artıqdır ki, burada yaşayır və ənənələrin qoruyucusu kimi tanınır. O, ilanların zərər

görməsinin qəti qadağan olduğunu bildirərək belə deyib:

"Bir dəfə ilanı evimdən çıxarmağa çalışanda mənə sancdı. O gündən anladım ki, ilanları narahat etmək olmaz - hətta onlarla eyni yatağı paylaşmaq lazım gələrsə də".

Musambwa həm də zəngin quş növləri ilə tanınır. Adada 150 mindən çox quş yaşayır və Afrikanın ən böyük quş koloniyasına ev sahibliyi edir. Makerere Universitetindən Dr. Jimmy Spire Ssentongo və Uqanda Mədəniyyət və irs Fondundan Fredrick Nsibambi tərəfindən hazırlanan hesabatda qeyd olunur ki, Musambwa adası böyük turizm potensialına malikdir: "Musambwa adaları turizm vasitəsilə Uqandanın inkişafına töhfə verə bilər. Quşların müxtəlifliyi və ilanların varlığı ekosistemi unikal edir. Bunun üçün isə gigiyenik şərait və infrastrukturun təmin olunması vacibdir".

Axirətin əlaməti: Şeytana satılmış Ana qatilləri

Elə bir gün təsəvvür etmirik ki, o gün cinayət xəbərləri eşitməyək. O xəbər bizi sarsıtmasın. Əslində hər bir ölkənin gündəmində cinayət var. Dünyanın hər yerində müxtəlif səbəblərdən insanlar bir-birinin həyatını məhv edir, onu qətlə yetirir. Cinayətlərin olması dövrə - qədimdən var və bizi sarsıdan başqa səbəblərdir.

Sitatlarını əvvəlki illərə gedərək ortaya qoymayacağam, elə bu ildə-2025-ci ildə baş verən cinayətlərin mənzərəsindən danışaraq bizi sarsıdan nüansları diqqətinizə çatdıracağam.

a) 31.03 - 2025-ci ildə Abşeronda oğul anasını qətlə yetirib. 2008-ci il təvəllüdlü Səid Əliyev anası, 1986-cı il təvəllüdlü Rəfiqə Əliyevanı bıçaqla qətlə yetirib.

b) 05. 06- 2025- ildə Babək rayon Şəkerabad kənd sakini 2001-ci il təvəllüdlü Nihad Qoçəliyev anası Leyla Qoçəliyevaya kəsici-deşici əlatlə xəsarətlər yetirərək qəsdən öldürüb

v) 06.06-2025- ildə Tovuzda yaşadığı evi yandıran ruhi əsəb xəstəsi Kainat Namazov hadisədən əvvəl bacısı və anasına balta ilə xəsarətlər yetirib. O, əvvəlcə anasını baltalayıaraq öldürüb. Hadisədən xəbər tutan bacısı ona mane olmaq istəyərkən K. Namazov ona da xəsarətlər yetirib.

q) 01.07-2025 -ci ildə Xaçmazın Qədaşoba kəndində 43 yaşlı Kifayət Nədir qızı Lətifova oğlu tərəfindən çoxsaylı bıçaq zərbələri ilə qətlə yetirilib. Döş qəfəsindən çoxsaylı zərbələr alan ana yerində ölüb.

d) 10.07.2025 -ci ildə Abşeron rayonunun Hökməli qəsəbəsində oğlun anasını yandıraraq öldürdüyü iddia olunur. İddialara görə, Abdurəhman Həsənli aralarında yaranmış münafiqə zəminində anası Gülbəş Həsənovanı yaşadığı evdə yandırır.

e) 14.07-2025- ci ildə Sabirabad rayonunun Mürsəlli kəndində 85 yaşlı ana-1940-cı il təvəllüdlü ana, Zeynalova Balabikəni oğlu - 1972-ci il təvəllüdlü

lüdlü Zeynalov Ağamirzə İltimas oğlu tərəfindən döyülərək öldürülüb.

Misalların siyahısını uzatmaq olar. Amma bu yazdıqlarımız da deyəcəyimiz fikirləri ifadə edir

Dünyada anadan müqayisə ediləcək ikinci bir doğma varlıq yoxdu. Ana təmənnəsiz sevginin , təmənnəsiz fədaçılığın ünvanıdır. Belə bir ünvan dünyada təkdir, başqası yoxdur! Dinimiz də, Quranımız da, hədislərimiz də "Cənnət anaların ayaqları altındadır" deyir:

"Biz insana ata-anasının qayğısına qalmaq əmr etdik"

"Rəbbin yalnız Ona ibadət etməyi və valideynlərə yaxşılıq etməyi (onlara yaxşı baxıb gözəl davranmağı) buyurmuşdur. Əgər onların biri və ya hər ikisi sənin yanında (yaşayıb) qocalığın ən düşkün çağına yetərsə, onlara: "Uf!" belə demə, üstlərinə qışqırıb acı söz söyləmə. Onlarla xoş danış! Onların hər ikisinə acıyaraq mərhəmət qanadının altına salıb: "Ey Rəbbim! Onlar məni kərəliyimdən (nəvazişlə) tərbiyə edib bəslədikləri kimi, Sən də onlara rəhm et!" - de."

Analar haqqında o qədər yazaram ki, yazmıram, əminəm ANA sözü hamıya

əzizdir, hamı üçün təkrarsız ünvanıdır. Bəs, o hansı hissidir ki, övladın qəlbinə, ürəyinə hakim olandan sonra bu bıçaq müqəddəslərin həyatı qərarlı. Şübhə yoxdur ki, təmənnə, nəfs, laqeydlilik, biganəlik, mərhəmətsizlik kimi sindromlardan əziyyət çəkən insan əslində sonda vəhşiləşir!

Sonda o sindromlar o övladı əvvəl şeytana sonra qatillə çevirir. İnsan nə qədər şeytanlaşar, nə qədər rəhimsiz ola bilər ki, onu canından çox sevən, canından çox qoruyan, duaları ilə müdafiə edən, loxmasını özünə haram bilib balasının qarnını doyuran, xoşbəxtliyini ona qurban verən anaya əl qaldırırsın? Bunu insan etməz, bunu heç heyvan da etməz, bu ancaq şeytan əməlidir.

Bu günlərdə olaylar.az-dan oxudum ki, Xalq artisti, məşhur rəqqasə Roza Cəlilova qızı Yeganə Aslanovadan polisə şikayət edib. 96 yaşlı Cəlilova 4 ədəd brilyant qaşlı sırğa və başqa bahalı aksesuarları qızından ala bilmədiyini deyib: Zinyət əşyalarını ona əlimlə əmanət etdim, İndi vəziyyət elə yaranıb ki, brilyatlara ehtiyacım var. İstədim, dedi ki, oğurlayıblar. Adam özününkünə bunu etməz. Mənim qızım düz etmədi. Gərək gəlib deyərdi, ana, ikisini verirəm, üçü qalsın. Deyərdim, nəvələrimə qalar, danışmazdım".

Bax belə! Tamah diş Anadan güclü olanlar Ana müqəddəsliyini tar-mar edir. 96 yaşlı Roza xanım 62 il üzərində yarpaq kimi əsdiyi qızı indi onun ömrünü baltalamaqla məşğuldu. Bu da bir qətlədir.

Bu da anaya qarşı daha bir şeytanlıq, vəhşilik nankorluqdur.

Bəşəriyyət zombiləşir. Bax, 21-ci əsrin ən böyük faciəsi budur!

Əntiqə Rəşid

Coşqun XƏLİLOĞLU

NƏ TÖKƏRSƏN AŞINA

(QISA HEKAYƏ)

Qonşumuz Əfrayılın xəstələndiyini eşidəndə çox pərişan oldum. illər boyu qonşuluq etdiyimiz bu adamla həmişə səmimi münasibtimiz olmuş, bir-birimizin xeyrinə-şərinə yaramışıq.

Hərənin bir şəkəri olur. Əfrayılın da ən çox sevdiyi məşğuliyyət domino və nörd oynamaq idi. Saatlarla oynayır, yoruldu, - deməzdi. Stolüstü oyunların necə dəyərlər, "xəstəsi olan" Əfrayıla çoxları zarafatla "idman ustası" deyərək müraciət edirdilər. O, da belə müraciətdən çox məmnun olardı.

Yay aylarında gecədən xeyli keçənə kimi həyətdəki böyük tut ağacının altındakı dəmir stolun üstünə çırpılan domino və ya nörd daşlarının səsi mənzillərdə əks-səda verərdi. Üstəlik də oyunçular elə ucadan danışardılar ki... Bəzən sakinlər narazılıq edəndə Əfrayılın cavabı belə olardı :

-Siz varsınız deyər, istirahət etməli deyilik?

Bu zaman mən Əfrayıla etiraz edərdim, onun haqsız olduğunu deyərdim. O isə hər vaxtla özünün haqlı olduğunu sübut etməyə çalışardı.

Beləcə aylar, illər keçmiş, Əfrayıl yaşa dolmuşdu. İndi o, domino və nörd oynayanların yanında az-az görünürdü...

Qapını döydüm. Məni evin xanımı Nazlı bacı sevincə qarşılayıb Əfrayılın otağına apardı. Qonşum üç-dörd günün içində elə zəifləmiş, arıqlamışdı ki, adamın yazığı gəlirdi.

-Ay Əfrayıl, nə olub, sən də xəstələnmə bilərsən-miş? - zarafat etdim.

O, məni salamlayıb zəif səsle, -Ceyhun, - dedi - adam özü xəstələnməsə, xəstəliyin nə olduğunu, xəstənin nə çəkdiyini bilməzmiş. Nə gecəm var, nə gündüzüm. Yuxu məndən qaçaq düşüb. Bir yandan da domino, nörd oynayanların səs-küyündən, daşların taqıltısından qulağım tutulur. Zərlərin səsi də məni lap çox səbləşdirir. Elə bil ki onlar evin içərisində, carpayımın yanında dirlər- Əfrayıl alınının tərini silirdi və sözünə davam elədi, -özüm çox oynamışam. Cavanlıq olub, xəstəni, uşağı, qocanı nəzərə almamışam. İndi də utandığımdan cavanlara heç nə deyər bil-mirəm.

Onun qəlbinə dəymək istəməsəm də gülə-gülə:

-Nə tökərsən aşına, o da çıxar qaşığına, - dedim.

-Düzdür, - Əfrayıl gülümsünərək zəif səsle cavab verdi.

2002

Ölümcül təhlükə: ABŞ-da transseksualların sayı fantastik həddə

Son illər ölkəmizdə olduğu kimi dünyada da cinsi azlıqların sayının artdığını müşahidə edirik. Bu mövzu tez-tez sosial şəbəkələrdə müzakirə olunur, müxtəlif görüntülər paylaşılır və s.

Adələt.az xəbər verir ki, bu günə qədərki ən böyük məlumat analizinə görə, ABŞ-da 2,8 milyondan çox insan, o cümlədən təxminən 724,000 gənc transseksual olduğunu təsdiqləyir.

Məlumatı "The Guardian" nəşri yayıb. Kaliforniya Universitetinin (UCLA) Williams İnstitutunun tədqiqatçıları hər bir ştatda trans əhəlinin sayını, demografik göstəricilərini müəyyən etmək üçün federal sorğulardan və dövlət səhiyyə orqanlarının məlumatlarından istifadə ediblər. Məlumatda deyilir ki, aparıcı LGBTQ+ siyasəti araşdırma mərkəzi olan Williams İnstitutu 2011-ci ildəki hesabatından bəri milli trans əhəlinin saylarını dərc edib və bu, gender identikliyi ilə bağlı dövlət səviyyəsində məlumatların əldə olunması ilə bağlı ilk hesabatdır.

Xatırladaq ki, İddiaya görə, hələ dinlər yaranmamışdan əvvəl də homoseksualizm olub. Bu antik Yunan və Roma mədəniyyətlərindən gələn ənənədir. Hətta məlumatlara görə

Pompey, Roma İmperiyası, 79-cu il - Pompey şəhəri 2000 min il əvvəl Vezu-

vi vulkanının etəklərində mövcud olub. 79-cu il 24 avqust tarixində vulkan püskürməsi nəticəsində şəhər qaynar lava altında qalaraq məhv olub. Tarixin görüldüyü ən qəddar və ən pozğun hökmdarlarından biri Caligula Hətta bəzilərinə görə Pompei də, Sodom və Gomora kimi

mi Allah tərəfindən cəzalandırılan şəhərlərdən biridir. Şəhərin "ədəbsizliyə" düşkünlüyü səbəbiylə tarixdən silindiyinə inanc çox böyükdür. Xüsusən də, bu şəhərdə ən çox yayılan homoseksuallığın adı hala çevrilməmişdir.

Bu vulkandan çox sonra nazil olan "Qurani-Kərim" də Lut qövmindən azğın bir tayfa kimi bəhs olunur və bununla bağlı ayələr var: "Lutu da (peyğəmbər göndərdik). Bir zaman o öz tayfasına demişdi:

"Sizdən əvvəl bəşər əhlindən heç kəsini etmədiyi həyasızlığı (kişilər arasın-

da olan cinsi əlaqəni) sizmi edəcəksiniz?"

"Siz qadınları atıb şəhərlərdəki kişilərin üstünə gəliirsiniz. Siz, doğrudan da, həddi aşmış bir tayfasınız!"

Dini qaynaqlara görə, bu tayfa homoseksuallığı kimi çirkin əməllə məşğul olub. Onlar hətta öz qəribələrinə qonaq gələn insanlara da əzab verir, lüt soyundurur, təcavüz edirdilər. Bu qövmin kişiləri qadınlarından əl çəkib kişilərə meyl edirdilər. Lut peyğəmbər onları dəfələrlə doğru yola dəvət etsə də bütün çağırışları cavabsız qalır və sonda Allah onları dəhşətli ölümle cəzalandırırdı

İslami təfəkkürdə "fahişəlik" anlayışı bir qadının evlilik xaricində başda pul olmaqla hər hansı bir qarşılıq gözləyərkən, vücudunu bir başqa kişiye satması mənasına gəlir. Amma bu terminin çox daha geniş mənada işləndiyi bildirilir və kişinin kişi ilə, qadının qadınla cinsi münasibətə girməsi də bu terminə daxil edilir.

"Qurani-Kərim"-in "Məaric" surəsinin 29,30 və 31-ci ayələrində və "Nur" surəsinin 6 və 7-ci ayələrində evli olanların evli olduqları insan xaricində yaşadığı bütün cinsi əlaqələrin haram olduğu vurğulanır.

P.S. Amma həqiqətən bu dəfəki hesabat dəhşət saçır

Ə. Aslan

Şizofreniya bu iki gendə daha çox müşahidə edilir

Beynəlxalq alimlər qrupu, Kardiff Universitetinin Neyropsixiatriya Genetikası və Genomikası Mərkəzinin rəhbərliyi ilə şizofreniya üzrə indiyədək aparılmış ən genişmiqyaslı tədqiqatı həyata keçirib.

Adələt.az xəbər verir ki, araşdırmanın nəticələri "Nature Communications" jurnalında dərc olunub.

Tədqiqat çərçivəsində 29 minə yaxın şizofreniya diaqnozu qoyulmuş pasiyentin, 103 mindən çox sağlam şəxsin və xəstəliyin müşahidə olunduğu 3,4 min ailənin genetik materialı analiz edilib. Alimlər nadir, lakin mühüm rola sahib olan protein kodlaşdırıcı genlərdəki mutasiyalara diqqət yetiriblər.

Araşdırmada xüsusilə iki gen - STAG1 və ZNF136 - şizofreniya ilə daha güclü əlaqədə olduğu təsdiqlənib. Digər altı gen - SLC6A1, KLC1, PCLO, ZMYND11, BSCL2 və CGREF1 də xəstəliklə əlaqəli çıxıb.

Maraqlıdır ki, SLC6A1 və KLC1 genlərində risk yalnız "missens-mutasiyalarla" bağlıdır. Bu mutasiyalar zülalların aminoturşu ardıcılığını dəyişdirir və beynin əsas neyromediatoru olan GAMK sisteminə pozuntulara yol açır.

Alimlər bildiriblər ki, müəyyən edilən genlərin bir qismi daha əvvəl autizm, epilepsiya və inkişaf ləngiməsi ilə də əlaqələndirilmişdi.

Bu isə müxtəlif nevroloji pozuntuların ortaq genetik köklərə sahib olduğunu göstərir.

Mütəxəssislərin sözlərinə görə, kəşfin praktik tətbiqləri hələ qarşıdadır, lakin əldə olunan nəticələr şizofreniyanın daha dəqiq müalicəsi və yeni dərmanların hazırlanması üçün böyük perspektivlər açıq.

Ələmdar MƏMMƏDOV

Mən bu zamana sığmazam

Zirvəyə doğru: İlyas - İlahi qüvvə, köməyə gələn

(əvvəli qəzetin
ötən saylarında)

Bu şikayət məni və atamı çox narahat etdi. Məsələ burasındadır ki, atam artıq əlaqələri olmasa da, K.Bağırovun böyük qardaşı Faiq Bağırzadə ilə 50-ci illərdə dostluq etmişdi. Təbii ki, K.Bağırovu və digər ailə üzvlərini də yaxından tanıyırdı. Narahatçılığımın əsl səbəbi o idi ki, onlar milçəyini qoruyan adam idilər. Bu cəfəngiyyətə inanıb, alternativ tədbir görə bilərdilər...

Haşiyyə: Təəsüf ki, İlyas müəllim-dən sonrakı dövrdə Baş prokurorların bəzisi prokurorluq işçiləri haqqında gələn şikayətlərə belə həssaslıqla yanaşmır, rədd və xitam qərarının ləğvinə, bəraət hökmünün çıxarılmasına görə müstəntiq və prokurorlar məşhər ayağına çəkilir, ən cüzi xəyata görə (məsələn, etibarnamə olmadan nəqliyyat vasitəsini idarə etmə) prokurorluq əməkdaşı qanun-da nəzərdə tutulmayan ağır cəza alır və yaxud, guya iş yoldasından uzaq qohumunun şikayətinə ədalətli baxması xahişinə görə bir məmurun tapşırığı ilə idarə prokuroru barəsində xidmət yoxlama aparılıb vəzifəsindən çıxarılır, qanunla qadağan olunmasına baxmayaraq, anonim məlumat əsasında rayon prokuroru haqqında xidməti yoxlama aparılır, kollegiya iclaslarında cəza alanların və orqandan xaric olunanların sayı ən böyük müvəffəqiyyət kimi xüsusi pafosla qeyd edilirli.

O, gənclərin gücündən səmərəli istifadə edir, onları yüksək vəzifələrə təyin edirdi...

Hələ 30 yaşı tamam olmamış gənclərin rayon prokuroru vəzifəsinə təyin edilməsi bir çoxlarının təccübünə səbəb olmuşdu. Kirovabad şəhəri (indiki Gəncə) Gəncə rayon prokuroru Nəbiyev Mahmud Yusif oğlu və Masallı rayon prokuroru vəzifəsinə təyin edilən Həsənov Əzizəğa Səlim oğlunun 30 yaşı tamam olmamışdı.

Bakı şəhəri Əzizbəyov rayon (indiki Xəzər rayonu) prokuroru Əliyev Əli Mahmud oğlu, Qaradağ rayon prokuroru Şirinov İxtiyar Əlibala oğlu, Orconikidze (indiki Suraxanı rayonu) rayon prokuroru Əliyev Sərdar Zöhrab oğlu, Naxçıvan şəhər prokuroru İmamquliyev Əhməd Novruz oğlu, İliç rayon (indiki Şərrur rayonu) prokuroru Həsənov Rəşid Cəmişid oğlu, Ordubad rayon prokuroru Cavadov Mirqəni Qəvvam oğlu, Şuşa rayon prokuroru Ələsgərov Ələddin Heydər oğlu, Kirovabad (indiki Gəncə) nəqliyyat prokuroru Omərov Əli Omər oğlu, Mingəçevir şəhər prokuroru Məmmədov Bəhruz Rəşid oğlu, Ağdam rayon prokuroru Məmmədov Zakir Qələndər oğlu, Ağcabədi rayon prokuroru Ağayev Kazım Balaoğlu oğlu, Ağsu rayon prokuroru Şiriyev Zakir Məhi oğlu, Cəlilabad rayon prokuroru Məmmədov Ələmdar Məmməd oğlu, Dəvəçi rayon prokuroru Tağıyev Zəhid Muxtar oğlu, İmişli rayon prokuroru Həsənov Arif Xızır oğlu, Quba rayon prokuroru Eyvazov Əli Xançoban oğlu, Mirbəşir rayon (indiki Tərtər rayonu) prokuroru Quliyev Yusif Ağalar oğlu, Puşkin rayon (indiki Biləsuvar rayonu) prokuroru Əmirov Yəhya Cəmo oğlu, Saatlı rayon prokuroru Alahverdiyev Fəxrəddin Məmmədali oğlu, Füzuli rayon prokuroru Məcidov Eldar İbrahim oğlu, Xanlar rayon (indiki Göygöl rayonu) prokuroru Səmədov Rəuf Emin oğlu, Şamaxor rayon (indiki Şəmkir rayon) prokuroru Əli-

yev Əli Cəmil oğlu, Şamaxı rayon prokuroru Zəhidov Bəhram Səffan oğlu, Yardımlı rayon prokuroru vəzifəsinə təyin edilmiş Bəkirov Əsgər Lətif oğlu və digərləri 30-35 yaşında gənclər idi.

İsaxan Vəliyev 30 yaşında Respublika Prokurorluğunun Təşkilat analitik şöbəsinə rəis, 32 yaşında Bakı şəhər prokuroru vəzifəsinə təyin edilmişdi.

Elmira Mirzəzadə Respublika Prokurorluğunun Mülki şöbəsinə rəis təyin ediləndə 30 yaşı təzə tamam olmuşdu.

Əlbəttə, gənclərin kütləvi şəkildə irəli çəkilməsi zamanı İlyas müəllimin özünün də etiraz etdiyi kimi, səhvlər və yanlışlıqlar da olmuşdu.

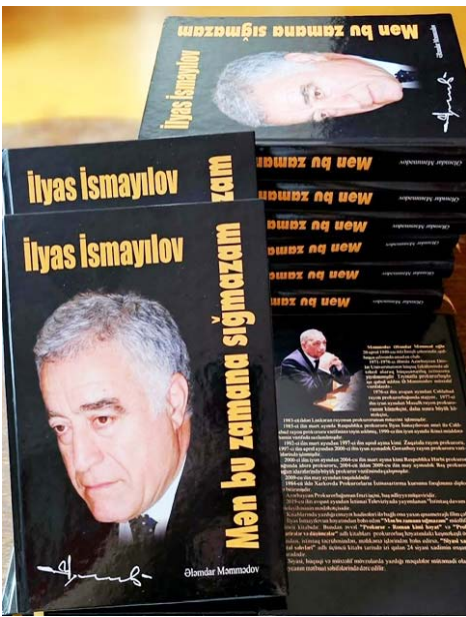
İlyas müəllimin Rusiya fəderasiyasında və digər bölgələrdə yaşayıb-ışləyən prokurorluq əməkdaşlarının Respublikaya gətirilməsində xüsusi rolunu qeyd etməmək insafsızlıq olardı.

Təqaüddə olan kiçik ədliyyə müşaviri Rzayev Ələkbər Rəcəb oğlunun dediklərindən: "1984-cü ildə Kemerovo Dövlət Universitetinin hüquq fakültəsini bitirib, təyinatla Baltik Dəniz donanması-nın Leninqrad Hərbi Dəniz Prokurorluğunda müstəntiq vəzifəsində işləyirdim. İşimdən razı olsam da, vətəndən uzaq düşmək məni sıxırdı. Təzə təyin edilmiş Respublika prokuroru İlyas İsmayilovun fəaliyyəti barədə müəyyən təsəvvürüm var idi. Odu ki, Azərbaycan SSR prokurorluğuna ərizə yazaraq vətənə gəlmək arzumu bildirdim. Heç xəyalıma belə gətirə bilməzdim ki, qısa müddətdən sonra hər hansı bir şəxsın xahişi, vasitəsi olmadan məni Bakıya - Respublika Prokurorluğuna dəvət edəcəklər. Sözlərim nağıla bənzəsə də, bu, real həqiqət idi. Həmin dövrdə Kadrılar İdarəsinin rəisi Fərrux Gəray oğlu Vəkilov məni qəbul edib, 2 saata yaxın sual-cavab edərək, peşə bacarığımı, biliyimi, psixoloji düşüncələrimi yoxladı. Daha sonra məni İlyas müəllimə təqdim edərək, "Xidmətə yaralıdır" fikrini söylədi. İlyas müəllimin zəhmli və çox ciddi bir şəxs olması barədə söhbətlər eşitdiyimə görə, Respublika prokurorluğunun kiçik xidməti otağına daxil olarkən həyəcanlı idim. İlyas müəllim həyəcanımı hiss edib, mənimlə sözlə ifadə oluna bilməyən qaydada, elə tərzdə söhbət qurdu ki, daxilimdə olan həyəcanım bir göz qırpmında yox oldu.

Şəxsi işimlə tanış olduğumu, Leninqrad Hərbi Dəniz Prokurorunun mənim bəmədə yüksək fikir söylədiyini bildirib, Bakı şəhər Prokurorluğuna baş müstəntiq təyin olunmağım barədə əmrin hazırlanmasına göstəriş verdi. Və mənə qanunlara düzgün riayət edib, heç kimdən heç nədən çəkinməməyi, ədalətli olmağı tövsiyə etdi".

Ayət Həsənovun Azərbaycana gətirilməsi ilə əlaqədar tanınmış hüquqşünas Aslan İsmayilovun dediklərindən: "1989-cu ilin payız ayları idi. Mənimlə Krasnodar Dövlət Universitetində oxumuş rəhmətlik Şaiq Salımanov (o vaxtlar Yasamal Rayon Prokurorluğunda işləyirdi) mənə zəng edib birgə nahar etməyi xahiş etdi. Nəhərə gələndə yanında çox arıq, eynekli, nimdəş geyimdə, təxmindən bizim yaşda biri var idi. Mənə təqdim edib onunla Özbəkistanda pambıq işləri ilə bağlı olan Qdlyan qrupunda işlədiyini bildirdi. Söhbət

əsnasında bildim ki, Ayət Həsənov vaxtilə Özbəkistanda indi yadımdan çıxmış vilayətlərin birinin prokurorluğunda müstəntiq işləyib və ahişqa türklərinə qarşı iğtişaş olanda bunun da həyat yoldaşı ahişqa türkü olduğundan evlərini yandırılar və indi qaçqın kimi Azərbaycana gəlib. Nəhardan sonra eşitdiklərimdən çox üzgün halda işə qayıtdım və Respublika Prokurorluğunun girişində qapıdan çıxan İlyas müəllimlə üz-üzə gəldik. Mənimlə salamlayıb nə üçün üzgün olduğumu soruşdu, heç nə olmadığını bildirdim. İlyas müəllim mənim Bakıda heç kimim olmadığını bildirdi və zənnimcə elə ona görə evdə hansısa

problem olub olmadığını soruşduqda Ayətlə bağlı eşitdiklərimi danışdım və imkanı varsa onu, heç olmasa, polisə ən kiçik bir işə düzəlməsində yardımçı olmasını xahiş etdim. "Mən prokurorluqda ola-ola niyə kimdənsə xahiş edim" deyərək 2-3 saatdan sonra qəbuluna gəlməsini tapşırıd.

Təxminən saat 17 radələrində İlyas müəllimin qəbuluna gəldim. Bir daha onunla maraqlandı və "əgər onu elə sən işlədiyin məhkəmələrə nəzarət şöbəsinə işə götürsəm, ona işi mənimsəməsinə kömək edərsənmi" deyə mənəndən soruşdu. Müsbət cavabımı eşidən kimi "onu tap sabah səhər saat 9-da kadrılar şöbəsində olsun" dedi. Rəhmətlik Şaiq Ayəti tapıb səhər 9-da kadrılar şöbəsinə gətirdi və həmin gün onun Respublika Prokurorluğuna işə götürülməsi barədə əmr verildi və artıq səhəri gün Ayət işə çıxdı."

Ümumiyyətlə İlyas müəllimin prokurorluğu dövründə SSRİ-nin müxtəlif yerlərində işləyən qırxa yaxın əməkdaş Azərbaycan Prokurorluğuna gətirilmişdi.

Bunlardan Nazir Bayramov, Vaqif İsgəndərov, Aleksey Abbasov, Ələkbər Rzayev, Layiq Mehdiyev, Rüstəm Usubov, Aslan Əzizov, İsrail Məmmədov, Azad Əliyev, Aslan İsmayilov, Eldar Mikayilov, İlham Məmmədov, Tofiq Ağacanov, Namiq Həsənov, Aslan Mirzəyev, Vaqif Abdullayev, Faiq Rzayev, Fərman Rzayev, Ayət Həsənov və başqalarını göstərmək olar. Həmin əməkdaşlar əsasən İlyas müəllimin etimadını doğruldaq vəzifə pilləsində irəliləyişə nail oldular.

Nazir Bayramov, Namiq Həsənov, Layiq Mehdiyev idarə və şöbə rəisi vəzifəsində, İlham Məmmədov Respublika Hərbi Prokurorunun 1-ci müavini, Rüstəm Usubov isə Baş Prokurorun 1-ci müavini vəzifəsinədək yüksəldilər.

Buzlar əriyir

İlyas müəllim ilk kollegiya iclasında bir neçə ilk imza atdı...

Məsələn: Sovet dönməndə vəzifədən çıxarılanın, partiya cəzası alanın kölgəsini qılncılmaq bir növ adət halını almışdı. İlk kollegiya iclasında bir nəfər əvvəlki Respublika prokuroru A.Zamanovun ünvanına xoşagəlməz söz deyərək İlyas müəllim onun çıxışını kəsdi və dedi:

- Nöqsanları vaxtında və üzə demək lazımdır ki, cəmiyyətə xeyri dəysin. Sizin bu tənqidi çıxışınızın heç bir mənası yoxdur. Bir də xalqımızın dilində belə bir deyim var, "gedənin dalınca danışmaq namərdlikdir!"

Bunula da, bu iyrənc ənənəyə son qoyuldu.

Haşiyyə: Təəsüf ki, sonradan bu ənənə bərpa olundu. Belə ki, 1990-cı ilin avqust ayında Azərbaycan Respublikasının Baş Prokuroru təyin edilmiş İsmət Qayıbovun təqdimatı ilə əlaqədar SSRİ Baş Prokurorunun 1-ci müavini də iştirak etdiyi kollegiya iclasında əlində "şpalqalka" tutmuş bir dəstə yüksək rütbəli, yaşlı-başlı vəzifəli şəxslər əvvəlki prokuror İlyas İsmayilovu pisləyib, yeni təyin edilmiş İsmət Qayıbovu tərəfləmək üçün növbəyə durmuşdular. Bir neçə bayağı və insanda ikrah hissi doğuran qərəzli və yaltaqçı çıxışlardan sonra prokurorluq əməkdaşlarından Ağabala Quliyev və Xanlar Ələkbərov cəsarətli çıxışları ilə etirazlarını bildirdilər.

Əvvəlki çıxışlardan fərqli olaraq təmiz Azərbaycan dilində danışan Ağabala Quliyev İlyas İsmayilovun xidmətlərini dilə gətirərək, gedənin dalınca danışmağın əxlaq qaydalarına zidd olduğunu deməklə, yarınları kəskin tənqid edib, Baş Prokuror İsmət Qayıbova müraciətlə dedi:

- Hörmətli İsmət müəllim, Sizə şərfəli və məsuliyyətli işinizdə müvəffəqiyyətlər arzu edirəm. Bilin ki, nə vaxtsa işdən çıxanda bu insanlar eyni sözləri Sizin haqqınızda da deyəcəklər.

"Mülki şöbə"də prokuror işləyən, birinci Qarabağ savaşında "Topçu Ağabala" kimi ad çıxardacaq A.Quliyev yaşda, vəzifədə və rütbədə özündən çox-çox böyüklərə əxlaq və məniyyəti dərsi keçərək, hamının gözündə bir anda böyüdü.

İlk kollegiya iclasında İlyas müəllim çox mühüm bir məsələyə də nöqtə qoydu.

Məlumdur ki, hüquq-mühafizə orqanlarının özünəməxsus hesabat göstəriciləri vardır. Bunlardan biri də xitam olunmuş cinayət işləri idi. Yoxlayıcılar istənilən cinayət işində nöqsan tapır, xitam qərarı ləğv olunur, işin icraatı təzələniirdi. Bu, prokuror və müstəntiqlər üçün böyük nöqsan sayılırdı. Ona görə də müstəntiq və prokurorlar xitamdan qaçır, son nəticədə, sadə insanların hüquqları pozulurdu. İlyas müəllim çıxışında bu eynəcərliyi kəskin tənqid etdi və dedi: "Mən xitamla görə yüksək tələbkarlıq göstərməyəcəyəm".

Məhz onun bu çıxışından sonra Respublikada xitamların sayı artdı. Süni göstəricilərə son qoyuldu.

İlyas İsmayilovun yeniliklərindən biri də az əhəmiyyətli qanun pozuntularına görə cinayət işləri başlanmasına və ağır cəzalar verilməsinə qarşı ardıcıl mübarizəsi oldu.

İlyas müəllim kollegiya iclaslarının birində iki rayonun prokurorunu ciddi tənqid edərək, adi bir hadisəyə görə, insanların məsuliyyətə cəlb etmələrini də qınamışdı.

(ardı var)

Rüşvətxorluğa qarşı yeni dövlət standartı qəbul edildi

Prezident yanında Anti-inhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Agentliyinin tabeliyində olan Azərbaycan Standartlaşdırma İnstitutu (AZSTAND) AZS ISO 37001:2021 "Rüşvətxorluğa qarşı idarəetmə sistemləri. Tələblər və istifadəyə dair rəhbəredici göstərişlər" dövlət standartının dövrü yoxlamasını aparıb.

Adalet.az instituta istinadən xəbər verir ki, nəticədə, ISO 37001:2025 beynəlxalq standartı əsasında yeni AZS ISO 37001:2025 "Rüşvətxorluğa qarşı idarəetmə sistemləri.

Tələblər və istifadəyə dair rəhbəredici göstərişlər" dövlət standartı qəbul edilib.

Bu standart rüşvətxorluq risklərinin müəyyənəşdirilməsi, qiymətləndirilməsi və idarə olunması üçün vahid metodologiya təqdim edir, şəffaflığın təmin edilməsi və etik davranışların təşviqinə şərait yaradır.

Sözügedən yeni dövlət standartı "Uyğunluğun qiymətləndirilməsi" standartlaşdırma üzrə Texniki Komitədə (AZSTAND/TK 08) konsensus əsasında qəbul edilərək Standartlaşdırma üzrə normativ sənədlərin Dövlət Fonduna daxil edilib.

AZS ISO 37001:2025 "Rüşvətxorluğa qarşı idarəetmə sistemləri. Tələblər və istifadəyə dair rəhbəredici göstərişlər" dövlət standartı "Korupsiyaya qarşı mübarizənin gücləndirilməsinə dair 2022-2026-cı illər üçün Milli Fəaliyyət Planı"nın müvafiq tələblərinin icrası məqsədi ilə qəbul edilib.

Azərbaycanın dövlət borcu ilə bağlı proqnoz açıqlandı

2026-cı ilin 1 yanvar tarixinə Azərbaycan Respublikasının xarici dövlət borcunun 4 874 milyon ABŞ dolları, daxili dövlət borcunun isə 20.121,3 milyon manat olmaqla ümumi dövlət borcunun 28 407,1 milyon manat təşkil edəcəyi proqnozlaşdırılır.

Adalet.az bu barədə Maliyyə Nazirliyinə istinadən xəbər verir.

2026-cı ilin 1 yanvar tarixinə xarici dövlət borcunun 57,2 faizinin 5 ilədək, 35,4 faizinin 5-10 il ərzində, 7,4 faizinin isə 10 ildən artıq müddətə kreditrlara ödənilməsi gözlənilir. Xarici dövlət borcu üzrə yeni cəlb olunacaq borc öhdəliklərinin təqribən müvafiq istinad dərəcəsi üs-təgəl 0,5-1,5 faiz dərəcəsi (marja) ilə cəlb olunması nə-zərdə tutulur.

2026-cı ilin 1 yanvar tarixinə daxili dövlət borcunun 55,7 faizini daxili maliyyə bazarlarında emissiya olunmuş dövlət istiqrazlarının təşkil etməsi proqnozlaşdırılır. İlin sonuna dövrüyyədə olan dövlət istiqrazlarının 14,9 faizi 1 illik, 57,0 faizi 2-3 illik, 30,0 faizi isə 5-il və daha artıq istiqrazların payına düşməsi proqnozlaşdırılır.

ƏDALƏT •

22 avqust 2025-ci il

Muncuqlar tarixdən xəbər verir

Bəlkə də bəziləri bu yazını oxumamış, onun başlığına baxıb do-daq büzəcək, bəlkə hələ mızılda-nacaq da: "Əşi, heç muncuğun yeridi? Muncuq hara, tarix hara"? Gəlin tələsməyək və bu yazını səbrlə oxuyaq. Sonra görəcəksiniz ki, muncuğun tarixə böyük dəxli var.

Mən Füzuli rayonunun Şükürbəyli kəndi haqqında yazdığım əvvəlki yazılarımda qeyd etmişdim ki, Şükürbəyli kəndinin ərazisində qədim insanlar yaşamışlar. Bunu təsədüfi qazıntılar zamanı yerin qatlarından tapılan daşdan, tuncdan, saxsıdan hazırlanmış məişət əşyaları, silahlar, əmək alətləri, bəzək şeyləri, o cümlədən də muncuqlar bir daha təsdiqləyir. Muncuqların isə yaranma-istifadə tarixi bəlkə də "ağıllı insanlar"ın meydana gəlməsi ilə üst-üstə düşür. Şükürbəyli kəndinin ərazisindən tapılmış muncuqlar Azərbaycanın bir sıra regionunda tapılan muncuqlarla demək olar ki, "yaşəddir" -desək yanlışmıq.

Muncuq dünyanın əksər ölkələri arasında yayılmışdır. Kiçik və xırda dənələrdən ibarət olan bu bəzək növü müxtəlif materiallardan hazırlanırdı.

Bəşər tarixinin inkişafı, qədim insanların təkamülü və digər tərəqqi ilə əlaqədar olaraq muncuqların materialları və hazırlanması texnologiyaları da təkmilləşməyə başlamışdır. Məsələn, Neolit dövründə muncuqlar daşdan hazırlanırdı. Təbiidir ki, istənilən bir daş əsas iş üçün yararlıdır.

Bunun üçün xüsusi daşlardan istifadə edilirdi. Qədim insanlar dağların, daşların, bir sözlə təbiətin dilini-sirrinə öyrəndikcə, təbiət üzərində hakim mövqə tutduqca, onların iş prinsipləri dəyişir və təkmilləşirdi. Neolit dövründə insanlar daşla bə-

rabər, heyvan sümüklərindən də müxtəlif cür muncuqlar düzəltməyə öyrəndilərdi.

Tunc dövründə tuncdan hazırlanan muncuqlar bu bəzək əşyasının çeşidlərini də artırdı. "Sönmüş günəşin"-meyitin üstünə saxta ulduzlar -açıq rəngli qiymətli mineral və metalardan düzəldilmiş uzunsov muncuqlar səpəlirdi. Şumer çarlarının və çariçalarının meyitlərini başdan-başa muncuq "yağışı" örtürdü. Bu mühüm xüsusiyyət tenqri qəbirlərinin əsas əlamətidir.

Arxeoloqların fikrincə, bütün bu bəzəkləri çarlar və çariçalar öz sağlqlarında gəzdirdi və öləndən sonra özləriylə axirət dünyasına aparırdılar.

Görkəmli qazax yazıçısı O. Süleymenov "Az-Ya" əsərində yazır ki, muncuqlar ancaq dəfn atributu kimi əhəmiyyətli idi. Sonralar soyğunçuların saysız-hesabsız kurqanlardan oğurladıqları bu libas və qızıllar artıq diri hökmdarların geyimi və hakimiyyət simvolu dəbə mindi.

Məşhur Bibliyada qeyd edilir ki, "çariçanın böyründə bəzəkli qızıl cam qoyulmuşdu. Bədənin yuxarı hissəsini qızıl, gümüş, lazurit, əqiqdən düzəldilmiş muncuqlar örtürdü". Muncuq bəzəyi yalnız qadınlara aid deyildi, padşahın meyiti də yüzlərlə qızıl və lazurit muncuq qalağının içində itib-batırdı.

Qaraqum qəbirləri "ulduz" sarıdan bir qədər kasaddır: "Uşağın qəbri xüsusilə zəngin idi, ölünün boynunu və çiyinlərini muncuq silsiləsi bəzəyirdi, muncuqların 400-dən çoxu gipsdən, bir neçəsi gümüş və lazuritdən idi".

Ölünün üstünə "ulduz" səpmək ənənəsi böyük dövr ərzində orta əsrlərə qədər qalmaqda idi.

Çeçen-İnquş Muxtar Vilayətində bir neçə il əvvəl yerin altında daş

karxanasının dərinliyində qədim qəbir aşkar edilmişdir. Dəfn edilmiş qadının boyubağında müxtəlif forma və rəngdə yüzlərcə muncuq vardı".

Şimali Qafqazdakı skif qəbirinin təsvirinə diqqət verək: mərhumun sür-sümüyünü muncuqlar örtmüşdü; bunlardan 62-si tuncdan, 263-ü şüşə və antiminikdən idi. Qəbir e.ə. VI

əsərə aid edilir. Muncuqları sapa düzürdülər. Bu, onu bilavasitə ölünün bədənində saxlamaq cəhdi idi. Misirlilər bu üsulu təkmilləşdirdilər. Onlar qiymətli daşları tənziflə meyitə sarıyırdılar. Altay və İssik dəfn libasları şumer ideyasının "qızıl muncuqlar qurub edən günəşin-şahın bədənindəki ulduzlardır"-ideyasının ən yüksək mərhələsidir. Bu cür spesifik libasa Qaraqum qəbirlərində də təsadüf edilir.

Lazurit muncuqlarla işlənmiş bu cür libas çətin ki, gündəlik paltar olsun, çox güman ki, bu libas məxsusi olaraq dəfn mərasimi üçün tikilmişdir. Tədqiqatlarını davam edən O. Süleymenov yazır ki, sonrakı dövr Altay kurqanlarında (eramızın başlanğıcı) dəfn libası parlaq Çin ipəyindən hazırlanmışdır.

Erkən dövrlərdə (e.ə. VII-V əsrlərdə) ipək xalata "qızıl muncuqla bəzədilmiş xəz paltarlar əvəz edirmiş. Özü də bu saxta qızıl muncuqların sayı bir neçə minə çatırmış. Xalata yaxalığı və ələyinə dəri zolağı tikilib, dəri işləmələri "düymələr" muncuqlar" - külçə qızıllar bəzəyirdi. Görünür xalata tikilişi və tərtibində xeyli adam, ən müxtəlif usta-texniklər işitirək etmişdir. Belə ki, təxmini hesablamaya görə xalata 8 mindən çox özülu taxtadan olan düymə tikilib. Mərasim getdikcə təkmilləşir, incələşir. Külçə qızıldan və qiymətli daş-qaşdan düzəldilmiş yüzlərlə muncuqda öz ifadəsini tapmış bəsit Şumer etiqa

Altay mərasimində formal muncuqlarla əvəz olunur. Lakin muncuqların sayı çox-çox artır. Etiqad zəifləyir, qızıl nazilir. Daş-qaşı, zəngin libasları zahiri parıltı əvəz edir. İssiq kurqanlarındakı gəncin dəri libasına 4 mindən çox qızıl muncuq tikilmişdi. Qədim Misirdə şüşədən hazırlanmış muncuqlar geniş yayılmışdır. Azərbaycanın Şəmkir rayonunun ərazisindəki Muncuqlu təpə adlı yerdə IX əsrə aid yaşayış yeri aşkar edilib. Burada çoxlu sayda maddi-mədəniyyət nümunələri ilə yansaşı, xeyli muncuq da aşkar edilmişdir. Bütün bunlar onu sübut edir ki, orada yaşayan insanlar sənətkarlıqla da məşğul olmuşlar.

Laçın rayonunda Muncuqlu adlı bir kənd mövcuddur ki, vaxtı ilə bu ərazilərdən çoxlu muncuq və ona bənzər digər bəzək əşyaları tapılmışdır.

Dəmir dövründə Azərbaycan qədim Şərqi ən güdrətli dövləti olan Assuriya ilə geniş ticarət əlaqələri saxlayırdı. Azərbaycanın müxtəlif yerlərindən Assuriyada istehsal olunmuş şirli gil qablar, silindirik möhürlər, silahlar, bəzək şeyləri tapılmışdır. Onlardan biri də Xocalıda tapılan, üzərindəki mixi xətlə Assuriya padşahının (Adadnariinin) adı yazılmış muncuqdur.

Füzuli rayonunun Şükürbəyli kəndinin ərazisindən də yerli sakinlərin qazıntı zamanı müxtəlif materiallardan hazırlanan, müxtəlif formalı muncuqların aşkar edilməsi də çox mətləblərdən xəbər verir.

Təəssüflər olsun ki, ötən yüzilin 80-ci illərində aşkar olunan maddi-mədəniyyət nümunələrinin heç birisi mühafizə edilərək qorunub-saxlanmamışdır. Nəticədə neçə-neçə tarixçilərin, arxeoloq, antropoloq və etnoqrafların tədqiqat obyekti ola biləcək bu nümunələr məhv edilmişdir. Ancaq yenə də gec deyildir. Şükürbəyli kəndində arxeoloji qazıntılar aparmaq vacibdir.

Əminəm ki, buradan tapılan maddi-mədəniyyət nümunələri ilə bərabər, muncuqlar da böyük əhəmiyyət kəsb edəcəkdir. Lap ələ İssiq-Altay kurqanlarında, Çeçen-İnquş Muxtar Vilayətinin daş karxanalarında, Şimali Qafqazın skif qəbirlərində, Azərbaycanın Şəmkir rayonunun Muncuqlu təpəsindən, Laçının Muncuqlu kəndi ərazisindən tapılmış maddi-mədəniyyət nümunələri kimi...

Faiq ŞÜKÜRBƏYLİ, tədqiqatçı-etnoqraf

S.Yeseninin "Şəhanə"si kimdir? -

Ermənilərin uydurduğu "Şahanə Talyan"?

Sevimli Şahanə, gözəl Şahanə! Bizim o şimalda gözəl bir qız var, Bilsəydin, o, sənə nə qədər oxşar! Bəlkə, indi mənə anır o, yənə, Sevimli Şahanə, gözəl Şahanə!

Bu şeir dünya ədəbiyyat tarixində yeri olan şair Sergey Yesenin "Şəhanə, Şəhanə, mənəm Şəhanəm!" şeirindən bir parçadır.

Bilirsiniz ki, Yesenin Bakıda bir neçə dəfə olub. İlk dəfə 1920-ci ildəki qısa səfəri Yeseninə Bakını tanıdıb. Daha sonra bir neçə dəfə də bu şəhərə güzarı düşüb. Sonuncu dəfə 1925-ci ilin martında Bakıya gələn şair 2 aydan çox burada qalıb, Mərdəkanda qayıb.

Araşdırmaçılar bildirir ki, şairin Bakıda yaşadığı müddətdə qələmə aldığı 40-dan çox şeiri "İran nəğmələri" adı altında çap olunub.

Tədqiqatçı alim İsaخان İsaхан Sergey Yeseninə həsr etdiyi araşdırmada yazır:

"Hər gün onun yaşadığı evə suda gətirən qadın bir gün yenə gəlir. İlk dəfə olaraq evdə yad kişini - Yesenini gören qadın tez çadralanıb suda qabını da orada unudub evdən çıxır. Həmin gündən bu qadının gözəlliyinə vurulan şair onu hər yerdə axtarır. Bir gün tərcüməçisinə "Mən o qadının adını bilmək istəyirəm" deyərək tərcüməçi bunun onun üçün çox təhlükəli ola biləcəyini söyləyir. Lakin şair öz qəlbinə hakim ola bil-

məyib kəndin məhəllələrində toplaşan gənc oğlanlara yaxınlaşıb həmin qadının kim olduğunu öyrənməyə çalışır. Təbii ki, Bakı kəndlərində adət-ənənənin hökm sürdüyü bir dövrdə rus kişisinin azərbaycanlı qadınını soruşması ağlaşırmaz idi. Gənclər ona "Sən bizim qonağımızsan və buna görə biz sənə heç nə demirik. Amma gələn dəfə bizə belə sualla müraciət etmə..." deyərək cavab verirlər. Məsələnin nə yerdə olduğunu anlayan tərcüməçi onun fikrində düzəliş edərək, onları səhv anladıklarını, sadəcə həmin qadının haradan suda gətirdiyini bilmək istediklərini deyir. Həmin suda Şağan kəndindən gətirildiyini bilən şair sonralar silsilə şeirlərində "Şaqane tı moya, Şaqane" adlı şeir yazır. Həmin qadının suda gətirdiyi satıl hazırda şairin xatirə muzeyində saxlanılır.

Aldı görək oğru ermənilər nə deyir?

Hrapark yazır:

Yesenin Batumidə o, məşhur əsərini yazmaq üçün onun ilham mənbəyinə çevrilmiş gənc erməni müəllimi Şahanə Talyanla tanış olur. Şahanə həqiqətən kim idi?

Şahanə Nerses Terteryan (Talyan) 1900-cü ildə Axaltsixdə keşiş ailəsində anadan olub. İbtidai təhsilini Axaltsixə kilsə məktəbində, sonra isə Xaşur qadın gimnaziyasında almışdır. 1921-ci ildə iqtisadçı Ste-

pan Terteryanla ailə həyatı qurur və Tbilisiyə köçür. Lakin onun evliliyi uzun sürmədi və oğlu Ruben dünyaya gələndən çox keçmədi ki, 1924-cü ildə Şahanə dul qaldı və Batumiyə köçdü. 1930-cu ildə yenidən bəstəkar Vardces Talyanla ikinci dəfə ailə həyatı qurur və 1934-cü ildə İrəvana köçür.

Şahanə Talyan xatirələrində yazır ki, 1924-cü ilin dekabrında bir gün Batumi məktəbində cəbrdən dərs dediyi məktəbi tərk edib evə yollanır. Evə çatmazdan əvvəl o, slavyan görünüşü olan, orta boydan bir qədər hündür və qeyri-adi görünüşü olan bir gəncin diqqətini çəkdi, bu gəncin yerli olmadığını göstə-

rir. Batumidə Şahanə həm də müəlim olan bacısı Katya ilə mənzil kirayələyib.

Batumidə ev sahibəsi və məşhur jurnalist Povitskinin vasitəçiliyi ilə Sergey Yesenin Şahanə ilə tanış olur və onu Povitskinin mənzilində təşkil olunan ədəbi gecələrdə iştirak etməyə dəvət edir. Və belə unudulmaz ədəbi axşamların birindən sonra Şahanəni evində gören məşhur şair ona iki vərəq kvadrat dəftər uzatdı, onun üzərində "Şaqanə, sən mənəm Şaqanəm" şeiri yazılmış, aşağı küncdə isə S.Yeseninin imzası vardı.

Yesenin erməni poeziyası ilə maraqlanırdı. O, V.Bryusovun tərcü-

mə etdiyi "Erməni poeziyasının antologiyası"na rast gəlmişdi və Yesenin həmin kitabı tez-tez oxuyarkən-Yeqişe Çarents adına xüsusi maraq göstərirdi. O, Çarentsin Batumiyə gələcəyini öyrənmişdi və səbirsizliklə gözləyirdi və tez-tez soruşurdu: "Yaxşı, Çarents hələ gəlməyib?" Lakin Çarents Batumiyə yalnız Yesenin Moskvaya gedəndən sonra gəldi. Şahanə xatirələrində yazır ki, Yesenin çox mehriban və vicdanlı insan olub. Heç kəsə biganə qalmayıb. Bir dəfə kimsəsiz uşaqları görüb dayandı, suallar verdi, onlara pul verdi və Şahanəyə üz tutaraq dedi: "Bax, Şahanə, bura Puşkin, Lermontov və mən..." Başqa bir dəfə şair öz şeirlər kitabını Şahanə həsr edərək üz qabığına karandaşla yazırdı: "Əziz Şaqanəm, sən mənəm üçün xoş və şirinsən".

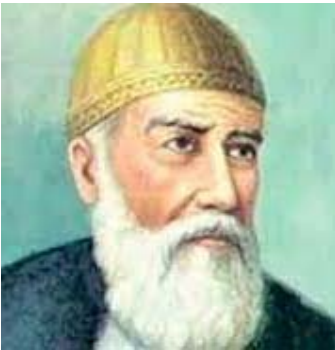
Moskvaya yola düşdüyü ərəfədə Şahanənin kirayə qaldığı mənzilə gələn Yesenin yadigar olaraq Şahanənin rəsmlərindən birini götürür və silsiləsindən məşhur şeirin yanında mütəlx nəşr etdirəcəyini vəd edir.

İstedadlı rus şairi Sergey Yeseninlə gənc erməni müəllimi Şahanə Talyan arasındakı dostluq beləcə başa çatır və nəsilə "İran nəğmələri" poetik silsiləsinin bəlkə də ən məşhur şeirini qoyub gedir. Və bu qısa dostluq Şahanənin həyatının ən parlaq və ən parlaq xatirəsinə çevrilir.

Utanmayandan sonra oynamağa nə var ki?

Şükür ki, ermənilər Sergey Yesenini "erməni oğlu" çıxartmayıblar. Şair yaxşı qurtarıb. Yoxsa ki bu nadürrüslər Nuh peyğəmbəri, Adəm peyğəmbəri erməni edən nadürrüslərdir.

Əntiqə Rəşid

BAYAT

№ 51 (911)

AYSEL AYDIN ƏLİZADƏ

YAŞAMAQ

Ağrılarım gülümsədim,
özümdən yüksəldim.
yaxşı adam ola bildim.
Özümə pay olaraq
güzgüdə öpüş göndərdim.
Yaşantılarımı elə sevdim
unuduldu bütün tiranlar.
Həyatımı basdım bağrıma,
saçını sıgalladım illərimin.
Yorğun deyiləm artıq!
Həyatla barışdıq,
yarışdıq arada.
Yan-yana qaçırdıq,
Bir gün önə çıxdım,
səsləndi arxadan: Nə gözəl qaçırsan!
Geri çevrilib göz vurdum ona:
Gözəl günün olsun Həyat!-dedim.

QIZIN HƏYATI

Bir qız vardı
Üzünü dünyanın boşluğuna tutub,
Atalı-analı yetimliyə yaslanıb,
ən yaxın dostlara qısılib ağlardı.
Bir qız vardı
"Məni niyə doğdun" soruşardı
anasından.
Anasının qatili olacağından qorxardım.
Nəyin dərini çəkdiyini bilməzdim.
yərbəyer etməyə uşağı yox idi,
Qulluq etməyə əri.
Ocaq başında ömrü çürümürdü,
Ancaq nə sirr idisə
Azadlığının qədrini bilmirdi.
Tanrıya hücum çəkirdi:
Məni niyə yaratdın?
Bir qız vardı,
dualarını anlamazdın.
Bilməzdin istəyini.
Siyasətdən danışsan susar,
xoşbəxtlikdən danışsan qorxar,
dindən danışsan coşar,
insandan danışsan deyindərdi.
Dadını çıxar özgürlüyün deyərdim.
Razılaşar, etməzdi.
Bir qız vardı.
Yaşamağı bilməzdi.
Tez-tez"necə yaşayırlar" soruşardı.
Eyni cavabı verərdim:
Olmayançün üzüləncə, olanı yaşa öncə.
Uzaqlara yol gedincə çatır insan.
Ön ciğiri keçməyincə yenisinə
çıxa bilərsənmi?
Susar, bəlkə eşitməzdi.
Bir qız vardı.
Xəyallarda uçdu, uçdu.
Yerə enib yerimədi.

Nələr gördük!
İnsan qəlbi təpikləyən adamlar,
Uşaq qəlbi təpikləyən adamlar.
Ürəyinin lap başına kürsü təpənlər.
Dünyayla aramıza hasar hörənlər.
Yaxşılar ruhunuzla öpdük,
Ayağımız yerə dəymədən
ayaq döydük ölümədən.

EŞQSƏNSƏ GƏL

Eşqsənsə üzümdəki yuxusuzluqsan,
Gözümdəki qorxusuzluq.
Eşqsənsə, bilərsən, yatmıram.
Gözləyirəm hər saat
Eşqsənsə gəl çat
Eşqsənsə
hər yerimdə döyüntüsən.
Həyatımı ələk-vələk etsən,
yənə təkimsən.
Eşqsənsə bir əmək yoxluqsan,
Bir qutu məktub,
Hər tütün özləmsən,
Eşqsənsə
büşbütün gözləmsən
Eşqsənsə, gecə-gündüz bir adam
səni doğur ürəyində.
eşqsənsə, söhbətin bu yerində
hönkürtüsən.
Eşqsənsə, ayağım sənə sürünür
Eşqsənsə, ürəyim sənə döyünür.
Eşqsənsə, əmin ol, nə etsən, üzürüsən.
Hər xəyanətdə bağışlanırsan.
Eşqsənsə, yastığıma yağışlanırsan.

Sən!
Sevgiyə saygım
Sən
Sayğıya sevgim.
Sən...Savaşım,
Sən- Barış sazişim.
Sən
Özümə gəlişim,
Sən
Özümdən gedişim.
Sən!
Ölsəm də yaşamağım...
Sən-
Səhrada dayanacağım.
Sən-
Yolumu azmışlığım...
Sən-Gücsüzlüyüm,
Sən-Ölçüsüzlüyüm,
Sən-
Tutunacaqsız oluşum
Sən-Ağrılı gülüşüm.
Sən
Mənim olanım
Sən
Mənim olmayanım.
Sən
Var-gücüylə özlənə bilənəm.
Sən
Səhrada sevənəm.
Sən...
Özümlə sevişim.
Sən
Zamandan küsüşüm.
Sən
Başımdan çıxan ağılım.
Sən
Gəlmədən gedənəm.
Sən
Özümə dediyim nağılım...
Sən
Tapıntı, itkim.
Sən
hardasan, ay itkin?

YAŞAMAĞA BAŞLADIM

Darıxmıram, yaxşıyam
Bu təkliyi xoşladım
Sən üzülmə, yaxşımı?
Yaşamağa başladım.
Təzə güllər əkirəm
Gözləyirəm cücərsin
Tutdan şərab çəkirəm
Yolun düşsə içərsən.
Düzdü, hərdən, gün bitər
Həsrətin yaxalayar
Solumdan tutub sıxar
Ruhumu çalxalayar.
Dartınaram yerimdə
Elə güclüdü əli

Olmaz dəyərəm yenə
Anlamaz ki o dəli.
Əlbəyaxa dalaşib
Hərdən də yenilirəm
Həsrətinlə boğuşub
Yuxuya da gedirəm.
Belə yaxşıyam ama,
Təklilik xoşuma gəlir.
Bircə məndən soruşma
Gecələrin necədir.
Darıxmıram, yaxşıyam
Bu təkliyi xoşladım
Sən üzülmə, yaxşımı?
Yaşamağa başladım.

QIZIMA YAZILIB

Həyat necə ağırdır, bir bilsən...
Kaş bilməyəsən.
Bilməyəsən dəyə hər şeyimdən keçərəm.
Təki gözəl üzün, ağıllı ürəyin ağrımasın.
Mən zorla gülməyə də razıyam.
yaşamaq üçün mənə necə lazımsan.
Əllərinin gülüşünə,
qucduğum o balaca bədəne
necə ehtiyacım var.
Mən sənə baxanda dünya unudulur,
bütün dünya susur mən sənə baxanda.
yalanlar, acgözlüklər itir,
mən sənə baxanda dünyam sevinir.
Gözlərimin sevinci, gerçəyi,
arzularımın gələcəyi,
bir gülüşlə hamıya qalib gələnəm.
Sevgiyə yoğrulunam, sevgidə bişənəm.
Sənə tapınıram qızım,
sən mənim dinim, sən Tanrım.

Sən elə gəldin
elə bil bütün gedənlər sənsən.
Hamının yerinə peşiman gəldin.
Bir də sən
hardansa məni də tapıb gətirdin.
Belə gəldin, başqa cür....

TAPILMAYAN O

Təkliyi qucaqlamaqla keçdi ömrüm,
heç bilmədim bu dünyanın harasında
itdi getdi o adam...
İnanırdım səni duyan kimsə var bu dünyada.
Bəlkə ölüm cavanlaşdı
ona görə gəlmədi?
Bəlkə gəlmək istəyirdi,
amma gələ bilmədi...
Arzuları gözləyərək bitirdim.
Hər gün kiminçünsə bəzənib çıxdın evdən.
Yemək bişirdin hərdən.
Gözlədin.
sən bilirdin hardasa "O" adam vardı.
Yalnız O tapılmadı.

Təzə güllər əkirəm
Gözləyirəm cücərsin
Tutdan şərab çəkirəm
Yolun düşsə içərsən.
Düzdü, hərdən, gün bitər
Həsrətin yaxalayar
Solumdan tutub sıxar
Ruhumu çalxalayar.
Dartınaram yerimdə
Elə güclüdü əli
Olmaz dəyərəm yenə
Anlamaz ki o dəli.
Əlbəyaxa dalaşib
Hərdən də yenilirəm
Həsrətinlə boğuşub
Yuxuya da gedirəm.
Belə yaxşıyam ama,
Təklilik xoşuma gəlir.
Bircə məndən soruşma
Gecələrin necədir.
Darıxmıram, yaxşıyam
Bu təkliyi xoşladım
Sən üzülmə, yaxşımı?
Yaşamağa başladım.

Heç yarımçıq sevmədim
Sevdimse sevdim.
Yarımçıq dost olmadım
Dostamsa dostam.
Aldatmadım insanı
Nəyəmsə buyam.
Güldüm yalançılara
qorxaqlara güldüm.
İnsanı yada, doğmaya bölmədim
İnsandisa insandı.
Dilinə, dininə ayırmadım kimsəni
Dürüstünə saxtasına ayırdım.
Mən qadınam!
Kişi olmağa çalışmadım
Kişidisa kişidi
Qadındisa qadın.

Məni fəth etdin
İstanbul oldum
Gecəyə yaxın
gecəmə yaxın gəldin
Sevdiyim hər şeyə toxundun:
şam işığına,
gün işığına,
sevdiyim hər şeyə yaxın oldun:
kitaba, mahnıya
Səni düşünəndə
yığışıram özümə,
Sən ayrısən
Səni düşünəndə
sığışıram özümə
Sən ayrısən.
Arzularım kimi həzinsən
Adama döndərdin
bu vəhşi qadını
özün də bilmədin.
Sənin hər şeyin olmağa hazırım
sevgilin, dostun, tanışın
Sənin heç nəyin olmağa da hazırım.
Səssizliyinə bayılıram,
bəbəyinin dərinliyindən,
sənin o bəyliyindən
ayılıram
Sənə dalıram,
yox oluram
sevdiyim hər şeyə toxunuram

Ağlaya bilməyəcəm, bağışla
Su dövrü deyil.
Quru bir səhracayam, alqışla,
Sən güclüləri seviridin.
Susuzluğa dözən torpağı,
Öləninə ağı
deməyən qadınları seviridin.
Alqışla, dözüürəm!

Nə ümid istəyirəm,
Nə də şirin ayrılıq.
Bura büsbütün sənsiz
Bura alaqqaranlıq.
Tək gecə deyil Səni
Başqasına aparın,
Günəş altıda gəzirəm
axı yenə onunsan.
Bağırır səs içimdə
saxla özünə məni
ayağına zəncirlə
bağla özünə məni.
Azadlıq istəmirəm
acığım tutur ona.
Dişlən-dişlən bitirir
yeyib çıxır sonuma.
Hesab sor, cavab istə
silkelə, coşub ciğir:
"Gözünü çək dünyadan"
deyib, üstümə bağır.
Bədənimə ayırır
Təbiətdən dönərəm.
Ürəyinə çağırırsan
Ayağına gələrəm.
Yəni dəyməzmi buna?
Bağla özünə məni
zəncirlə ayağına.

Azərbaycançılıq ideyasının təbliği

№ 31 (2454) 22 avqust 2025-ci il

Azərbaycan Respublikasının
Medianın İnkişafı Agentliyi

Bunu biz demirik, bu fikirləri ölkəmizə gələn, bizim adət-ənənələrimizlə, mədəniyyətimizlə, tariximizlə və zəngin mətbəximizlə tanış olan əcnəbilər deyirlər. Onlar deyirlər ki, biz dünyada çox böyük xalqlar tanıyıq, onların hamısının öz yeri, öz məkanı var. Amma Azərbaycan bu xalqların içində seçilən, sevilən və əcnəbilərə qarşı çox böyük hörmət göstərən millətdir. Biz Avropada çox olmuşuq, ancaq avropalılar bizə yuxarıdan-aşağı baxırlar. Bizi sevindiren odur ki, Azərbaycanda hara getdiksə, hara baxdıqsa orda bizə

yalanlarına inanır, onlara sevgi ilə, məhəbbətlə yanaşır. Deyirlər ki, yalanın ömrü qırx gündür, qırx gündən sonra hər şey aydınlaşır, yeni sular durulur və məlum olur ki, bunlar hamısı yalanmış. Təəssüf ki, ermənilərin yalanları isə açılmır ki, açılmır, əksinə gündən-günə çiçəkləyir, Avropanı və Amerikanı "fəth" eləyir. Ancaq gəlin səbirli olaq, vaxt gələcək, onların iç üzünü açacaq və hər şey göy üzünü kimi təmiz olacaq. Bax, onda ermənilər də ifşa olacaq, onlara arxa duranlar da!

Azərbaycançılıq ideyalarının təbliği daim diqqət mərkəzində olmalıdır ki, dünya həqiqəti, eləcə də tariximizi,

baxmayaraq, nəinki Yaxın Şərqdə, dünyada sayılıb-seçilən ölkələrdən biridir. Çünki bu ölkə heç vaxt dini inancları və eləcə də müxtəlif dinlərə və ayrı-ayrı xalqlara pis gözlə baxmayıb, əksinə hər bir başqa xalqın mədəniyyətinə, adətinə, dilinə, dininə hörmətlə yanaşmış.

Bir dəfə Almaniya'dan bir əcnəbi bizə qonaq gəlmişdi. Dedi ki, dünyanın heç bir ölkəsində görmədiyim mədəniyyəti, əxlaqı Azərbaycanda, Bakıda gördüm. Adətən, başqa ölkələrdə olanda, onların vətəndaşları bizə yuxarıdan aşağı baxırdılar və bəzən hətta kobudluq edirdilər. Amma Azərbaycanda tamamilə bu-

DÜNYANIN ƏN YAXŞI XALQI AZƏRBAYCANLILARDIR

qarşı çox böyük sevgi və məhəbbət hiss etdik.

Azərbaycan da çox zəngin tarixi keçmişə və qədim mədəniyyətə malikdir. Bu xalqın qədim bir tarixi, bir həyat tərzini və yaşam yolu var. Bəlkə də Azərbaycan xalqı dünyanın yeganə millətidir ki, o, bütün xalqlara, bütün millətlərə böyük sevgi, böyük məhəbbətlə yanaşır. Heç də hər bir millət və hər bir xalq bu dəyərlərə malik deyildir. Çünki bir də görürsən ki, tarixi olmayan, bir kökü olmayan millət özünü dünyanın ən qədim xalqı kimi təbliğ edir. Heç uzağa getməyək, mənfur erməniləri yada salmaq bəs edir. Bu millətin nə dövləti olub, nə ərazisi olub, nə də tarixi keçmişi. Amma özünü dünyaya ən qədim millət kimi təqdim edir və qəribəsi də odur ki, dünya ermənilərin bu

keçmişimizi və mədəniyyətimizi yaxşı tanısin. Heç şübhəsiz, xarici ölkələrdə fəaliyyət göstərən səfirliklər və eləcə də qeyri-hökumət təşkilatları xalqımızın nə qədər zəngin keçmişə malik olmasını digər ölkələrə çatdırmamış deyil, amma görünən odur ki, bizi - yəni, Azərbaycanı hələ dünya bir o qədər də yaxşı tanımır. Təbii ki, bu da dövlətimizlə bağlı zəngin məlumatları digər ölkələrə ötürməkdə və çatdırmaqda ləngiməyimizdir. Amma fakt faktlığında qalır ki, bu gün Azərbaycana kimin yolu düşürsə, onlar ölkəmizin nəinki tarixi keçmişinə və eləcə də bugünkü inkişafına təəccüblənirlər, onlar gəlib heç bir ölkədə görmədikləri diqqəti və qayğıni, sevgini bizim ölkədə görürlər. Onlar görürlər ki, doğrudan da Azərbaycan balaca ölkə olmasına

nun əksini gördüm. Gördüm ki, mən alman olsam da, mənə sizin millətin nümayəndələri çox böyük sevgi ilə yanaşırlar. Avtobusda, metroda hamı ayağa qalxıb mənə yer verirdi. Sözün düzü, mən heç harda belə bir diqqət görməmişdim və çaşıb qalmışdım. Bir nəfər orta yaşlı bir kişi mənimlə almanca danışdı. Gördüm ki, bizim dili, tariximizi, mədəniyyətimizi gözəl bilir. Həmin adam məni evinə dəvət elədi və bir axşam da qonaq saxladı. İnanın, mənə ən yaxşı otağı vermişdi və gülə-gülə dedi ki, biz bu otağı həmişə qonaq üçün saxlarıq. Qonaq-qaramız olanda, onlar bu otaqda istirahət edir və yatırırlar. Səhər-səhər də yuxudan qalxanda gördüm ki, masanın üstünə çox ləzzətli gözəl yeməklər var. Qaymağa gözüm düşdü, dedilər ki, Gəncə qaymağıdır. Üstünə də sizin Lerik rayonundan gətirilmiş baldan töküb, ləzzətlə yedim. O qaymağın, o balın dadı damağımdan bu gün də getməyib. Nə olsun ki, biz avropalıyıq, amma Allaha and olsun ki, Avropada Azərbaycanda olduğu qədər qonaqpərvərlik, səmimiyyət və şirənlik yoxdur. Sadəcə olaraq, siz bunu dünyaya az təbliğ edirsiniz. Ancaq mən Almaniya'ya gəndən sonra sizin belə gözəl adət-ənənəniz və qonaqpərvərliyiniz barəsində ağız dolusu danışdım. Elə mənim qohumlarım da bu söhbətə çox maraqla qulaq asdılar. Dedi-

lər ki, sən danışdığın həqiqətdən çox nağıla oxşayır. Mən də dedim ki, ay qardaşlar, demirsiniz nağıla oxşayır, gedin Azərbaycana görün mən nağıl danışmam, yoxsa gördüklərimi? Bax, mənim bu söhbətlərimdən sonra bir neçə qohumum Azərbaycana gəzməyə getdi və dediklərimin şahidi olduqlarını söylədilər.

Görürsünüz mü, bizim ölkənin, bizim dövlətin və bizim xalqın dünyada necə böyük nüfuzu var. Yəni, hər hansı bir əcnəbi Azərbaycana gəlsə, burada çox şeyi görüb təəccüblənir. Təəccüblənməyə də bilməz. Çünki bu xalq, bu millət heç vaxt kiminsə torpağına, varına, dövlətinə, vətəninə göz dikməyib və Azərbaycan dünyada heç bir ölkənin haqq işinə də müdaxilə etməyib. Sadəcə olaraq, Azərbaycanın zəngin mədəniyyəti, zəngin həyat təzi bir daha təsdiq edir ki, Azərbaycan dünyadan görünən bir ölkədir. Bu ölkədə bütün xalqlar, bütün millətlər çox rahat yaşayır, fəaliyyət göstərir və gözəl həyat təzi keçirirlər. Əlbəttə, dünyada ən ali dəyərlər insalıqdır. İnsanlıq və humanistlik olmayan yerdə bütün digər nələr varsa, gözəldən düşür. Qüdrətli Azərbaycan dövləti və Azərbaycan xalqı bir-

mənəli olaraq dəyə bilərik ki, öz adət-ənənələri heç bir millətə bənzəməyən dəyərləri ilə həmişə seçilib və bundan sonra da seçiləcək. Ən azından ona görə ki, bu dövlət və bu xalq demokratik dəyərlərə, bəşəri dəyərlərə və eləcə də digər qeyri-adi keyfiyyətlərə malikdir.

Ona görə də dünya xalqları Azərbaycanı tanıdıqca, bizim millətə və dövlətə məhəbbətləri daha da artır!

Bu gün Azərbaycançılıq ideyası sözün həqiqi mənasında dünya tərəfindən çox böyük hörmətlə qarşılanır. Çünki Azərbaycançılıq o deməkdir ki, bütün millətlər, bütün xalqlar və bütün ölkələr bir-biriylə qardaş, dost olmalıdır. Azərbaycançılıq ideyalarının ana xəttini bütün dövrlərdə bəşəri dəyərlər, insanpərvərlik və humanistlik təşkil edib. Məhz bu dəyərləri görən və bilən Avropadan, Asiyadan, Afrikadan və digər qitələrdən ölkəmizə gələn əcnəbilər bizim xalqa çox yüksək dəyər verirlər. Bu da onunla bağlıdır ki, hər xalqın, hər millətin heç də azərbaycanlılar qədər milli-mənəvi dəyərləri, gözəl və kamil əxlaqları yoxdur.

EMİL FAİQOĞLU

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ

MEDIANIN İNKİŞAFI AGENTLİYİNİN MALİYYƏ YARDIMI İLƏ

ƏDALƏT •

22 avqust 2025-ci il

15

Son vaxtlar sosial şəbəkələrdə qarşınıza Türkiyənin valehedici səyahət videoları çıxıbsa, bilin ki, bu, təsadüf deyil. Türkiyə dünya üzrə destinasiya marketingində öncül mövqeyini möhkəmləndirərək, turizmin rəqəmsal tanıtımında aparıcı gücə çevrilib.

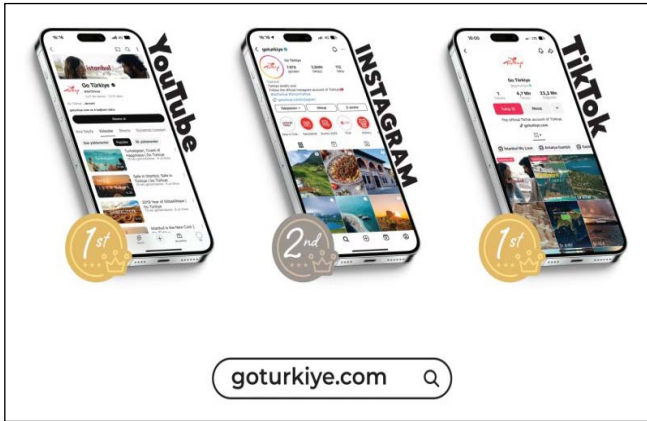
Adalet.az xəbər verir ki, ölkənin rəsmi qlobal turizm portalı GoTürkiye bu uğurun əsas nümunəsidir. Artıq o, sosial şəbəkələrdə ən çox izlənən rəsmi turizm hesablarından biri sayılır. Hazırda platformanın səkkiz əsas sosial media kanalında izləyici sayı 20,8 milyona çatıb.

YouTube və TikTok-da liderlik: GoTürkiye dünya turizm tanıtımında zirvəyə yüksəlir

Türkiyə dünyanın turizm səhnəsində özünün heyranedici müxtəlifliyi ilə seçilir - bu zənginliyi rəqəmsal müstəviyə

nin YouTube kanalını platformada ən güclü milli turizm tanıtım hesabına çevirib.

Kanalın ən səs-küylü layihələrindən biri olan Sight & Sound Sessions isə dünya miqyasında böyük maraq toplayıb: yalnız YouTube-da 15,5 milyon baxış və 1,7 milyon saat izlənmə qazanıb. Bu layihə çərçivəsində Andrea Vanzo,

Instagram-da dominantlıq

GoTürkiye-nin Instagram hesabı Türkiyənin zəngin və rəngarəng təcrübələrini müxtəlif paylaşım vasitəsilə izləyicilərə təqdim edir, onları ölkəni kəşf etməyə dəvət edir. Qısa, ancaq dolğun reels videoları bir dəqiqədən az vaxtda Türkiyənin ritmini göstərir: ənənəvi türk mətbəxindən ilhamlanan reseptlər, nəfəskəsən mənzərələr və tematik səyahətlər izləyicilərə unudulmaz rəqəmsal təcrübə yaşadır.

Sadəəcə bir il ərzində nəticələr göz qabağındadır: 2024-cü ilin ilk yarısında 538 milyon olan baxış sayı bu ilin eyni

Alimləri həyəcanlandıran kəşf: Avstraliyada 100 milyon illik mirvari fosil tapıldı

Avstraliyanın Riçmond şəhərində bir turist tərəfindən tapılan 100 milyon illik mirvari fosil həm elm, həm də turizm dünyasını həyəcanlandırıb.

2019-cu ildə Avstraliyanın Kvinslend ştatının Riçmond şəhərində bir turist tərəfindən tapılan mirvari fosil elmi ictimaiyyətdə böyük marağa səbəb olub. Araşdırmalar nəticəsində təqribən 2 sm diametrlili bu mirvarinin 100 milyon il yaşı olduğu müəyyən edilib.

Kvinslend Universitetinin paleontoloqu Qreqori Uebb iki illik araşdırmadan sonra mirvarinin elmi dəyərini təsdiqlədiklərini və "Bu, inanılmaz dərəcədə nadir və qiymətli tapıntıdır" deyərək bildirib.

Fosil Kronozavr Korner Muzeyində nümayiş etdirilir.

Rza Rzayev: "Yəqin, ərəblər bu verilişə baxıb, bu söhbətə qulaq asıblar"

Akyor, rejissor Rza Rzayev xalq artisti Rasim Balayevi son açıqlamalarına görə şiddətlə qınayıb.

Adalet.az bildirir ki, o, xalq artistinin "Babək" filmindəki məşhur yastıqla şam söndürmə səhnəsindən danışmağına

normal hesab etməyib: "Bu nə səviyyədir?! "Babək"-i Balayev Rasim olan ölkədə ərəblər at oynadar da Etdiyi söhbətə, verdiyi izaha baxın. Bu nə səviyyədir?! Çayxanda öz kruqunda oturub söhbət etmirsən ki, ağzına gələni danışasan! TV-də danışsən, xalqın önündə! Xalqı, tamaşaçını fikirləşməsən, anladıq!

Həyat yoldaşın, gəlinlərin, nəvələrin bu verilişə baxmır?! Demirlər ki, bu nə danışığıdır? Onlardan utanmırsan, ayıb deyil?! Bu söhbəti edib, sonra onların üzünə necə çıxırsan? Adamın oynadığı rollara, yaşına, başına və etdiyi söhbətə baxın!

Ərəblərin ölkəmizdə at oynatmaqlarının səbəblərindən biri də xalq artisti adını belə birinin daşmasıdır!

Yəqin, ərəblər bu verilişə baxıb, bu söhbətə qulaq asıblar, gəliblər Balayev Rasimdən balınc atmağın sirlərini öyrənməyə "

Qeyd edək ki, xalq artisti Rasim Balayev açıqlamalarının birində "Yadımdadır, "Babək" filmində dostlarımı çağırmışdım. Çəkiliş zamanı onlar da baxırdılar. Dostlarımdan biri Malik adlı həkim İrandan gəlmişdi. Bakıda həkim işləyirdi. Mən balıncı atıb şamı söndürəndə, o da dedi ki, gör nə qədər balıncılar atıb ki, düz şamı söndürdü."

"Aşınma" London səhnəsində

Şahika Tekandin "Qaranlıqdan Qorxu" əsəri əsasında rejissorluq etdiyi, Yiğit Özşenerin təqadın tamaşası ilə səhnəyə gətirilən "Aşınma" 3-4 oktyabr tarixlərində Londonda səhnəyə çıxacaq.

Türk mediasına istinadən, Adalet.az bildirir ki, oktyabrın 3-4-də Londonda Battersea İncəsənət Mərkəzində Studio Players-in "Aşınma" əsəri nümayiş olunacaq. Şahika Tekandin 2008-ci ildə istehsal etdiyi "Qaranlıqdan Qorxu" əsəri əsasında çəkilən "Aşınma" Tekandin bir nəfər üçün yenedən təsəvvür etməsi kimi diqqəti çəkir. Aktyorun ustalığını önə çıxaran, eyni zamanda Performativ Səhnə və Aktyorluq Metodu prinsiplərini bərkə şəkildə tətbiq edir. Tamaşada Yiğit Özşener real vaxtda qarşılaşdığı çətin şərtlər arasında əyləncəli, eyni zamanda ustalıqla səhnə fəaliyyəti ilə həyatda qalmaq mübarizəsini tamaşaçılara çatdırır.

ƏN TİQƏ

Rəqəmsal dünyada Türkiyə imzası

daşıyan GoTürkiye isə qısa zamanda qlobal miqyasda ən uğurlu platformalardan birinə çevrilib. Ölkənin mədəni irsi və turizm sərvətlərini bir dam altında toplayan bu portal, sosial şəbəkələrdə təqdim etdiyi vizual cəlbedici və hekayə yönümlü kontentlə milyonların rəğbətini qazanır.

YouTube uğurları

GoTürkiye-nin YouTube kanalı Türkiyənin qeyri-adi məkanlarını və unudulmaz təcrübələrini dünya auditoriyasına kino estetikası ilə təqdim edir. Burada "Antalya Gambit", "İstanbul My Love" kimi orijinal mini-seriallar, eləcə də "Be Our Guest" adlı maraqlı formatlarla izləyicilər ölkənin müxtəlif şəhərlərində səyahət edən influencerslərin gözü ilə tanış olurlar.

Son aylar kanalın artımı rekord göstəricilərlə müşahidə olunub: abunəçilərin sayı 146% artaraq 2,1 milyondan 5,2 milyona yüksəlib, baxış sayı isə cəmi altı ayda 763 milyona çataraq 55% artım göstərmişdir. Əlaqələr (bəyənmələr, şərhlər, paylaşım) isə 123% yüksələrək 122,6 milyona çatıb. Bu nəticələr GoTürkiye-

Einmusik, Sebastien Leger, Oliver Koltzki, Kadebostany, Chris Luno, Sezer Uysal, Korolova və Miss Monique kimi dünya şöhrətli musiqiçilər Pamukkale, Akyaka, Tuz gölü, Artvin, qədim Side şəhəri və Bolu kimi unikal məkanlarda canlı performanslar sərgiləyiblər.

TikTok-da sürətli yüksəliş

GoTürkiye TikTok-da da sürətli inkişaf nümayiş etdirib.

Burada kontent daha dinamik, trendlərə uyğun şəkildə hazırlanaraq həm əyləncəli, həm də məlumatlandırıcı xarakter daşıyır.

Turkuaz sahillərin və qədim şəhərlərin dron görüntülərindən tutmuş, məşhur marşrutları tanıdan qısa mətnli paylaşımara, hətta trendlərə uyğun zarafatlı videolara qədər hər bir paylaşım izləyicilərin marağına səbəb olur.

Nəticələr isə göz qabağındadır: hesabın izləyici sayı 34% artaraq 4,63 milyona çatıb, baxış sayı isə cəmi altı ayda 53% artımla 1,4 milyarda yüksəlib. Bu sürətli inkişaf GoTürkiye-ni TikTok-da da ən güclü milli turizm tanıtım hesabı mövqeyinə gətirib çıxarıb.

dövründə 812 milyona yüksələrək 51% artım göstərmişdir. Eyni zamanda, istifadəçi əlaqələri (bəyənmələr, şərhlər, paylaşım) 127% artaraq 141 milyona çatıb. İzəyici sayı isə 3,2 milyondan 3,7 milyona yüksəlib - bu da 15%-lik artım deməkdir. Bu göstəricilərlə GoTürkiye-nin Instagram hesabı ölkə əsaslı tanıtım hesabları arasında dünyada ikinci yere yüksəlib.

Dünya miqyasında rəqəmsal mədəniyyət elçisi

GoTürkiye-nin uğuru yalnız YouTube, TikTok və Instagram-la məhdudlaşmır. Platforma eyni zamanda Facebook, X (Twitter), WhatsApp, Douyin (Çin) və VKontakte (Rusiya) üzərindən də milyonlarla izləyici ilə əlaqə qurur. Bu çoxkanallı yanaşma sayəsində GoTürkiye qlobal miqyasda güclü və davamlı bir əlaqə şəbəkəsi formalaşdırıb.

Türkiye Turizm Tanıtım və İnkişaf Agentliyinin (TGA) məlumat əsaslı və çoxsəviyyəli rəqəmsal strategiyaları nəticəsində GoTürkiye artıq sadəcə tanıtım platforması deyil, rəqəmsal müstəvidə Türkiyənin mədəniyyət elçisinə çevrilib.

Kaliforniya şirkəti inək peyininədən təyyarə yanacağı istehsalına başlayır

"Circularity Fuels" şirkəti ekoloji cəhətdən təmiz aviasiya yanacağına (SAF) istehsalı üçün onun bioqazdan-sintezqaza çevrilməsi texnologiyasının uğurlu sınaqdan keçdiyini elan edib.

Adalet.az xəbər verir ki, sınaq Kaliforniyanın Mərkəzi Vadisindəki südcülük fermasında Ouro reaktoru adlı yığcam elektrik qurğusundan istifadə edilməklə aparılıb.

İnnovativ sistem bilavasitə durulducu çənlərdə peyinin parçalanması zamanı yaranan bioqazla işləyir və onu reaktiv yanacaq istehsalı üçün əsas komponent olan sinqaza çevirir. Alınan sintezqaz daha sonra Fişer-Tropsun sənaye sintez üsulu ilə aviasiya yanacağına çevrilir.

Texnologiyanın əsas üstünlüyü ənənəvi sistemlərlə müqayisədə kapital xərclərinin 100 dəfə azalmasıdır ki, bu da yanacaq istehsalını fermalarda əlçatan edir. Reaktor standart elektrik şəbəkəsinə qo-

şulur və bahalı ilkin təmizlənmə olmadan xam bioqazı emal edə bilir, hətta qatışıqlar mövcud olduğunda da sabit işi təmin edir.

Şirkətin məlumatına görə, ABŞ-da 20 mindən çox iri heyvandarlıq fermasında hər il təxminən bir trilyon funt peyin istehsal olunur, lakin onların yalnız 6 faizi bu tullantılardan olan bioqazdan istifadə edir. Texnologiya fermerlərə mövcud logistika

şəbəkələri vasitəsilə hazır məhsulu daşımaq imkanı ilə boru kəmərlərinə qoşulmaq zərurəti olmadan yanacaq istehsal etməyə imkan verir.

"Circularity Fuels" öz texnologiyasını 2025-ci ilin sentyabrında Londonda keçiriləcək SAF Qlobal Sammitində təqdim etməyi, ilin sonuna qədər isə Kaliforniya fermasında bioqazdan reaktiv yanacağına çevirmə prosesini tam nümayiş etdirməyi planlaşdırır.

Şirkətin hesablamalarına görə, texnologiyanın ABŞ-dakı bütün uyğun obyektlərdə, o cümlədən fermalar, poliqonlar və təmizləyici qurğularda tətbiq edilməsi gündəlik 42 milyon gallon yanacaq istehsal etməyə imkan verəcək ki, bu da ölkənin təyyarə yanacağına olan tələbatının 70 faizini ödəyəcək.

Təsisçi və baş məsləhətçi:
Aqil ABBAS

Baş redaktor:
İradə TUNCAY

Qəzet "Ədalət" qəzetinin bilgisayar mərkəzində yığılıb səhifələnmə və "Son dakika" MMC Neşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilmişdir.

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

KAPİTAL Bankın 1 saylı Nəsimi rayon filialı.
kod: 200112 h/h
Müxbir hesab: 0137010001994
S.W.I.F.T. Bik: AIBAZ 2xhesab N:
38070019411100451111 VOEN: 1300456161
İndeks:0107 Qeydiyyat nömrəsi 100

Ünvan: Bakı AZ1073 Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə, "AZƏRBAYCAN" neşriyyatı, 6-cı mərtəbə.
Telefon: 538-05-50, 538-51-31. 534-55-98 Faks: 539-80-26
adaletqezeti@rambler.ru
adaletqezeti@mail.ru, adaletqezeti@box.az

Tiraj: 1500
Sifariş: 242
Çapa imzalanmışdır:
21.08.2025

ƏDALƏT •

22 avqust 2025-ci il